

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI

KAAN ÖZGÜR KAYICI

EYLÜL 2017

Tez Başlığı : Destekten Yoksun Kalma Tazminatı

Tezi Hazırlayan: Kaan Özgür KAYICI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığımı onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TURHAN
Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Yrd. Doç. Dr. Gamze TURAN BAŞARA
Tez Danışmanı

Tez Jüri Tarihi : 20/09/2017

Tez Jüri Üyeleri :

Prof. Dr. Cemal OĞUZ - Çankaya Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Nurdan ORBAY ORTAÇ- Kırıkkale Üniversitesi.....

Yrd. Doç. Dr. Gamze TURAN BAŞARA – Çankaya Üniversitesi.....

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı: Kaan Özgür KAYICI

İmza :

Tarih: 10/10/2017

ÖZET

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI

KAYICI, Kaan Özgür

Yüksek Lisans tezi

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Ana Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gamze TURAN BAŞARA

Eylül 2017, 117 Sayfa

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmada, destekten yoksun kalma tazminatı incelenmiştir. Destek yoksun kalma tazminatı, uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir tazminat türüdür.

Destekten yoksun kalma tazminatı, ölüm olayı sonucunda ölen kişinin yaşarken yardımda bulunduğu veya ileride bulunması muhtemel kişilerin mal varlıklarında oluşan zararların giderilmesinden ibarettir. Bu tazminatı talep edebilmek için öncelikle ölenin, tazminatı talep eden kişiye mevcut veya ileride olması muhtemel desteğinin ispatı gerekmektedir. Bunun yanı sıra destek görenin de ölen desteğin bakımına ihtiyacı olduğu ispatlanmalıdır.

Destekten yoksun kalma tazminatı bağımsız karakter ve istisnai nitelik taşıdığı gibi temelini maddi bir zararın oluşturduğu yansıma yoluyla uğranılan bir tazminat türüdür. Destekten yoksun kalma tazminatının kaynağını haksız fiiller, sözleşmeler veya vekalet iş görme oluşturabilir.

Destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanırken desteğin gelirinin ve elde ettiği ekonomik değerlerin belirlenmesi gerekmektedir. Desteğin ölümüyle, destek

görenin elde ettiği menfaatler ile hayatta kalan eşin yeniden evlenme ihtimali destekten yoksun kalma tazminatında indirim sebebi olmaktadır.

Çalışmamızda destekten yoksun kalma tazminatı ile ilgili doktrindeki tartışmalar ile Yargıtay uygulamalarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Destekten yoksun kalma tazminatı, destek, destek gören, zarar.

ABSTRACT

COMPENSATION FOR LOSS OF SUPPORT

KAYICI, Kaan Özgür

Master's Thesis

**Institute of Social Sciences
Department of Private Law**

Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Gamze TURAN BAŞARA

September 2017, 117 Pages

In this master's thesis study, compensation for loss of support has been analyzed. Compensation for loss of support is often a type of compensation in practice.

Compensation for loss of support is the elimination of damages to property of people who are deceased as a result of the death or who are likely to be helped in the future. In order to claim this compensation, first of all it is necessary to prove that the person who is claiming compensation is present or in the future possible support. In addition to this, it must be proved that the support person needs the care of the deceased person.

Compensation for loss of support is not only a type of compensation that has independent character and exceptional qualities, but also it is based on reflection on the basis of material damage. The source of compensation for loss of support may be unfair acts, contracts or act with authority.

While the compensation is calculated, the income of the support and the economic values it obtains must be determined. With the death of support, the benefit

of the beneficiary and the survivor's spouse lead to a reduction in the compensation for loss of support in favor of the possibility of remarrying.

In our study discussions in the doctrine about compensation for loss of support and the Supreme Court applications were included.

Key Words: Compensation for loss of support, support, dependent, damage

TEŐEKKÖR

Tez alıőmalarım süresince değerli yardım ve katkılarıyla beni bilgilendiren ve yönlendiren tez danıőmanım Yrd. Do. Dr. Gamze TURAN BAŞARA'na ve üzerimden desteklerini esirgemeyen anneme, babama ve kardeőime teőekkörü bir bor bilirim.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiv

BÖLÜMLER

GİRİŞ	1
--------------------	----------

BİRİNCİ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ TARİHİ GELİŞİMİ, SOSYAL İÇERİĞİ, ÖZELLİKLERİ VE KAYNAKLARI

1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ TARİHSEL GELİŞİMİ	3
2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ SOSYAL İÇERİĞİ .	4
3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ÖZELLİKLERİ	5
3.1. Kanundan Doğan Bağımsız Karakterli Bir Tazminat Talebi Olması.....	5
3.2. İstisnai Nitelikte Bir Tazminat Talebi Olması.....	6
4. DESTEK KAYBINDAN KAYNAKLANAN ZARARIN ÖZELLİKLERİ ...	7
4.1. Destekten Yoksun Kalmadan Doğan Zararın Maddi Bir Zarar Olması	7
4.2. Destekten Yoksun Kalmadan Doğan Zararın Yansıma Yoluyla Uğranılan Bir Zarar Olması.....	8
5. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINA İLİŞKİN ÖZELLİK TEŞKİL EDEN HUSUSLAR	9

5.1.	Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Haczedilemez Olması	9
5.2.	Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Nafaka Borcu Olmaması.....	10
5.3.	Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Devri ve Mirasçılara İntikali.....	11
5.4.	Tazminat Alacağıın Takası.....	12
6.	DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ KAYNAKLARI.....	13
6.1.	Haksız Fiiller ve Diğer Akit Dışı Sorumluluk Sebepleri.....	13
6.1.1.	Haksız Fiiller.....	13
6.1.2.	Diğer Akit Dışı Sorumluluk Sebepleri.....	14
6.2.	Akitten Doğan Sorumluluk Sebepleri	14
6.2.1.	Hizmet Akdinden Doğan Sorumluluk.....	14
6.2.2.	Taşıma Sözleşmelerinden Doğan Sorumluluk.....	16
6.2.3.	Tıbbi Müdahaleden Doğan Sorumluluk.....	16
6.2.4.	Vekaletsiz İş Görme	18

İKİNCİ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ŞARTLARI

1.	GENEL ŞARTLAR	19
1.1.	Desteğin Hukuka Aykırı Bir Fiil Sonucunda Ölümü	19
1.2.	Zararın Meydana Gelmesi	20
1.2.1.	Zarar Kavramı	20
1.2.2.	Zarar Türleri	21
1.2.2.1.	Fiili Zarar – Normatif Zarar.....	21
1.2.2.2.	Gerçek Zarar-Muhtemel Zarar.....	22
1.2.2.3.	Müsbet Zarar-Menfi Zarar.....	22
1.2.2.4.	Malvarlığı Zararı-Şahıs Varlığı Zararı.....	23
1.2.2.5.	Doğrudan Zarar-Dolaylı Zarar-Yansıma Yoluyla Zarar.....	24
1.3.	Zarar İle Hukuka Aykırı Fiil Arasında İliyet Bağının Bulunması	25
1.4.	Hukuka Aykırı Fiille Desteğin Ölümüne Sebep Olanın Kusurlu Olması ...	26
2.	ÖZEL ŞARTLAR	26
2.1.	Ölenin Desteğinden Yoksun Kalma	26
2.1.1.	Destek Kavramı	27
2.1.1.1.	Gerçek Destek.....	27
2.1.1.2.	Farazi Destek	28
2.1.1.3.	Kanuni Destek	30
2.1.2.	Destek Şekilleri	30
2.1.2.1.	Eşlerin Birbirine ve Çocuklarına Desteği	30
2.1.2.2.	Çocukların Anne-Babaya Desteği	33
2.1.2.3.	Kardeşlerin Birbirine Desteği	35
2.1.2.4.	Diğer Haller Bakımından Destek.....	35
2.2.	Bakma Unsuru	37
2.2.1.	Bakma Kavramı.....	37
2.2.2.	Bakmanın Düzenli ve Devamlı Olması.....	38
2.2.3.	Bakmanın Karşılıksız Olması.....	39

2.2.4.	Bakmanın Ahlaka Aykırı Bir Amaç Taşımaması.....	40
--------	---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ZARARIN VE TAZMİNATIN HESAPLANMASI

1.	ZARARIN HESAPLANMASI.....	41
1.1.	Zararın Hesaplanmasında Esas Alınacak Unsurlar	42
1.1.1.	Desteğin Geliri	42
1.1.1.1.	Desteğin Gelirinin Belirlenmesi	43
1.1.1.1.1.	Desteğin Gerçek Geliri	43
1.1.1.1.2.	Farazi Desteğin Geliri.....	46
1.1.1.2.	Desteğin Elde Ettiği Diğer Ekonomik Değerlerin Belirlenmesi....	46
1.1.1.3.	Desteğin Gelirinde ve Elde Ettiği Diğer Ekonomik Değerlerde Ortaya Çıkacak Değişiklerin Hesaplamada Dikkate Alınması	47
1.1.2.	Desteğin Gelirinden Destek Görenlere Düşecek Payın Belirlenmesi	48
1.1.2.1.	Eşe Düşen Pay	50
1.1.2.2.	Çocuklara Düşen Pay.....	51
1.1.2.3.	Ana-Babaya Düşen Pay	52
1.1.2.4.	Diğer Destek Görenlere Düşen Pay	53
1.2.	Zararın Belirlenmesinde Esas Alınacak Süre	53
1.2.1.	Destek Açısından Bakım Gücünün Süresi	53
1.2.1.1.	Gerçek Destek Açısından	54
1.2.1.2.	Farazi Destek Açısından	55
1.2.2.	Destek Görenler Açısından Bakım İhtiyacının Süresi.....	56
1.2.2.1.	Sağ Kalan Eş Açısından Bakım İhtiyacı Süresi.....	56
1.2.2.1.1.	Sağ Kalan Eşin Erkek Olması Halinde	57
1.2.2.1.2.	Sağ Kalan Eşin Kadın Olması Halinde	57
1.2.2.1.2.1.	Kadının Yeniden Evlenmesi Halinde	58
1.2.2.1.2.2.	Kadının Çalışması Halinde.....	58
1.2.2.2.	Çocuklar Açısından Bakım İhtiyacı Süresi.....	59
1.2.2.2.1.	Kız Çocuklar Açısından	59
1.2.2.2.2.	Erkek Çocuklar Açısından	60
1.2.2.3.	Ana-Baba Açısından Bakım İhtiyacı Süresi	60
1.2.2.3.1.	Çocuğun Fiili Destek Olması Durumunda.....	60
1.2.2.3.2.	Çocuğun Farazi Destek Olması Durumunda	61
1.2.2.4.	Kardeşler Açısından Bakım İhtiyacı Süresi.....	62
1.2.2.5.	Nişanlılar Açısından Bakım İhtiyacı Süresi	63
1.2.2.6.	İmam Nikahlı Eş Açısından Bakım İhtiyacı Süresi.....	63
1.2.2.7.	Diğer Destek Görenler Açısından Bakım İhtiyacı Süresi.....	63
2.	TAZMİNATIN HESAPLANMASI.....	64
2.1.	Tazminatın Belirlenmesinde Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar.....	64
2.1.1.	Hal ve Şartların Özelliği	64
2.1.2.	Kusurun Rolü	64

2.1.2.1. Kusura Dayanan Sorumluluk Açısından	64
2.1.2.2. Kusursuz Sorumluluk Açısından	67
2.1.2.2.1. Zarar Görenin Rızasının Olması	68
2.1.2.2.2. Zararın Doğmasına, Büyümesine veya Zarar Veren Durumunun Ağırlaşmasına Sebep Olma	69
2.1.2.2.3. Üçüncü Kişinin Kusuru.....	72
2.2. Tazminatın Hesaplanmasında Dikkate Alınacak İndirimler	73
2.2.1. Elde Edilen Miras	74
2.2.2. Elde Edilen Sigorta Tazminatları	75
2.2.2.1. Hayat Sigortaları	75
2.2.2.2. Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortaları	77
2.2.2.3. Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Yapılan Ödemeler	77
2.2.3. Mal Rejimi Dolayısıyla Elde Edilen Ekonomik Değerler	79
2.2.4. Hayatta Kalan Eşin Tekrar Evlenme İhtimali	80
2.3. Zararın Başlangıcına İlişkin Olarak Esas Alınacak Tarih	82

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ÖDEME BİÇİMLERİ VE FAİZ HESABI, DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ SONA ERMESİ VE USULİ MESELELERİ

1. TAZMİNATIN ÖDEME BİÇİMİ.....	84
1.1. İrat Biçiminde Tazminat.....	84
1.2. Sermaye Biçiminde Tazminat	86
2. TAZMİNATA UYGULANACAK FAİZ.....	87
3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ SONA ERMESİ.....	89
4. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINA İLİŞKİN USULİ MESELELER.....	92
4.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Davasının Tarafları.....	92
4.1.1. Davacılar	92
4.1.2. Davalılar	93
4.1.2.1. Devletin Ölümünden Sorumluluğu.....	93
4.1.2.2. Trafik Kazaları Nedeniyle Tazminat Davalarında Davalılar.....	93
4.1.2.3. İş Kazaları Nedeniyle Tazminat Davalarında Davalılar	94
4.1.2.4. Hastanelerin ve Hekimlerin Sorumluluğunda Davalılar.....	95
4.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Görevli Mahkeme.....	95
4.2.1. Ölüm ve Bedensel Zararlar Nedeniyle Tazminat Davalarında Görevli Mahkeme.....	96
4.2.2. İş Kazalarında Görevli Mahkeme.....	97
4.2.3. Trafik Kazası Sonucu Ölüm ve Bedensel Zararlarda Görevli Mahkeme	97
4.2.4. Yolcu Taşımada Görevli Mahkeme	98
4.2.5. Hekim ve Hastane Sorumluluklarında Görevli Mahkeme	99

4.2.6.	Devlete ve Kamu Kurumlarına Karşı Açılacak Tazminat Davalarında Görevli Mahkeme.....	99
4.3.	Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Yetkili Mahkeme.....	100
4.3.1.	Genel Yetkili Mahkeme	100
4.3.2.	Haksız Fiilden Doğan Davalarda Yetkili Mahkeme	101
4.3.3.	Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Yetkili Mahkeme.....	101
4.4.	İSPAT	102
4.4.1.	Destek İlişkisinin İspatı	102
4.4.1.1.	Eşler Arası Destek İlişkisi Açısından	102
4.4.1.2.	Ana-Baba İle Çocuk Arası Destek İlişkisi Açısından.....	103
4.4.1.3.	Kardeşler Arası Destek İlişkisi Açısından.....	103
4.4.1.4.	Nişanlılar Arası Destek İlişkisi Açısından.....	104
4.4.2.	Destegin Ölümünden Doğan Zararın İspatı.....	104
4.5.	ZAMANAŞIMI	104
4.5.1.	Haksız Fiillerde Zamanaşımı.....	105
4.5.1.1.	Genel Hüküm Niteliği.....	105
4.5.1.2.	Süreler.....	105
4.5.1.3.	Zamanaşımının Başlangıcı.....	106
4.5.1.4.	Zamanaşımının Kesilmesi	107
4.5.2.	Sorumluluk Türlerine Göre Zamanaşımı Süreleri.....	107
4.5.2.1.	İş Akdinden Doğan Sözleşmelerde.....	107
4.5.2.2.	Taşıma Sözleşmelerinde	108
4.5.2.2.1.	Karayolu Taşıma Sözleşmelerinde.....	108
4.5.2.2.2.	Deniz Taşıma Sözleşmelerinde	108
4.5.2.2.3.	Hava Taşıma Sözleşmelerinde	108
4.5.2.2.4.	Devlet Demir Yolları Taşıma Sözleşmelerinde	109
4.5.2.3.	Trafik Kazalarında Zamanaşımı	109
4.5.2.3.1.	İki Yıllık Zamanaşımı Süresi	110
4.5.2.3.2.	On Yıllık Zamanaşımı Süresi.....	111
4.5.2.3.3.	Ceza Zamanaşımı Süresi	111
4.5.2.3.4.	Zorunlu Sigortalarda Zamanaşımı.....	112
4.5.2.4.	İş Kazası ve Meslek Hastalıklarında Zamanaşımı.....	112
4.5.2.5.	Hekimin ve Hastanenin Sorumluluğuna Uygulanacak Zamanaşımı 113	
4.5.2.6.	İdari Yargı'da Dava Açma Süresi ve Zamanaşımı.....	113
SONUÇ.....		115
KAYNAKÇA.....		121
EKLER.....		127

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
A.Y.İ.M.	: Askeri Yüksek İdare Mahkemesi
B.	: Baskı
b.	: Bent
BK.	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
E.K.	: Esas – Karar
H.D.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İİK.	: İcra ve İflas Kanunu
İ.K.	: İş Kanunu
İBK.	: İçtihadı Birleştirme Kanunu
K.	: Karar
KTK	: Karayolları Trafik Kanunu
m.	: Madde
P.M.F.	: Population Masculine et Feminene

s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSGSSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
T.	: Tarih
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TL	: Türk Lirası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TSHK	: Türk Sivil Havacılık Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
v.d.	: Ve devamı
ZMSS	: Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası

GİRİŞ

Günümüzde trafik ve iş kazalarından birçok kişi yaşamını yitirmekte, birçok kişi de bu olay sebebiyle mağduriyet yaşamaktadır. Ölüm sebebiyle ortaya çıkacak mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla Türk Borçlar Kanununun 53. maddesinde ölüm halinde uğranılacak zararlar belirtilmiş ve bu kapsamda ölenin desteğinden yoksun kalanların uğradıkları kayıplara da yer verilmiştir. Kanun koyucu bu düzenleme ile hukuka aykırı fiil sonucunda desteğin ölümü nedeniyle bakım yardımından yoksun kalan kişilerin uğradığı destek zararının karşılanmasını amaçlamaktadır. Zarardan maksat, kişilerin uğradığı maddi zarardır.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın birinci bölümünde destekten yoksun kalma tazminatının tarihsel gelişimi, sosyal içeriği, zarar kavramı, sorumluluk kavramı ve destek kavramı hakkında açıklamalar yer almaktadır.

İkinci bölümde, destekten yoksun kalma tazminatının hukuki mahiyeti, kaynakları, özellikleri ve unsurları ele alınmıştır. Bu bölümde, destekten yoksun kalma tazminatının öne çıkan özellikleri ve şartları üzerinde ayrıntılı durulduktan sonra destek türleri ve destek tipleri incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, ölüm sebebiyle destekten yoksun kalma tazminatında zararın ve tazminatın belirlenmesi konuları ele alınmıştır. Bu bölümde, destekten yoksun kalanların durumu ve desteğin bakım süreleri ayrı ayrı işlenmiş ve tazminatın belirlenmesinde desteğin geliri, indirimler üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde, destekten yoksun kalma tazminatının ödenme biçimleri ve faizi ele alınmıştır.

Beşinci bölümde ise, destekten yoksun kalma tazminatındaki usuli meseleler ayrıntılarıyla ele alınmıştır. Bu bölümde, destekten yoksun kalma tazminatı davasındaki davacılar ve davalılar, yetkili ve görevli mahkeme, ispat ve zamanaşımı konuları açıklanmıştır.

Çalışma, inceleme konumuza ilişkin vardığımız belli başlı sonuçların ve önerilerin yer aldığı sonuç bölümü ile tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ TARİHİ GELİŞİMİ, SOSYAL İÇERİĞİ, ÖZELLİKLERİ VE KAYNAKLARI

1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ TARİHSEL GELİŞİMİ

İlk çağlardan bu yana bir kimseyi hukuka aykırı şekilde öldüren fail devlet tarafından cezaya çarptırılmaktadır. Bu ceza hapis cezası olabileceği gibi idam cezası da olabiliyordu. Roma Hukukunda kişinin ölümüyle maddi zararın oluşmadığı kabul edildiği için ölenin yakınlarına herhangi bir tazminat ödenmiyordu. Roma Hukukunda köle eşya gibi görüldüğünden, o dönemde kölenin öldürülmesi durumunda kölenin sahibine tazminat ödeniyordu¹. İlerleyen yıllarda kişinin ölmesi durumunda meydana gelen zarar ölenin yakınlarına ödenmeye başlanmıştır.

Osmanlı döneminde uygulanan İslam Hukukunda haksız fiil kavramı bulunmamaktaydı². Bunun yerine gerek şahsa ve gerekse mala yönelik haksız fiiller ayrı ayrı düzenlenmişti. Şahsa yönelik haksız fiiller İslam Hukukunda ceza bölümlerinde düzenlenmişken, mala yönelik olanlar ise ceza hukuk u ve muamelat hukuku bölümlerinde düzenlenmişti. Bu dönemde ceza olarak kısas ve tazminat hukuku olarak ise diyet cezası uygulanmaktaydı. Kısas, kasten adam öldürülmesi veya yaralanması durumunda bir uzvun kesilmesi veya kullanılamaz hale getirilmesi şeklinde işlenen suçların faillerinin aynı şekilde cezalandırılmasıdır. Diyet ise ölüm veya yaralama ile sonuçlanan bir suç işlendiğinde kısas istenmediğinde veya kısasın mümkün olmadığı durumlarda meydana gelen zararın mal olarak tazmin edilmesine denilmektedir. İslam hukukunda destekten yoksun kalma tazminatına en yakın tazmin şekli diyettir. Diyet, özelliği bakımından zarar görenin yakınlarına ödenen

¹ GÖKYAYLA Kadir Emre, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Seçkin Yayıncılık, Ankara – 2004, s.22.

² AKBULUT İlhan, İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar, C.52, Ankara – 2003, s. 171.

maddi tazminattır. Diyet, ölenin yakınlarının mali gücüne göre tespit edilmediği için bir miktar altın veya gümüş veya bir miktar devenin kesilmesi şeklinde ödeniyordu³.

İslam Hukukunda kasıtlı adam öldürme ve yaralamalarda mağdur ve yakınlarının kısas talebinden vazgeçmesi veya kısasın bir sebeple mümkün olmaması durumunda kasıt dışı adam öldürme ve yaralamalarda tazminat veya para cezası gibi diyet ödenmesi gerekiyordu. Diyetin miktarı adam öldürme suçunda sabit tutulmuşken, mağdurun Müslüman-gayrimüslim, hür-köle ve kadın-erkek olmasına göre değişiklik göstermekteydi. Yaralamalar için ödenecek diyetle göz, kulak, burun, diş gibi uzuvlar için diyet miktarı sabitken, diğer uzuvların diyet miktarı çekilen elem ve ıstırapın büyüklüğüne göre hakimin takdirine bırakılmıştı⁴.

Destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin düzenleme mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 45. maddesinin 2. fıkrasında, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 45. maddesinin karşılığı olarak düzenlenmişti. Günümüzde ise 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazetede yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesi ve devamında destekten yoksun kalma tazminatı düzenlenmiştir. Günümüzdeki düzenlemenin belki de en önemli yeniliği destek kelimesine yer verilmesidir.

2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ SOSYAL İÇERİĞİ

Hukuka aykırı bir olay sonucunda meydana gelen zararın tazmini eski çağlardan süregelen bir kuraldır. Zarar, yalnızca zararın muhatabı olan kişiye değil, onunla birlikte birçok kişiye de etki edebilmektedir. Zararın doğurduğu etkinin büyük olması ve zarar görenlerin mağduriyetine sebep olmamak için kanun koyucular tarafından yasal düzenleme yapma gereksinimi duymuştur. Zira hukuka aykırı bir olay sonucunda zarardan başka kişiler de mağdur olabilecektir. Örneğin desteğin ölmesi durumunda bakmakla yükümlü olduğu eşi ve çocuklarının yanı sıra

³ CİN Halil/AKGÜNDÜZ Ahmet, Türk Hukuk Tarihi, Konya – 2003, s. 232-237; AKBULUT, a.g.e., s. 170-171; AYDIN, Akif, Türk Hukuk Tarihi. Beta Yayıncılık,11. Baskı, İstanbul - 2013, s. 390-391.

⁴ AYDIN, a.g.e., s. 201.

yanında çalıştırdığı işçiler, ticari ilişkisinin bulunduğu ticari müesseseler, desteğin birlikte vakit geçirdiği yakın dostları, maddi yardımda bulunduğu yoksun kişiler gibi pek çok kişi zarar görmektedir. Yasal düzenlemelerle bu gibi durumlar güvence altında alındığında zarar görenlerin, mümkün olduğunca zararları tazmin edilebilecektir. Bu anlamda destekten yoksun kalma tazminatıyla birlikte zarara uğradıklarını ispat edebilenlerin uğramış oldukları zarar tazmin edilmektedir⁵.

Destekten yoksun kalma tazminatının gayesi gösteriyor ki, bu tazminatın sosyal önemi hukuki öneminden daha fazladır. Destekten yoksun kalma tazminatından, ölenin kanunen bakmak yükümlü olduğu yakınları ile fiilen sürekli ve düzenli olarak yardım ettiği kişiler yararlanabilecektir. Destekten yoksun kalma tazminatı, hukuka aykırı olayın peşinde getirdiği üzüntü, elem ve kederden kaynaklı manevi tazminatı kapsamamaktadır. Yalnızca zarar verenin neden olduğu ve mevzuatta belirlenen malvarlığı zararının tazmini gündeme gelecektir.

3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ÖZELLİKLERİ

3.1. Kanundan Doğan Bağımsız Karakterli Bir Tazminat Talebi Olması

Sağ ve tam doğumla kazanılan kişiliğin ölümle sona ereceği Medeni Kanunu'nun 28. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiştir. Ölüm, gerçek kişiliği sona erdiren hukuki bir olaydır⁶.

Ölüm olayı gerçekleştiğinde bu olayın mağduru yalnızca ölen değildir, bunun yanında başkaca zarara uğrayanlar da bulunmaktadır. Bu kişiler, Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinde düzenlendiği üzere ölenin desteğinden yoksun kalanlardır. Bu durumun sonucu olarak destekten yoksun kalma tazminatı ölenin desteğinden yoksun kalanların şahsında doğan bir zarar olması nedeniyle mirasla

⁵ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 20-21.

⁶ AKİPEK Jale/AKINTÜRK Turgut/KARAMAN Derya, Kişiler Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul – 2009, s.246; ÖZTAN Bilge, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları. Turhan Kitabevi. Ankara – 2009, s. 225; ÖZTAN Bilge, Miras Hukuku. Turhan Kitabevi. Ankara – 2012, s.225.

intikal etmeyip, ölenin desteğinden yoksun kalanlar şahsında doğrudan doğruya doğan ve bağımsız karakterli bir haktır⁷.

Haksız bir fiil sonucunda ölen bir kimsenin desteğinden yoksun kalanların, bu fiili işleyenden veya bu fiilden dolayı sorumlu olanlardan maddi ve manevi tazminat talep etme hakkı bulunmaktadır⁸. Tazminat talebinin ölenle veya ölenin malvarlığıyla ilgili olmadığından⁹ destekten yoksun kalma tazminatı bağımsız bir haktır¹⁰.

Bağımsız hak olmasının sonucudur ki; ölenin sağlığında yapmış olduğu borçlanmalar, haklarını sınırlayıcı hukuki işlemler destekten yoksun kalma tazminatı talep edebileceklerin hakkını ortadan kaldırmaz.

3.2. İstisnai Nitelikte Bir Tazminat Talebi Olması

Destekten yoksun kalma tazminatı, istisnai bir tazminattır. Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinin 3. fıkrasında ölenin desteğinden yoksun kalanların bu sebeple uğradıkları kayıpları tazmin edebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme,

⁷ KILIÇOĞLU Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler. Turhan Kitabevi. Ankara, 2014, s. 421; TANDOĞAN Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku. Vedat Kitapçılık, İstanbul – 2010, s. 298-300.

⁸ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 28/05/2015 tarih ve 2014/1043 E., 2015/7948 K. sayılı kararında trafik kazası sebebiyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin bir davada, davacıların uğradıkları zarara bağlı olarak talep ettikleri hak, salt miras yoluyla geçen bir hak olmayıp, bilimsel ve yargısal içtihatlarda kabul edildiği üzere destekten yoksun kalanın şahsında doğrudan doğruya doğan, asli ve bağımsız bir talep hakkı olduğu, davacıların ölenin salt mirasçısı sıfatıyla değil, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla dava açtıklarına, ölüm sebebiyle doğrudan davacılar üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki kusurun davacılarla yansıtılamayacağına, dolayısıyla araç sürücüsünün veya işletenin tam kusurlu olmaları halinde, desteğinden yoksun kalan davacıları etkilemeyeceğine, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na göre, aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı davalı sigorta şirketi, işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları teminat altına aldığına ve olayda işleten veya sürücü tam kusurlu olsalar bile, destekten yoksun kalan davacılar da zarar gören üçüncü kişi konumunda bulunduğundan, davalı sigorta şirketinin sorumlu olacağına karar vermek gerektiği, o halde mahkemece, davacıların kazada hayatını kaybeden araç sürücüsünün desteğinden yoksun kalıp kalmadıkları değerlendirilerek, destekten yoksun kaldıklarının kabulü halinde davalı sigorta şirketi karşısında üçüncü kişi olarak tazminat talebinde bulunabilecekleri kabul edilerek karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmediği hükme bağlanmıştır (Erişim Tarihi: 07/08/2016).

⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 18/04/2007 tarih ve 2007/4-222 E., 2007/222 K. sayılı kararında destekten yoksun kalma tazminatının niteliği itibari ile bağımsız bir hak olduğuna işaret etmiştir (Erişim Tarihi: 07/08/0216).

¹⁰ ÇELİK Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk. Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014, s. 24.

genel ilkelere göre istisnai nitelikte olup destek görenler lehine öngörülen bir hükümdür.

Kanunun bu düzenlemesine göre ölüm ile sonuçlanan haksız fiil nedeniyle ölenin desteğinden yoksun kalanların, tazminat talep edebilecekleri kabul edilmiştir. Türk hukuk sisteminde genel kabul gören kural, doğrudan zarara uğrayan kişinin uğramış olduğu zararı tazmin etmek hakkı bulunduğuudur. Bu nedenle ölüm olayından dolayı zarar görenlere tazminat hakkı sağlanması destekten yoksun kalma tazminatının istisnai şekilde düzenlendiğinin göstergesidir¹¹.

4. DESTEK KAYBINDAN KAYNAKLANAN ZARARIN ÖZELLİKLERİ

4.1. Destekten Yoksun Kalmadan Doğan Zararın Maddi Bir Zarar Olması

Zarar, kelime anlamıyla bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz neticedir¹². Bu nedenle destekten yoksun kalma tazminatının temelini maddi bir zarar oluşturmaktadır. Bu karşılık manevi zararların giderilmesi destekten yoksun kalma tazminatı kapsamında değildir¹³. Destekten yoksun kalma tazminatına konu olan zarar, ölüm olayının gerçekleşmesiyle desteğin yardımından mahrum kalınmasının getirdiği olumsuz sonuçlardır¹⁴. Zira desteğin ölümüyle destek görenler maddi bir zarara uğrayacak olup bunun telafisi ancak destekten yoksun kalma tazminatıyla giderilebilecektir. Diğer bir deyimle destekten yoksun kalma zararı yoksun kalınan kar niteliğindedir¹⁵.

Destek görenin, ölüm nedeniyle uğradığı zarar, onun malvarlığının iradesi dışında eksilmesi sonucunu doğurmakla birlikte söz konusu olumsuz sonuç

¹¹ ÇELİK, a.g.e., s.21-24; KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 421.

¹²

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.57aa19441be9b7.90802687 (Erişim tarihi: 09.08.2016)

¹³ GÜRSOY Kemal Tahir, "Destekten Yoksun Kalma Tazminatı", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 29, Sayı 1, 1972, s. 145; ÇAKIRCA Seda İrem. Yansıma Zararı. Vedat Kitapçılık. İstanbul - 2012, s. 177.

¹⁴ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 54.

¹⁵ ÇAKIRCA, a.g.e., s. 178.

malvarlığının mevcut durumu üzerinde gerçekleşmez. Diğer bir söyleyişle, destek zararı malvarlığında net eksilmeye neden olmaz. Böyle bir durumda, destek gören, hayatın olağan akışı ve olağan hayat deneyimleri kapsamında elde edeceği kuvvetle muhtemel bakım yardımından yoksun kalmaktadır¹⁶. Farazi zarar şeklinde ortaya çıkan destekten yoksun kalma tazminatının miktarı, fark teorisine göre belirlenir. Bu teoriye göre, destek görenin malvarlığının, desteğin ölümüyle ileride göstereceği farazi durum ile ölüm anı arasındaki fark, destekten yoksun kalma zararını oluşturur¹⁷.

4.2. Destekten Yoksun Kalmadan Doğan Zararın Yansıma Yoluyla Uğranılan Bir Zarar Olması

Haksız fiil bazı durumlarda, bu fiil yöneldiği kişiler dışından olanların da zarar görmesine yol açabilir. Bu kişiler aslında bu haksız fiilin doğrudan muhatabı olmadıkları halde, bu fiilden zarar gören kişilerdir. Diğer bir deyimle, haksız fiil sonucunda meydana gelen zarar yalnızca mağdur üzerinde doğmamakta, mağdurun yanında onunla başka türlü bağı olan üçüncü kişilerin de zarara uğraması söz konusu olabilmektedir. İşte bu durumda üçüncü kişi nezdinde ortaya çıkan zarara yansıma zararı¹⁸ denilmektedir¹⁹.

¹⁶ KOCABAŞ Gediz, "Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Unsurları", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 20, Sayı 3, 2014, s. 296.

¹⁷ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 55-56; ÇAKIRCA, a.g.e., s. 178.

¹⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 05/06/2015 tarihli ve 2013/21-2215 E., 2015/1487 K. sayılı kararında yansıma zararı, hukuka aykırı eylemden zarar gören kişinin dışında bir başkasının zarar gördüğünü, illiyet bağı ve hukuka aykırılık koşullarının gerçekleşmesi, özel bir koruma normunun ihlali olduğuna hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 21/08/2016).

¹⁹ KILIÇOĞLU Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 73; aksi görüş Çelik Ahmet ÇELİK'e göre ; "Destekten yoksunluğun bir yansıma zarar olarak nitelenmesi hatalıdır bunun sebebi ölen desteğin, ölüm sebebiyle zarara uğramaması dolayısıyla bu durumun başkalarına yansması da mümkün olmayacaktır . Hem ölen desteğin zarara uğradığından sözetmek doğa yasalarına aykırıdır, onun malvarlığı üzerindeki tasarrufu ölüm olayıyla birlikte sona ermiştir. Zarar kavramı ve zarara uğrama olgusu, yaşamda var olan ve yaşayan kişiler için söz konusudur. Ölen destek için yaşam sona ermiş, kar-zarar hesabı bitmiştir. Halk deyişiyle, dünya malı dünyada kalmıştır. Diğer yandan, destekten yoksun kalma tazminatının doğrudan doğruya hayatta kalanların kişiliklerinde doğan bağımsız bir hak olduğu, bu hakkın onlara öleninden geçmediği tanımı ile yansıma zarar görüşü çelişmektedir. Zararı, hem destekten yoksun kalan kişilerin 'malvarlığı eksilmesi' olarak tanımlayacaksınız hem de ölenin zararından söz edeceksiniz. Oysaki öldürülen kişi bir zarara uğramamış, malvarlığı eksilmemiş, yalnızca bu dünyadaki varlığı sona ermiştir. Ölenin malvarlığı, mirası yerinde durmaktadır,

Haksız fiilden yansıma yoluyla doğan zararlardan kural olarak sorumluluğun olamayacağı kabul edilmekle birlikte, bu kuralın istisnaları Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir. Konumuzla ilgili birkaç örnek vermek gerekirse, Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinin 3. fıkrasında ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları zararlar ile yine aynı Kanununun 56. maddesinin 2. fıkrasında ağır bedensel zarar veya ölüm halinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödemesine karar verilebileceği düzenlenmiştir.

Destekten yoksun kalma tazminatı yansıma yoluyla uğranılan bir zarardır²⁰. Zira zarara uğrayan haksız fiilin doğrudan mağduru olan desteğin değil, destek gören üçüncü kişinin olmasıdır. Üçüncü kişinin görmüş olduğu zarar hem maddi zarar hem de manevi zarar olabilir. Ancak destekten yoksun kalma tazminatı kapsamında yalnızca maddi tazminat talep edilebilecektir. Manevi zarar, destekten yoksun kalma tazminatı dışındadır²¹.

Bu yönüyle desteğin ölümü, destek olunan kişilere, bu desteklik ilişkisinin sürdürülemeyecek olmasından kaynaklanan zararı yansıtmaktadır²².

5. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINA İLİŞKİN ÖZELLİK TEŞKİL EDEN HUSUSLAR

5.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Haczedilemez Olması

İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinin 11. bendinde, vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paraların

eksilmemiştir. Eğer eksilecek veya ortadan kalkacaksa, bunu mirasçılar veya üçüncü kişiler gerçekleştireceklerdir. Özetle, yararlanan bir nesnenin yitirilmesi ile yararlanan bir kişinin yitirilmesi arasında ekonomik ve mantıksal açıdan hiçbir fark yoktur. İkisi de doğrudan zarardır." ÇELİK, a.g.e., s.35-36.

²⁰ KILIÇOĞLU, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 33; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 60.

²¹ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 64.

²² DÖNMEZ PİRİ , Yasemin. Türk Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010, s.31.

haczedilemeyeceği düzenlenmiştir. Buna göre; ölüm ve bedensel zarar gerçekleştiğinde desteğe veya destekten yoksun kalan ailesine ödenecek tazminatın haczedilemeyeceği İcra ve İflas Kanunu kapsamında güvence altına alınmıştır.

Bahsi geçen maddedeki aile kavramı, kan ve sıhri hısımlığın dışında birlikte yaşayan diğer bir deyimle bakıma muhtaç kişileri de kapsar. Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinde düzenlenen destekten yoksun kalma tazminatı, İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinin 11. bendi kapsamında değerlendirilmelidir²³. İcra ve İflas Kanunu'nun 211. maddesine göre, iflas halinde müflisin masasına dahil olamaz, deftere kayıt yapılarak müflisin elinde bırakılır. Bu nedenle, destekten yoksun kalma tazminatının haczi mümkün değildir²⁴.

5.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Nafaka Borcu Olmaması

Destekten yoksun kalma tazminatı, haksız bir fiil sonucu desteğin ölümüyle ortaya çıkan zararın tazminini sağlayan bağımsız ve istisnai nitelik taşıyan bir tazminattır. Bu nedenle, destekten yoksun kalma tazminatı, sözleşmesel veya yasal nafaka borcu kabul edilmemektedir²⁵. Destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunabilmek için nafaka alacaklısı olunması gerekmez²⁶.

Destekten yoksun kalma tazminatını, tedbir nafakası olarak kabul etmek mümkün değildir. Tedbir nafakası, boşanma veya ayrılık davası açıldıktan sonra uygulamada çoğunlukla kocanın, eşine barınması ve geçimine katkı sağlamak üzere hakim tarafından hükmedilen nafakaya denir²⁷. Tedbir nafakasına hükmedilirken, tarafların hangisinin kusurlu olduğunun bir önemi bulunmamaktadır.

²³ KILIÇOĞLU Mustafa, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı. Bilge Yayınevi. Ankara – 2014, s. 28.

²⁴ GÜRSOY, a.g.e., s. 146 ; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 74.

²⁵ ÇAKIRCA, a.g.e., s. 178.

²⁶ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 72.

²⁷ ÖZTAN, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları. s. 477; GENÇCAN Ömer Uğur, Boşanma Tazminat ve Nafaka Hukuku. Yetkin Yayınları, Ankara – 2013, s. 852; GENÇCAN Ömer Uğur, Aile Hukuku. Yetkin Yayınları, Ankara – 2011, s. 82; ÖZTAN Bilge, Aile Hukuku. Turhan Kitabevi, Ankara – 2015, s. 747-748; ÖZÜĞÜR, Ali İhsan. *Nafaka Hukuku*. Seçkin Yayınları, 5. Baskı, Ankara – 2014, s. 23.

Destekten yoksun kalma tazminatını, iştirak nafakası olarak da kabul etmek mümkün değildir. İştirak nafakası, boşanma veya ayrılık davası açıldıktan sonra çocuğa ödenecek nafakaya denir²⁸.

Destekten yoksun kalma tazminatını, yoksulluk nafakası olarak da kabul etmek mümkün değildir. Yoksulluk nafakası, boşanma yüzünden yoksulluğa düşen eş tarafından talep edilebilen nafakaya denir. Bunun için nafaka talep eden eşin, diğer eşten daha az kusurlu olması ve boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek durumda olması gerekmektedir²⁹.

Destekten yoksun kalma tazminatı ise, desteğin ölümü sebebiyle destek görenlerin yaşam standartlarını korumaktadır. Destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilmek için hısımlık bağının bulunup bulunmaması önemli değildir. Zira, ölüm olayı nedeniyle desteğin yardımından mahrum kalan herkes bu tazminat talebinde bulunabilir³⁰.

5.3. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Devri ve Mirasçılara İntikali

Destekten yoksun kalma tazminatının devri konusunda hukukumuzda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Destekten yoksun kalma tazminatının bağımsız karakterli olması sebebiyle bu tazminatın devri konusunda Türk Borçlar Kanunu'nun 183. maddesinin 1. fıkrasının uygulanabileceği kabul edilmektedir³¹.

Türk Borçlar Kanunu'nun 183. maddesinin 1. fıkrasına göre, borcun altındaki sebep ne olursa olsun kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, alacağın devri sözleşmesi ile alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir.

²⁸ ÖZTAN, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 477; GENÇCAN, Boşanma Tazminat ve Nafaka Hukuku, s. 1364-1365; ÖZÜĞÜR, a.g.e., s. 269-270.

²⁹ ÖZTAN, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 482; GENÇCAN, Boşanma Tazminat ve Nafaka Hukuku, s. 1095; ÖZÜĞÜR, a.g.e., s. 445-446.

³⁰ GÜRSOY, a.g.e., s. 157; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 73; ÇAKIRCA, a.g.e., s. 178-179.

³¹ GÜRSOY, a.g.e., s. 145; NARTER Sami, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014, s. 10; NARTER Sami, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014, s. 420; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 76-77.

Destekten yoksun tazminatının mirasçılara intikali hususunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre, destekten yoksun kalma tazminatı isteme hakkı miras yoluyla ölenin mirasçılarına intikal edebilen bir hak olmadığından ölenle veya onun terekesiyle ilgisi bulunmamaktadır³².

Öğretide ileri sürülen diğer bir görüşe göre ise, destekten yoksun kalma tazminatını talep etme hakkı olan kişi, dava açmadan ölmesi durumunda, mirasçıları, ölenin desteğe ihtiyaç duyduğu andan ölüm olayına kadar geçen süre için tazminat talep edebilir. Destekten yoksun kalan dava açmış ancak bakım ihtiyacına gereksinim duymadan önce ölmesi durumunda bu hak mirasçılara geçemeyecektir³³. Destek gören davayı açmış ve mahkeme tarafından lehine tazminata hükmedilmesinden sonra ölmesi durumunda da tazminat alacağı terekeye dahil olacağından mirasçılara intikal edecektir³⁴.

Öte yandan destekten yoksun kalma tazminatına sebep olan (zarar veren) kişinin ölümü halinde bu tazminat borcundan zarar verenin mirasçıları müteselsil sorumludurlar (TMK 641).

5.4. Tazminat Alacağının Takası

Türk Borçlar Kanunu'nun 144. maddesine 3. fıkrasına göre, nafaka ve işçi ücreti gibi borçlunun ve ailesinin bakımı için zorunlu olan ve özel niteliği nedeniyle doğrudan alacaklıya verilmesi gereken alacaklar ancak alacaklısının rızasıyla takas edilebilir. Bu nedenle, destekten yoksun kalma tazminatı destek görenin bakım ihtiyacını karşılama amacı taşıdığından, bu tazminat alacağı takas edilemeyecektir³⁵.

³² GÜRSOY, a.g.e., s. 145.

³³ GÖKYAYLA, a.g.e., s.76; KOCABAŞ Gediz, "Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Unsurları", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 20, Sayı 3, 2014, s. 284.

³⁴ KOCABAŞ, a.g.e., s.284.

³⁵ KILIÇOĞLU, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 28; KILIÇOĞLU Mustafa, Tazminat Hukuku. Bilge Yayınevi. Ankara – 2014, s. 194; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 77.; KOCABAŞ, a.g.e., s. 284.

6. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ KAYNAKLARI

Destekten yoksun kalma tazminatının kaynakları haksız fiiller ile diğer akit dışı sorumluluk sebepleri ve akitten doğan sorumluluk sebepleridir.

6.1. Haksız Fiiller ve Diğer Akit Dışı Sorumluluk Sebepleri

6.1.1. Haksız Fiiller

Hukuk düzeninde bir kimseye bir sorumluluk yüklenebilmesi için temel iki ilkenin varlığı kabul edilmektedir. Bunlardan biri kusur diğeri ise kusursuz sorumluluk (sebebe sorumluluğu) halidir³⁶. Hukuki sorumluluğun temel koşulu zarardır. Diğer bir deyimle, bir fiil hem kusurlu hem de hukuka aykırı olsun, eğer bu fiil sonucunda ortaya çıkan bir zarar yoksa sorumluluk da ortaya çıkmayacaktır³⁷.

Türk Borçlar Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar verenin, bu zararı gidermekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Kanunun ilgili maddesinden de anlaşılacağı üzere taraflar arasında herhangi bir hukuki ilişki olmaksızın kusurlu ve hukuka aykırı bir fiilin meydana gelmesi durumunda ortaya çıkan zararın, zarar verence tazmin edileceği belirtilmiştir³⁸.

Türk Borçlar Kanunu'nun 49. maddesinin 2. fıkrasında zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de bu zararı tazmin etmekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir.

Haksız fiilden doğan borç, hukuki işlemlerden doğan borçtan farklı olarak bir tazminat borcunu içerir ve bir sorumluluk halini ifade eder. Haksız fiilin borç doğurması taraflar arasındaki bir hukuki işleme dayanmaz. Bu nedenle, Türk Borçlar

³⁶ GÜLEÇ UÇAKHAN Sema, Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplaması. Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014 (Mart), s. 191.

³⁷ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 16.

³⁸ GÜNAY Cevdet İLHAN. Türk Borçlar Kanunu Şerhi. Yetkin Yayınevi. Ankara – 2015, s. 239.

Kanunu'nun 53. maddesinin 3. fıkrasında bir kişiyi öldüren veya ölümüne sebep olan kişi, desteğinden yoksun kalan kişilere karşı destekten yoksun kalma tazminatını ödemekle yükümlü olur. Öte yandan Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin 1. fıkrasına göre bir kimsenin bedensel bütünlüğüne zarar veren kimse zarar görene manevi tazminat ödemekle yükümlü olacaktır. Aynı maddenin 2. fıkrasındaki düzenlemeye göre ise, bir kimsenin ağır bedensel zarar görmesine veya ölümüne sebep olan kimse ölenin yakınlarına manevi tazminat ödemekle yükümlü olacaktır.

6.1.2. Diğer Akit Dışı Sorumluluk Sebepleri

Haksız fiil sorumluluğunda kural, kusur sorumluluğudur. Haksız fiilde kişinin kusurlu olduğu oranla sorumlu tutulmasına rağmen, sorumluluk hukukunda bazı ayırık durumlarda kanunda öngörülen şartların varlığı halinde kişinin kusuruna bakılmaksızın zarardan sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Bu durumun temelinde yatan neden ise sosyal hayatın gerekleri ve hakkaniyet duygusudur³⁹.

Kusursuz sorumluluk halleri hakkaniyet sorumluluğu, özen sorumluluğu ile tehlike sorumluluğu ve denkleştirme olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Hakkaniyet sorumluluğu kapsamında ayırt etme gücüne sahip olmayanların sorumluluğu (TBK m.59); özen sorumluluğu kapsamında ev başkanının sorumluluğu (TMK m. 369), adam çalıştıranın sorumluluğu (TBK m. 66), hayvan bulunduranın sorumluluğu (TBK m. 67), yapı malikinin sorumluluğu (TBK m. 69); tehlike sorumluluğu ve denkleştirme kapsamında genel tehlike sorumluluğu (TBK m. 71), özel tehlike sorumluluk hallerinden 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. maddesinde düzenlenen kusursuz sorumluluk türlerini sayılabilir.

6.2. Akitten Doğan Sorumluluk Sebepleri

6.2.1. Hizmet Akdinden Doğan Sorumluluk

Türk Borçlar Kanunu'nun 417. maddesinin 3. fıkrasında işverenin Türk Borçlar Kanunu'nun 417. maddesindeki hükümler de dahil, kanuna ve sözleşmeye aykırı davranışı nedeniyle işçinin ölümü, vücut bütünlüğünün zedelenmesi veya

³⁹ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 322-323; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 209.

kişilik haklarının ihlaline bağlı zararların tazmini, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabi olduğunu düzenlemiştir.

İşyerinde meydana gelen iş kazaları nedeniyle işverenin hukuki sorumluluğunun niteliği Yargıtay'ın önceki kararlarında da benimsediği görüşe göre, kusura dayanmaktadır. İşverenin kusurlu eylemi ile zarar arasında uygun bir illiyet bağı yoksa işverenin sorumluluğundan söz edilemeyecektir. İş hukukunda, iş kazasından ve meslek hastalığından dolayı açılan sorumluluk davalarının kendine özgü ilke ve kuralları bulunmaktadır. Kazadan dolayı meydana gelen zarardan işverenin sorumlu tutulabilmesi için öncelikle taraflar arasında bir hizmet akdi ilişkisinin bulunması ve olayın iş kazası olması gerekmektedir. Ancak olayın iş kazası olarak nitelendirilmesi, işverenin her durumda bu kazadan sorumlu tutulmasını gerektirmez.

Sosyal Sigortalar Hukuku kapsamında bir iş kazasından işverenin sorumlu olması için, kaza işverenin iş güvenliği önlemlerini alma ve özen gösterme yükümlülüğüne aykırı davranışı veya ihmal göstermesi sonucu meydana gelmiş olmalıdır. Diğer bir deyişle, oluşan kazadan sorumlu olabilmesi için işverenin kusurunun kanıtlanmış olması gerekir.

Hizmet sözleşmesinden kaynaklanan sıkı iş ilişkisi, işçi yönünden işverene içten bağlılık (sadaikat borcu), işveren yönünden işçiyi korumak ve gözetmek borcu şeklinde ortaya çıkar. Gerçekten işçi, işverenin işi ve işyeri ile ilgili çıkarlarını korumak, çıkarlarına zarar verebilecek davranışlardan kaçınmak, buna karşı işveren de işçinin kişiliğine saygı göstermek, işçiyi korumak, işyeri tehlikelerinden zarar görmemesi için iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, işçinin özlük hakları ve diğer maddi çıkarlarının gerektirdiği uygun bildirimlerde ve davranışlarda bulunmak, işçinin çıkarına aykırı davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür⁴⁰.

Destekten yoksun kalma tazminatında destek, zararı doğuran fiilin doğmasında ya da artmasında etkili olmuşsa veya tazminat yükümlüsü işverenin durumunu ağırlaştırmışsa hakim tazminattan indirim yapabileceği gibi tazminatı

⁴⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 20/03/2013 tarih ve 2012/21-1121 E., 2013/386 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 11/07/2017).

tamamen de kaldırabilecektir (TBK m. 52/1). Ancak bu gibi durumlarda zararın doğumu veya artmasıyla desteğin kusuru arasında illiyet bağı aranmaktadır. Olay ile kusur arasında illiyet bağının bulunmadığı durumlarda hakim tazminatı tamamen kaldırabilecektir. İşveren zararın doğmasına hafif kusuruyla sebep olmuşsa, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hakim, destekten yoksun kalma tazminatından indirim yapabilecektir (TBK m. 52/2).

6.2.2. Taşıma Sözleşmelerinden Doğan Sorumluluk

Türk Ticaret Kanunumuzun 914. maddesinin 1. fıkrasında taşıyıcının, yolcuları rahat bir yolculukla ve sağlıklı olarak gidecekleri yere ulaştırmakla, özellikle hava, ses, yer ve çevre kirliliğine meydan vermemek için gerekli düzeni kurmakla, gerekli diğer tüm önlemleri almak ve mevzuatta öngörülen kurallara uymakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir.

Aynı maddenin 2. fıkrasında ise taşıyıcının, yolcuların kazaya uğramalarından doğacak zararı tazmin edeceği; yolcunun kaza sonucunda ölmesi hâlinde, onun yardımından yoksun kalanlar uğradıkları zararın tazminini taşıyıcıdan isteyebileceği ancak, taşıyıcının, kazanın kendisinin veya yardımcılarının en yüksek özeni göstermelerine rağmen, kaçınamayacakları ve sonuçlarını önleyemeyecekleri bir sebepten ileri geldiğini ispat ederse tazminattan kurtulabileceği düzenlenmiştir. Böylece, ölen yolcunun desteğinden yoksun kalanların, taşıma sözleşmesinin tarafı olmamalarına rağmen meydana gelen ölüm zararı sonrası bu taşıma sözleşmesine dayanarak zararlarını tazmin edebilmeleri mümkün kılınmıştır.

6.2.3. Tıbbi Müdahaleden Doğan Sorumluluk

Tıbbi müdahaleden doğan sorumluluk için öncelikle hasta ve hastane arasında sözleşmenin kurulmuş olması ve hastanenin sözleşmeye aykırı hareket etmesi gerekmektedir. Bu durum genellikle hastanın özel hastanede tedavi hizmeti aldığı anda karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca özel hastanenin istihdam eden sıfatıyla illiyet bağı bulunan her zarardan da sorumlu olacaktır. Hastanın, kamu hastanesine gittiği

durumlarda aralarında sözleşme bulunmayabilir. Bu durumda sözleşmeye aykırılık olmayacağından, idarenin sorumluluğu ilkesi gündeme gelecektir⁴¹.

Hasta ve hekim arasındaki sözleşmeye aykırılık durumunda ise TBK'nin 112. maddesinde borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlü olduğu düzenlenmesi kapsamında hekimin sorumluluğu bulunmaktadır. Ayrıca hekimin meslek kusuruna dayanan zararların da zarar görenlerce tazmin edilmesi mümkündür⁴². Tıbbi müdahaleden doğan destekten yoksun kalma tazminatının talebinde özel hastanenin kimi durumlarda istihdam eden sıfatıyla sorumlu olduğu kimi durumlarda ise hekimin sözleşmeye aykırılık durumundan sorumlu tutulacaktır. Hasta ile hastane veya hekim arasında sözleşme bulunmadığı durumlarda yani hastanın kamu hastanesini tercih ettiği durumlarda ise idarenin sorumluluğu ilkesi gündeme gelecektir.

⁴¹ GÖZÜBÜYÜK Şeref, Yönetmelik Yargı, Turhan Kitabevi, 31. Baskı, Ankara – 2011, s.285; GÜNDÜZ Fatma Ebru/GÜNDÜZ Hakan, İdare Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt 15, Sayı 3, 2011, s. 226.

⁴² Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/23055 E., 2013/27584 K. sayılı kararında davacıların, murislerinin davalıların kusur ve ihmalleri sonucu vefat ettiğinden bahisle maddi ve manevi zararının tahsili istemi ile eldeki davayı açtıkları, Borçlar Kanunu'nun vekalet akdini düzenleyen 386 vd. maddeleri uyarınca 'Davanın temeli vekillik sözleşmesi olup, özen borcuna aykırılığa dayandırdıkları belirtilmiştir. Vekil, vekalet görevine konu işi görürken yöneldiği sonucun elde edilmemesinden sorumlu değil ise de, bu sonuca ulaşmak için gösterdiği çabanın yaptığı işlemlerin, eylemlerin ve davranışların özenli olmayışından doğan zararlardan dolayı sorumludur. Vekilin sorumluluğu, genel olarak işçinin sorumluluğuna dair kurallara bağlı olduğu, vekil işçi gibi özenle davranmak zorunda olup, en hafif kusurunda bile sorumludur. (BK.nun 321/1 md.) O nedenle, doktorun meslek alanı içinde olan bütün kusurları, hafif de olsa, sorumluluğun unsuru olarak kabul edilmesi gerektiği, doktor hastasının zarar görmemesi için, mesleki tüm şartları yerine getirmek, hastanın durumunu tıbbi açıdan zamanında ve gecikmeksizin saptayıp, somut durumun gerektirdiği önlemleri eksiksiz biçimde almak, uygun tedaviyi de yine gecikmeden belirleyip uygulamak zorunda olduğu, asgari düzeyde dahi olsa, bir tereddüt doğuran durumlarda bu tereddüdünü ortadan kaldıracak araştırmalar yapmak ve bu arada da koruyucu tedbirleri almakla yükümlüdür. Çeşitli tedavi yöntemleri arasında bir seçim yapılırken, hastanın ve hastalığın özellikleri göz önünde tutulmak, onu risk altına sokacak tutum ve davranışlardan kaçınılması ve en emin yol seçilmelidir. Gerçekten de müvekkil (hasta) mesleki bir iş gören doktor olan vekilden tedavinin bütün aşamalarında titiz bir ihtimam ve dikkat göstermesini beklemek hakkına sahiptir. Gereken özeni göstermeyen vekil, BK.nun 394/1. maddesi hükmü uyarınca vekaleti gereği gibi ifa etmemiş sayılmalıdır. Tıbbın gerek ve kurallarına uygun davranılmakla birlikte sonuç değişmemiş ise doktorun sorumlu tutulmaması gerektiğine hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 11/07/2017).

6.2.4. Vekaletsiz İş Görme

Türk Borçlar Kanunu'nun 527. maddesinin 1. fıkrasında vekâletsiz işgörenin, her türlü ihmalden sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Yine maddenin devamında işgören bu işi, işsahibinin karşılaştığı zararı veya zarar tehlikesini gidermek üzere yapmışsa, sorumluluğu daha hafif olarak değerlendirileceği düzenlenmiştir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 527. maddesinin 2. fıkrasında ise işgören, işsahibinin açıkça veya örtülü olarak yasaklamış olmasına karşın bu işi yapmışsa ve işsahibinin yasaklaması da hukuka veya ahlaka aykırı değilse, beklenmedik hâlden de sorumlu olacağı ancak işgören o işi yapmamış olsaydı bile, bu zararın beklenmedik hâl sonucunda gerçekleşeceğini ispat ederse sorumluluktan kurtulacağı düzenlenmiştir. Bu sebeple, vekaletsiz iş gören kişi, ölen kişinin desteğinden yoksun kalanlara karşı TBK'nin 527. maddesi uyarınca sorumlu olacaktır. Örneğin kaldırımında yatan bir yaralıya yardım etmek isterken enfeksiyon sonucunda yaralının ölümüne sebep olan hekimin vekaletsiz iş gören vasfı sebebiyle ölenin desteğinden yoksun kalanlara karşı vekaletsiz iş görme hükümlerine göre sorumluluğu doğacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ŞARTLARI

1. GENEL ŞARTLAR

Destekten yoksun kalma tazminatının talep edilebilmesi için desteğin hukuka aykırı bir fiil neticesinde ölmesi, zararın meydana gelmesi, zarar ile hukuka aykırı fiil arasında illiyet bağının bulunması ve hukuka aykırı fiille desteğin ölümüne sebep olanın kusurlu olması gibi şartların bulunması gerekmektedir.

1.1. Desteğin Hukuka Aykırı Bir Fiil Sonucunda Ölümü

Destekten yoksun kalma tazminatının doğabilmesi için zarar verenin hukuka aykırı bir fiili bulunmalıdır. Hukuka aykırılık, hukuka uygunluk sebeplerinden birinin bulunmaması halinde başkalarına zarar vermeyi yasaklayan veya zararlı neticeyi önlemek gayesiyle belirli bir davranışı emreden hukuk kurallarına aykırı her davranışa denir. Diğer bir deyimle zarar verici fiil, başkasının hukuk tarafından korunan bir varlığına saldırıyı yasaklayan ve böyle bir saldırıdan kaçınmayı emreden hukuk kurallarıyla çakışıyorsa, hukuka aykırılık meydana gelmektedir⁴³.

Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesi uyarınca hukuka aykırı bir fiille bir kimsenin ölümüne sebep olan fail, destek görenlerin uğradığı ve uğrayacağı zararları gidermek zorundadır. Diğer bir deyimle, destekten yoksun kalma tazminatının talep edilebilmesinin şartlarından birisi de ölümün, tazminat sorumlusunun hukuka aykırı bir fiili nedeniyle doğmuş olması gerekmektedir.

Kişinin ölmesine sebep olan olay hukuka uygunluk sebebi içeriyorsa, bu durumda hukuka aykırılık oluşmadığından destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemeyecektir. Kanunun verdiği yetkiye dayanan ve bu yetkisinin sınırları içinde kalan bir fiil, zarara sebep olsa bile, bu fiil hukuka aykırı sayılmayacaktır (TBK m.

⁴³ EREN Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, 20. Baskı, Ankara – 2016, s. 608.

63/1). Kanunda sayılan hukuka uygunluk sebepleri; haklı savunma, zorunluluk hali, kendi hakkını koruma, rıza, üstün nitelikte özel yarar, kamu yararı, yasal yetkinin kullanılmasıdır.

1.2. Zararın Meydana Gelmesi

Destekten yoksun kalma tazminatının şartlarından biri de zararın meydana gelmesidir. Zarar da kendi içerisinde fiili zarar- normatif zarar, gerçek zarar- muhtemel zarar, müsbet zarar-menfi zarar, malvarlığı zararı-şahıs varlığı zararı, doğrudan zarar-dolaylı zarar-yansıma yoluyla zarar olmak üzere ayrılmaktadır.

1.2.1. Zarar Kavramı

Sözlük anlamıyla zarar bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, ziyan olarak ifade edilmiştir⁴⁴. Malvarlığına ilişkin mal ve şahıs varlığı sınıflandırmasından hareketle zarar kavramı, biri dar diğer geniş olmak üzere iki anlamda kullanılmaktadır. Dar anlamda zarar, malvarlığının aktifinde azalma veya pasifinde artmaya neden olan, zarara uğrayanın idaresi dışında gerçekleşen olaylar neticesinde ortaya çıkan eksilmedir⁴⁵. Geniş anlamda ise kişinin malvarlığının yanında şahıs varlığının da uğradığı zararı kapsamaktadır⁴⁶. Şahıs varlığı zararı, kişinin maddi veya maddi nitelik taşımayan varlıklarına yönelik haksız fiil sonucu oluşan zarardır⁴⁷. Buna göre geniş anlamda zarar, kişinin hem

⁴⁴

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.57dbf309e88293.74625355 (Erişim Tarihi : 16/06/2016).

⁴⁵ KILIÇOĞLU Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 298; KILIÇOĞLU Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 49; ÇAKIRCA, a.g.e. s. 12-13; ÖZDEMİR Elif Aydın, Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Zarar ve Tazmini, Adalet Yayınevi, Ankara – 2013, s. 47; ERLÜLE Fulya, Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat, Seçkin Yayınevi, Ankara – 2011, s. 35; BÜYÜKSAĞIŞ Erdem, Maddi Zarar Kavramı, Vedat Kitapçılık, İstanbul – 2007, s. 49; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 4; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 58-59.

⁴⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 02/02/2011 tarih ve 2010/4-712 E., 2011/4 K. sayılı kararında kaynağı veya hukuki sebebi ne olursa olsun zarar kavramının, zarar görenin mal veya manevi varlığındaki bir azalmayı; zararın tazminini ise, eğer zarar oluşmasaydı zarar görenin malvarlığı hangi halde olacak idiyse, o halin yeniden sağlanmasını ifade ettiğine hükmetmiştir.

⁴⁷ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 299.

malvarlığında hem de şahıs varlığında iradesi dışında gerçekleşen olaylar neticesinde ortaya çıkan eksilmedir⁴⁸. Bu durumda hukuka aykırı fiili ile zararın meydana getiren kişi bu eksilmeyi tazmin etmekle yükümlüdür.

Destekten yoksun kalma tazminatında zarar ikiye ayrılmaktadır. İlki, desteğin ölümünden mahkemece verilecek hükme kadarki geçen dönemde uğranılan zarara bilinen dönem zararı adı verilmiştir. Bu dönemde uğranılan zararların belirlenmesi daha kolaydır. İkincisi ise, mahkemece verilen hükümden sonra desteğin yaşadığı varsayılarak yardımın devam edebileceği muhtemel sürenin hesap edilmesiyle belirlenecek zarara bilinmeyen dönem zararı adı verilmiştir. Bu dönemde zararın belirlenmesi varsayıma dayandığından bu dönemde meydana gelecek zarar daha soyut bilgilerle belirlenmektedir.

1.2.2. Zarar Türleri

1.2.2.1.Fiili Zarar – Normatif Zarar

Fiili zarar, malvarlığının aktifinde fiili bir azalma veya malvarlığının pasifinde fiili bir çoğalma durumudur⁴⁹. Fiili zararda zarar verici olay sonucunda malvarlığının mevcut miktar ve değeri azalmaktadır. Diğer bir deyimle fiili zarar türünde bir malın zarar görmesi durumunda malvarlığının aktifinde bir azalma meydana gelmektedir⁵⁰. Örneğin, maddi hasarlı trafik kazasında araçta oluşan değer fiili zarardır.

Normatif zarar kavramı ise, içinde hem maddi hem de manevi zarara ilişkin unsurlar taşıyan ancak malvarlığında herhangi bir eksilmeye yol açmayan zararlardır⁵¹. Bu zarar türünde, kullanamamadan doğan zarar söz konusudur⁵². Diğer

⁴⁸ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 299; ÇAKIRCA, a.g.e., s.27; ERLÜLE, a.g.e., s. 36; YILMAZ Hamdi, Motorlu Araç İşletenin Hukuksal Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, İstanbul – 2014, s. 109.

⁴⁹ ÖZDEMİR, a.g.e., 47.

⁵⁰ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuk Genel Hükümler, s. 305; BÜYÜKSAĞIŞ, a.g.e, s. 84; ÖZDEMİR, a.g.e., s. 47.

⁵¹ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuk Genel Hükümler, s. 306.

⁵² KILIÇOĞLU Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 50.

bir deyimle, belli bir amaca ulaşmak amacıyla harcamalar yapıldıktan sonra o amaca bir takım nedenlerden dolayı ulaşılamamış olunması sebebiyle ortaya çıkan zarardır.

1.2.2.2. Gerçek Zarar-Muhtemel Zarar

Zararın kapsam ve miktarının hüküm tarihine kadar öğrenilmiş olan zarar, gerçek zarardır. Hüküm tarihine kadar olan gerçekleşmemiş ancak olağan olarak gerçekleşmesi beklenen zarara ise muhtemel zarar denilmektedir. Destekten yoksun kalma tazminatında, destek ölmemiş olsaydı ve gelecekte desteğinden faydalanacaklara muhtemel yararlarından mahrum bırakmayacak olması nedeniyle muhtemel zararlar ile sıkı bir bağ bulunmaktadır. İşte gelecekte gerçekleşmesi beklenen zararlara muhtemel zararlar denilmektedir⁵³. Muhtemel zararın belirlenmesi daha soyut verilere dayanan bilirkişi raporlarıyla belirlendiğinden, hakim tarafından her somut olayın özelliğine göre hüküm verilmesi gerekmektedir.

1.2.2.3. Müsbet Zarar-Menfi Zarar

Sözleşmeden doğan sorumluluk ile sözleşme dışı sorumluluğu birbirinden ayırt eden en önemli unsur sorumluluğun kaynağıdır. Diğer bir deyimle, sözleşme sorumluluğun kaynağını geçerli şekilde kurulmuş bir sözleşme oluşturur. Sözleşme sorumluluğunun doğması borçlunun borca aykırı hareket ederek veya kusurlu hareket ederek bir zararın doğması gerekmektedir. Sözleşme sorumluluğunda kusur, karinedir. Ortaya çıkan zarar ile kusurlu eylem arasında olması gereken nedensellik bağının varlığına ise borç ilişkisi karine oluşturmaktadır⁵⁴.

Sözleşmeden doğan sorumluluk açısından zarar, müsbet (olumlu) ve menfi (olumsuz) zarar olmak üzere iki ayrılır. Sözleşme dışı sorumlulukta müsbet zarar ve menfi zarar ayrımı bulunmadığından bu iki zarar türü sözleşmeden doğan sorumluluk türüdür.

⁵³ DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s.6.

⁵⁴ ÇAKIRCA, a.g.e., s.33.

Müsbet zarar, alacaklının borçlunun sözleşmeden doğan borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmemesi sebebiyle uğranılan zarardır⁵⁵. Diğer bir deyimle, gecikmiş ifanın reddi halinde talep edilebilen zarardır. Bu zarar, sözleşmeden doğan ifaya konu olan yararların yitirilmesinden doğan bir zarardır. Yani, borçlunun borcunu sözleşmeye uygun olarak ifa etmiş olsaydı, alacaklının uğramayacağı zararlardır⁵⁶. Örneğin, alacaklının aynı mal veya hizmeti başkasından temin etmesi nedeniyle oluşan fiyat farkı ile alacaklının uğramış olduğu kazanç kaybı sayılabilir.

Menfi zarar ise geçerli olarak kurulup, hüküm doğurduğuna inanılan bir sözleşmenin hüküm ifade etmemesi veya kurulacağına inanılan bir akdin kurulmaması sebebiyle ortaya çıkan zarar türüdür⁵⁷. Diğer bir deyimle, sözleşmenin geçerliliğine olan güvenin boşa çıkmasından doğan zarardır. Bu zarar türü sözleşmenin ifa edilmemesi değil, yapılmamış olsaydı doğmayacak olan zararları kapsamaktadır⁵⁸. Örneğin, sözleşmenin yapılması için harcanan harçlar, noter giderleri, dava masrafları sayılabilir.

1.2.2.4. Malvarlığı Zararı-Şahıs Varlığı Zararı

Malvarlığı zararı ile şahıs varlığı zararı ayrımı haksız fiilin yöneldiği varlığının niteliğine göre yapılmaktadır. Bu göre haksız fiil malvarlığına yönelmişse malvarlığı zararı, haksız fiilin yöneldiği bir şahıs varlığıysa şahıs varlığı zararından bahsedilecektir.

Şahıs varlığı zararı adından da anlaşılacağı üzere kişinin maddi veya maddi nitelik taşımayan varlığına yönelik haksız fiillerin meydana getirdiği zararlardır. Şayet haksız fiil, kişinin vücut bütünlüğüne yönelebileceği gibi kişinin şerefine, haysiyetine ve özel yaşamında da yönelebilir. Bu nedenle şahıs varlığı zararı, maddi nitelikteki kişilik değerlerinde ortaya çıkabileceği gibi manevi nitelikteki kişilik değerlerinde de ortaya çıkmış olabilir. Örneğin kişinin vücut bütünlüğüne yönelik

⁵⁵ ÇAKIRCA, a.g.e., s.34.

⁵⁶ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 736.

⁵⁷ ÇAKIRCA, a.g.e., s. 34.

⁵⁸ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 736.

haksız fiil maddi nitelikli kişilik değerinin ihlali niteliği taşıırken; kişinin şerefine, haysiyetine veya özel yaşamına yönelik haksız fiil manevi nitelikteki kişilik değer ihlali niteliği taşıyabilir⁵⁹.

Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinde kişinin şahıs varlığına yönelik haksız fiilin ölüme sebep olması durumunda doğabilecek cenaze giderleri, ölümün hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ve ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra Türk Borçlar Kanunu'nun 54. maddesinde ise kişinin şahıs varlığına yönelik haksız fiilin bedensel zarara sebep olması durumunda doğabilecek tedavi giderleri, kazanç kaybı, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ile ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar düzenlenmiştir.

1.2.2.5. Doğrudan Zarar-Dolaylı Zarar-Yansıma Yoluyla Zarar

Doğrudan zarar ile dolaylı zarar ayrımı haksız fiil nedeniyle zarar gören kişi için yapılan bir ayrımdır. Buna göre haksız fiil sonucu zarar doğrudan gören kişinin uğramış olduğu zarara doğrudan zarar; haksız fiilin dolaylı sonucundan ortaya çıkan zarar ise dolaylı zarardır. Diğer bir deyimle, haksız bir fiile maruz kalan kişinin bu fiil sebebiyle doğrudan uğramış olduğu zarar doğrudan zarardır. Bu haksız fiilin uygun illiyet bağı bulunan sebep olduğu diğer zararlara ise dolaylı zararlardır⁶⁰.

Haksız fiil bazı durumlarda, bu fiilin yöneldiği kişilerin dışında kalanların da yani bu haksız fiille ilgisi olmayan kişilerin de zarara uğramasına sebep olabilmektedir. Yansıma zarar, dolaylı zarardan farklı olarak, doğrudan zarara uğrayan kişinin vücut bütünlüğünün veya malvarlığının haksız bir fiil sebebiyle üçüncü bir kişinin uğramış olduğu zarardır. Yansıma zararında, zarara uğrayan doğrudan zarara uğramamıştır. Bir kimsenin doğrudan maruz kaldığı zarar nedeniyle, bir başkasının maddi menfaatinin zedelenmesi yansıma zararına örnek gösterilebilir.

⁵⁹ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 299; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 7.

⁶⁰ KILIÇOĞLU Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 301; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 6; ÖZDEMİR, a.g.e., s. 49; BÜYÜKSAĞIŞ, a.g.e., s. 93-94.

Yansıma zarar, sözleşmenin ifa edilmesinden beklenen faydanın elde edilememiş olması sonucunda da ortaya çıkabilir⁶¹.

Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinin 3. bendinde ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin ölüm sebebiyle uğradıkları zararları tazmin edebileceklerini düzenlenmiştir. Yine aynı kanunun 56. maddesinin 2. fıkrasında ağır bedensel zarar veya ölüm halinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar para ödenmesine olanak sağlamıştır. Kanun koyucu, bir haksız fiilin yöneldiği kişi dışındaki kişilerin de bundan olumsuz etkilenip zarar görebileceğini öngörmüş ve bu nedenle yansıma yoluyla uğranılan zararların giderilmesi için yukarıda bahsetmiş olduğumuz yasal düzenlemelerde bulunmuştur.

Destekten yoksun kalma tazminatı, ölüm sebebiyle ortaya çıkan zararın değil, destek görenlerin uğradıkları ekonomik kayıpların giderilmesi gayesi taşımaktadır. Zira ölenin desteğinden üçüncü kişi mahrum kaldığından bu tazminatın alacaklısı da ölenin desteğinden mahrum kalan üçüncü kişilerdir. Bu nedendir ki, destekten yoksun kalma zararı, yansıma yoluyla uğranılan bir zarardır⁶².

1.3. Zarar İle Hukuka Aykırı Fiil Arasında İlliyet Bağının Bulunması

İlliyet bağı, zararla birlikte sorumluluğun doğabilmesi için gerekli olan şartlardandır. Yani ortaya çıkan zarar, hukuka aykırı fiilden kaynaklanmalıdır. Bir kişinin hukuka aykırı fiilden dolayı sorumlu tutulabilmesi için meydana gelen zarar ile hukuka aykırı fiil arasında illiyet bağının olması gerekir. Bu nedenle zarar ile hukuka aykırı fiil arasında illiyet bağının bulunmuyorsa, kişi sorumlu tutulamayacaktır⁶³. Öte yandan mücbir sebep, zarar görenin ağır kusuru ve üçüncü kişinin ağır kusuru hallerinde illiyet bağı kesilir. İlliyet bağının kesildiği hallerde ortaya çıkan zarardan kişi sorumlu tutulamayacaktır, haliyle aleyhinde tazminat

⁶¹ ÇAKIRCA, a.g.e., s. 83.

⁶² GÖKYAYLA, a.g.e., s. 65.

⁶³ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 306; EREN, a.g.e., s. 558-559; ÇAKIRCA, a.g.e., s. 131.

talebinde de bulunulamayacaktır. Yargıtay bir kararında⁶⁴ davalının, davacıların kızının ırzına geçtiği ve kızın bu yüzden intihar ettiği gerekçesine dayanılarak açılan maddi ve manevi tazminat davasında davacıların, arada illiyet bağı bulunmadığından kızlarının intiharı nedeniyle davalıdan destekten yoksun kalma tazminatı isteyemeyeceklerine hükmetmiştir.

1.4. Hukuka Aykırı Fiille Desteğin Ölümüne Sebep Olanın Kusurlu Olması

Kusur, bir kimsenin hukuk düzeni tarafından uygun bulunmayan, kınanan davranış biçimidir⁶⁵. Kusur, fiilin niteliğiyle ilgili bir kavram olması sebebiyle bünyesinde hukuka aykırı davranışı barındırmaktadır. Kusur, haksız fiil sorumluluğun şartlarından biridir. Failin zarardan sorumlu tutulabilmesi için kusurlu olması da kural olarak şarttır⁶⁶. Destekten yoksun kalma tazminatının talep edilebilmesi içinde kural olarak failin kusuru aranır. Hatta bazı kusur bulunmayan sorumluluk hallerinde de haksız fiil ile ortaya çıkan zarar arasında illiyet bağının bulunması durumunda destekten yoksun kalma tazminatı borçlusu olmak için yeterli sayılmıştır.

2. ÖZEL ŞARTLAR

Destekten yoksun kalma tazminatının şartları olarak ölenin desteğinden yoksun kalınması ile desteğin yardım ihtiyacının karşılanması yani bakımı yer almaktadır.

2.1. Ölenin Desteğinden Yoksun Kalma

Destekten yoksun kalma tazminatının talep edilebilmesi için desteğin yaşadığı dönemde sürekli ve düzenli ve sürekli biçimde yardımda bulunduğu kişilerin veya ileride gerçekleşecek muhtemelen yardımlardan desteğin ölümüyle

⁶⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 16/02/1998 tarih ve 1997/8707 E., 1998/444 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 17/09/2016).

⁶⁵ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 313; EREN, a.g.e., s. 591.

⁶⁶ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 97.

desteğin bu yardımından yoksun kalmaları gerekmektedir. Zira desteğin ölümüyle yoksun hale düşülmemesi durumunda destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemeyecektir.

2.1.1. Destek Kavramı

Destek, birlikte yaşadığı kişilerin veya başkalarının geçimini sürekli ve düzenli olarak kısmen veya tamamen karşılayan veya ileride ona bakması, yardım etmesi kuvvetle muhtemel olan kişiyi ifade etmektedir⁶⁷. Bu nedenle destek kavramı, fiili bir durumu belirtmektedir⁶⁸.

Kanunla veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülük olmaksızın bir kimsenin sürekli ve düzenli olarak bir başkasına yardım etmesi ve yardımın ileride de devam etmesi muhtemel olması durumunda kişinin haksız fiil sonucu ölümüne dek bir kimseye bakması destek sayılması için yeterlidir⁶⁹. Zira destek fiili bir durum olduğundan akrabalık, mirasçılık veya nafaka ödeme yükümlüsü olmak ile bir ilgisi de bulunmamaktadır⁷⁰.

⁶⁷ ÇELİK, a.g.e., s. 47; GÜR SOY, a.g.e., s. 146; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 574; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 3; NARTER, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk, s. 471; NARTER Sami, İş Güvencesi ve Tazminatlar. Adalet Yayınevi. Ankara – 2013, s.414; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 98; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 16; IŞIKTAÇ Yasemin. Somut Olayın Normla Bağlantılandırılmasında Karşılaşılan Sorunlar: Örnek Olay, Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Farazi Destek. Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ'ye Armağan. Sayfa 2007-2026. Vedat Kitapçılık. İstanbul – 2009, s. 232; TANDOĞAN, a.g.e, s. 300; REİSOĞLU Safa, Borçlar Hukuku. Beta Yayıncılık, İstanbul – 2010, s. 212.

⁶⁸ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 99; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 3.

⁶⁹ NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 3.

⁷⁰ GÜR SOY, a.g.e., s. 146.

2.1.1.1. Gerçek Destek

Ölümüne kadar bir başkasına sürekli ve düzenli bir biçimde bakıp, bir takım yardımlarda bulunan kişiye gerçek destek denir⁷¹. Bu bakımın, fiili ve düzenli olarak kendisine bakılan şahsın yaşam ihtiyaçlarını tamamen ve kısmen sağlamaya, onu acziyete düşmekten korumaya yönelik olmalıdır⁷². Fiilin bakımın, destek hayatta olsaydı da bakımın düzenli ve sürekli olarak devam edeceğinin anlaşılması gerekir.

Desteğin yardımı, aynı nitelikte veya hizmetin görülmesi⁷³ şeklinde de olabilir⁷⁴. Yargıtay bir kararında⁷⁵ destekten yoksun kalma tazminatının amacının, desteğini yitiren kimsenin ölümle sonuçlanan olaydan önceki sosyal ve ekonomik yaşam düzeyinin devamını sağlayacak bir paranın ödetilmesi olduğunu, destek sayılabilmek için yardımın eylemli olması ve ölümden sonra da düzenli bir biçimde devam edeceğinin anlaşılmasının yeterli olduğunu, desteğin yardımının yalnızca parasal nitelikte bulunmasının zorunlu olmadığını, eylemli ve düzenli olarak yapılan hizmet edimlerinin de bir kimsenin destek sayılması için yeterli olacağını, kız evladı olan desteğin anne, baba olan davacılara muhtemel yaşamları boyunca para veya hizmet şeklinde destek olacağını kabulü ile hesaplamanın yapılması gerektiğine hükmetmiştir.

Gerçek destek genelde karı-kocanın birbirine, ana ve babanın çocuklarına, kardeşlerin birbirlerine olan destekleri şeklinde anlaşılmaktadır.

⁷¹ ÇELİK, a.g.e., s. 47; KILIÇOĞLU Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 207; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 99; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 19.

⁷² GÜNDÜZ Fatma Ebru – GÜNDÜZ Hakan, İdare Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt 15, Sayı 3, 2011, s. 230.

⁷³ Yargıtay 15. Hukuk Dairesi 26/12/1975 tarih ve 1975/4177 E., 1975/5185 K. sayılı kararında hizmet edimlerinden yoksun kalma durumunda da, bunun karşılığı olarak maddi tazminatın ödetilmesi, Borçlar Yasasının 45. maddesine uygun düşeceğini, desteğin yardımının yalnızca parasal nitelikte bulunmasında zorunluluk olmadığına, eylemli ve düzenli olarak yapılan hizmet edimleri de bir kimsenin destek sayılması için yeterli olacağına hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 17/09/2016).

⁷⁴ DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., 20; BAHAR, Ayşe Dürüye. Tıbbi Hata Kaynaklı Ölümelerde Destekten Yoksun Kalma Tazminatı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2014, s. 80.

⁷⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 18/04/2002 tarih ve 2002/757 E., 2002/5015 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 17/09/2016).

2.1.1.2. Farazi Destek

Ölüm olayı olmasaydı hayatın olağan akışı içerisinde gelecekte bir başkasına bakması kuvvetle muhtemel kişiye farazi destek denir⁷⁶. Diğer bir deyimle farazi destek, ölüm anında destek ile destek gören arasında bakım ilişkisinin bulunması zorunlu olmayıp, ölmeseydi ileride bakacağı kuvvetle muhtemel kişiye denilmektedir⁷⁷. Ancak kişinin gelecekte destek olup olmayacağı varsayıma dayandığı için farazi destek kapsamının geniş yorumlanmaması gerekmektedir. Çocuğun anne ve babasına destek olması⁷⁸ ile henüz nişanlıların birbirlerine gelecekte destek olması varsayıma dayandığından bunlar farazi destek olarak kabul edilmektedir.

Destek ilişkisi ileriye yönelik bakma taahhütlerinden de oluşabilir. Örneğin, hayırsever bir işadamı, ailesinin ekonomik imkanı olmayan ancak başarılı bir lise öğrencisine üniversitede okutma sözü vermişse ve eğer hayırsever işadamı ölürse

⁷⁶ GÜRSOY, a.g.e., s. 147; TANDOĞAN, a.g.e., s. 303; REİSOĞLU Safa, a.g.e., s. 213; ÇELİK, a.g.e., s. 48; KILIÇOĞLU Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 207; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 4; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 100; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 21.

⁷⁷ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 22/01/2015 tarih ve 2014/23993 E., 2015/873 K. sayılı kararında desteklenen (yardım gören) kimsenin B.K.45 gereğince tazminat isteme hakkının doğabilmesi için destek sayılan kimsenin ya fiilen ilgiliye bir yardımda bulunması, bakması veya ileride böyle bir yardım veya bakma ihtimalinin ciddi olarak muhtemel olması lazım ve yeterli olduğuna, bir kimseye kanun hükmü veya akdi bir mükellefiyet icabı ileride bakması çok muhtemel olanlar da destek sayılacağına, doktrin bu tür desteklere 'farazi destek' adını verdiğini belirtmiştir. Bundan maksat, ölenin ölmemiş olması halinde davacıya bakma hususunda kanuni bir yükümlülük altında bulunması olduğuna hükmetmiştir.

⁷⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 21/04/1982 tarih ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K. sayılı kararında davacının, farazi desteğinin desteğinden yoksun kaldığını ileri sürerek maddi tazminat isteğine göre, ilke olarak (bakım gücü) ve (bakım ihtiyacı)'nı kanıtlaması, yani bu olguların gerçekleşmesi gerektiğine ancak gerek bilimsel ve gerekse yargısal görüşlere göre, eylemli destek durumunda olmayan çocukların ileride destek olmaları beklenebilir ise ya da yukarıda açıklandığı gibi ölen çocuğun, gelecekte ana-babasına bakacağı yaşamın ve olayların normal akışı içinde beklenebiliyorsa, çocuk onlar için destektir. Kaldı ki davacı ile ölen oğlunun sosyal ve ekonomik durumları dikkat nazara alındıkta, çocuğun baba için ileride bir dayanak bir destek olabileceği kuşkusuz kabul edilmek gerekir. Bu davada elde mevcut veriler, artık bakım gücü ve bakım ihtiyacının ayrıca ispatına gerek bırakmaz. O halde, bu durumda mahkemece yapılacak iş; ölen çocuğun sosyal durumu, yaptığı ve özellikle askerlikten sonra yapabileceği iş ve sağlayacağı gelir (bakım gücü) ile davacı babanın içinde bulunduğu ekonomik durumu itibarıyla (bakım ihtiyacı) içinde olduğu gözönünde alınarak, bu yardımın (PMF cetvelinden yararlanmak suretiyle) süresi de belirlenip yaptırılacak bir bilirkişi incelemesi ile maddi tazminatı belirlemekten ve gerekirse B.K.'nun 42 ve 43.maddelerinden yararlanmak suretiyle (HGK. 16.10.1968 gün ve 4/1143 E., 692 K.) maddi tazminata hükmetmekten; öte yandan eldeki verilere göre uygun bir manevi tazminat ödetilmesine karar vermekten ibarettir. O halde, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi Usul ve Yasa'ya aykırı olması sebebiyle direnme kararının bozulması gerektiğine hükmetmiştir (Erişim Tarihi : 17/07/2016).

çocuk destekten yoksun kalmış olacaktır. Bu örneğimizde hayırsever işadamı, farazi destek konumundadır⁷⁹. Farazi destek talebinde bulunan kişinin kendisine ileride destek olunacağını ispatlaması gerekir⁸⁰.

2.1.1.3. Kanuni Destek

Türk Medeni Kanunu hükümlerince ve bilhassa Aile Hukuku'na ilişkin hükümler gereğince bakım yükümlülüğü bulunan kişiler fiilen bakım yükümlülüğünü yerine getirmiyor olsa bile bakım ilişkisi var kabul edilerek bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilirler. Kanun

⁷⁹ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 100.

⁸⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 21/04/1982 tarih ve 1979/4-1528 E., 1982/412 K. sayılı kararında Borçlar Kanunu'nun 45. maddesinde sözü geçen destek kavramı hukuksal bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu hedef tutar ve ne hısımlığa ve ne de yasanın nafaka hakkındaki hükümlerine dayanmaz, sadece ona eylemli ve düzenli olarak geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak şekilde yardım eden ve olayların olağan akışına göre eğer ölüm vuku bulunmasaydı, az çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse de destek sayılır. O halde, destek sayılabilmek için bakımın (yardımın) eylemli olması ve ölümden sonra da düzenli bir biçimde devam edeceğinin anlaşılması yeterli görülür. Öte yandan, ölüm gününe kadar desteklik etmemiş olmakla beraber ileride bakım gücüne kavuşarak belli nitelikteki bakımı yine eylemli ve düzenli olarak yerine getirmesi beklenen kimse de destek addolunur. Bu tür davalarda tazmini gereken zarar, eylemli (gerçek) destek halinde desteğin filhal sağladığı ve varsayımlı (farazi) destek durumunda ise, ileride sağlayacağı yardımların toplamından ibarettir. Bu bakımdan destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin davalarda, (bakım gücü) ile (bakım ihtiyacı) nın ispatlanması sorunu büyük önem taşır. M.K.'nin 6. maddesi hükmünce kural olarak ispat yükü bu davalarda da davacıya düşer. Çünkü, desteğin bakım gücüne sahip olduğu ya da ileride bu güce kavuşacağını beklenir bulunduğu ve davacının da bakım ihtiyacı içinde olduğu gerçekleşmeli (sabit olmalı) dir ki, destekten yoksun kalındığından söz edilebilir; zira, kural olarak, yetişmiş çocukların, elverişli ekonomik durumda olsalar bile, ana babalarına bakma ödevleri yoktur. MK.m.315 ile, nafakanın ödemesi gerek ve koşulları ayrıca özel olarak düzenlenmiştir. Öyle ise, yukarıdan beri yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, bu tür davalarda davacılar, kendilerinin sosyal ve ekonomik durumlarını, ölenin sağ olması halinde kendilerine düzenli bir şekilde yardım ve muavenette bulunacağını ispatla yükümlüdürler. Ne var ki, genel yaşam deneylerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. Bilindiği gibi bu kurallar, yani eylemli (ya da beşeri) karine denen yaşam deneyi kuralları, tarafların olay iddialarının doğruluğu veya bir delilin güvenilirlik derecesi hakkında hâkimin kanaat edinmesine yarayan, yaşam deneylerinin ortaya koyduğu değer hükümleridir. Delil değerlendirme serbestisinin yürüdüğü durumlarda (HUMK. m.240) bu değer hükümleri dolaylı olarak hâkim tarafından gözönünde tutulurlar. Bu karinenin iki işlevinden en önemli olan bir tanesi şudur. Hâkim, hatta hakkında delil gösterilmemiş olan olay iddiasının doğruluğunu, yaşam deneyi kurullarına dayanarak kabul edebilir ve bu durumda delil gösterme yükü, o olayın aksini ileri süren tarafa geçeceğine hükmetmiştir (Erişim Tarihi : 17/07/2016).

hükümleri göz önüne alındığında altsoy, üst soy ve kardeşler kanuni destekten yararlanabilirler⁸¹.

2.1.2. Destek Şekilleri

2.1.2.1.Eşlerin Birbirine ve Çocuklarına Desteği

Evlilik birliğinin temelinde eşlerin birbirlerine her zaman ve her koşulda desteği yatmaktadır. Bu nedenle destekten yoksun kalma tazminatı en çok eşlerden her birinin ölmesi halinde karşımıza çıkmaktadır. Zira Türk Medeni Kanunu'nun 185. maddesinin 3. fıkrasında eşlerin birlikte yaşamakla, birbirlerine sadık kalmakla ve yardımcı olmakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu'nda eşlerin birbirlerine destekliği konusunda cinsiyet ayrımı gözetilmemiş olup, eşitlik ilkesi benimsenmiştir⁸². Karı, kocası için destek, koca da karısı için destek olabilir⁸³.

Öte yandan eşlerden birinin veya her ikisinin de çalışıp kazanç elde ediyor olması eşlerin birbirine desteğini göstermez. Daha önceden de değindiğimiz gibi, düzenli ve sürekli olarak yapılan hizmet edimleri de bir kimsenin destek sayılması için yeterlidir. Diğer bir deyimle, ev işlerini yapan, evde çocuklara bakan eşin de (günümüzde kadın) desteği söz konusu olmaktadır⁸⁴. Eşlerin bu yükümlülükleri evlilik birliği süresi içerisinde geçerlidir⁸⁵.

⁸¹ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 101.

⁸² ÇELİK, a.g.e., s. 56.

⁸³ TANDOĞAN, a.g.e., s. 302; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 23.

⁸⁴ ÇELİK, a.g.e., s. 55.

⁸⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 07/02/1996 tarih ve 1994/21-1020 E., 1995/55 K. sayılı kararında davacı eş zararlandırıcı ölüm olayının meydana gelmesinden önce ve 18.3.1988 tarihinde kocası ve desteğinden boşanmak suretiyle ayrılmış ve bu kararın kesinleştiği, davacı eşin, kesinleşen boşanma kararı içeriğinden de anlaşılacağı üzere eşi ile bir arada ortak yaşamayacağını belirtmiş ve müşterek hayatın çekilemez biçimde sarsıldığını ve sona erdiğini bildirmiştir. Davacının ileri sürdüğü bu durumun kesin halini alan, Mahkeme kararı ile doğrulanması karşısında artık, 3.3.1992 tarihinde meydana gelen ölüm sonucu, gelecekte, destekten yararlanılacağından bahisle bu davanın açılması hukuksal açıdan savunulamaz. Desteğin hukuken ve fiilen ortadan kalkması karşısında, davacının maddi tazminat davasının dinlenemeyeceği ve ayrıca 4 yıl önce boşanmış olduğu eşinden dolayı elem ve üzüntü karşılığı manevi tazminata dahi hükmedilemeyeceğine hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 25/06/2017).

Eşler arasında hakim kararıyla ayrılığa karar verilmiş olabilir. Bu durumda dahi evlilik birliği devam ettiği için eşler sanki ayrılık kararı verilmemiş gibi birbirlerinin desteği sayılmaktadırlar⁸⁶. Boşanma davası açıldıktan sonra ve boşanma davası sonuçlanmadan önce eşlerden biri öldüğünde sağ kalan eşin destekten yoksun kalma tazminatı isteyip isteyemeyeceği konusunda iki durum söz konusudur. Bunlardan ilki, boşanma davası açan eşin destekten yoksun kalma tazminatı isteyemeyeceğidir. Bunun gerekçesi ise, boşanma davasını açan eş zaten boşanma davasını açmakla evlilik birliğini yürütmek istemediğini resmen belirtmiştir. İkinci durum ise, kendisine boşanma davası açılan eştir. Bu durumda kendisine boşanma davası açılan eş eğer ağır kusurlu olmayıp, boşanmak da istememişse ve şartları bulunuyorsa boşanma davası sürecinde nafaka da isteyebileceğine göre destekten yoksun kalma tazminatı alma hakkının varlığı kabul edilmelidir⁸⁷.

Türk Medeni Kanunu'nun 185. maddesinde eşlerin, müşterek çocuklarının bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Çocuklar için ergenliğin onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlayacağı Türk Medeni Kanunu'nun 11. maddesinde belirtilmiştir. Ancak; eğitimine devam eden ve kendisine ait herhangi bir geliri olmayan çocuklar bakımından onsekiz yaşını doldurana kadar destek göreceği hakkaniyetle bağdaşmaz. İstikrar kazanmış Yargıtay kararlarında kural olarak erkek çocuklar onsekiz yaşına kadar, kız çocuklar şehirlerde yaşıyorlarsa yirmiki köyde yaşıyorsa onsekiz yaşına kadar; erkek çocuk orta öğretim çağında ise yirmi yaşına kadar, yüksek öğrenim görüyorsa kız-erkek ayrımı olmaksızın yirmibeş yaşına kadar anne ve babalarından destek görecekları kabul edilmektedir⁸⁸.

⁸⁶ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 109.

⁸⁷ ÇELİK, a.g.e., s. 57.

⁸⁸ Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 13/10/2014 tarih ve 2014/16609 E., 2014/19407 K. sayılı kararında 506 sayılı yasa'nın "Eş ve çocuklara aylık bağlanması" başlığını taşıyan 68/I-C-a maddesinde aylık bağlanma koşulları yönünden "18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olan veya çalışamayacak durumda malûl bulunan ve Sosyal Sigorta'ya, Emekli Sandıkları'na tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan çocuklarla yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan ve Sosyal Sigorta'ya, Emekli Sandıkları'na tabi bir işte çalışmayan, buralardan gelir veya aylık almayan kız çocukların her birine" aylık bağlanması olanağının mümkün olduğuna hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 26/06/2017).

Kendi başlarına hayatlarını idame ettiremeyecek olan çocuklar, annenin ve babanın destekliği ömürlerinin sonuna kadar olacaktır. Eğer karı koca evlat edinmişlerse, Türk Medeni Kanunu'ndan evlatlık ile öz çocuk arasında herhangi bir fark düzenlenmemiş olması nedeniyle evlatlık, öz çocuk gibi destek görecektir. Üvey çocukların durumu ise Türk Medeni Kanunu'nun 338. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler. Kendi çocuğu üzerinde velâyeti kullanan eşe diğer eş uygun bir şekilde yardımcı olacaktır. Durum ve koşullar zorunlu kıldığı ölçüde çocuğun ihtiyaçları için onu temsil edecektir⁸⁹.

2.1.2.2. Çocukların Anne-Babaya Desteği

Ölüm anında çocuğun anne ve babasına destekliğinde anne ve baba destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilecektir. Destekten yoksun kalma tazminatında anne-baba, çocuk öldüğu takdirde tazminat talebinde bulunabilir⁹⁰. Çocuklar açısından iki durum söz konusudur.

İlk durumda ailesiyle birlikte kalan çocuk çalışıyor, anne ve babasının geçimine destek olup, fiilen de destek oluyor ise çocuk bu durumda gerçek destek sayılır. Bu durumda çocuk, annesine ve babasına ekonomik veya ayni menfaatlar sağladığı için anne ve baba destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilecektir⁹¹.

İkinci durumda ise çocuk henüz küçük yaşta yani ailesine gelir sağlayamadığı yaşta ölmüştür. Bu durumda da aile destekten yoksun kalma tazminatı talebinde

⁸⁹ ÇELİK, a.g.e., s. 61-66.

⁹⁰ TANDOĞAN, a.g.e, s. 302.

⁹¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 12/06/2008 tarih ve 2008/312 E., 2008/8103 K. sayılı kararında genel yaşam deneyimleri ve hayatın olağan akışı, yetişkin bir insanın anne ve babasına her halukarda ve belirli bir düzeyde destek olacağını gösterir. Bu desteğin miktarı tarafların yaşam düzeyi, sağlık, sosyal ve ekonomik durumları ile orantılı olarak miktar bakımından değişebilirse de çocuğun hiç destek olmayacağı kabul edilemez. Zira destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet yardımları ile de destek olunabilir. Anne ve babanın varlıklı olmaları çocuğun desteği ne ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Tüm bu nedenlerle davacılar destek tazminatı verilmesi gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 17/09/2016).

bulunabilir⁹². Çünkü ölenin mutlaka ölüm anında destek olması şart değildir. Bu ihtimalde şartlar göz önünde tutularak çocuğun, annesi ve babası için destek sayılıp sayılmayacağı değerlendirilmelidir. Ancak şartlara göre çocuğun ileride destek sağlayabileceği belirlenebiliyorsa farazi desteğin olduğu kabul edilir ve aile destekten yoksun kalma tazminatı talep edilebilir⁹³.

Türk Medeni Kanunu'nun 28. maddesinin 1. fıkrasında kişiliğin, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başladığı düzenlenmiştir. Bu nedenle çocuk, henüz cenin halinde iken ölmüşse başka bir ifadeyle ölü doğmuşsa aile destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunamaz⁹⁴.

⁹² Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 29/11/2007 tarih ve 2007/13191 E., 2007/15103 K. sayılı kararında davacılar Hasan B. de ölenin babası olarak, desteği oğlunun ölümünden dolayı destekten yoksun kalma tazminatı istemiştir. Mahkemece, davacı Hasan B.'nin çalışıp gelir elde ettiğinden dolayı destekten yoksun kalma tazminatı istemi reddedilmiştir. Ölen, olay tarihinde 17 yaşındadır. Genel yaşam deneyimleri ve hayatın olağan akışı, yetişkin bir insanın anne ve babasına her halükarda ve belirli bir düzeyde destek olacağını gösterir. Bu desteğin miktarı, tarafların yaşam düzeyi, sağlık, sosyal ve ekonomik durumları ile orantılı olarak miktar bakımından değişebilir de çocuğun hiç destek olamayacağı kabul edilemez. Zira, destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlar ile de destek olunabilir. Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Tüm bu nedenlerle, davacı baba çalışıp gelir elde ediyor olsa bile destek tazminatı verilmesi gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 17/09/2016).

⁹³ GÖKYAYLA, a.g.e., s.126-129; ÇELİK, a.g.e., 65-75.

⁹⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 16/06/2010 tarih ve 2009/11806 E., 2010/7278 K. sayılı kararında davanın, trafik kazası nedeniyle, davacılar Fatma'nın düşük yapmasından dolayı uğranılan maddi ve manevi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Yerel mahkemece, istemin bir bölümü kabul edilmiş; karar, davalılar Metin ile Enver tarafından temyiz olunmuştur. Davacılar, davalı sürücünün kusuru ile meydana gelen trafik kazasında, 13 haftalık hamile olan davacı Fatma'nın düşük yaptığını, 6 yaşında bir kız çocukları olduğunu, bir çocuk sahibi daha olmak için tedavi olduklarını, doğacak olan çocuklarını kaybetmeleri nedeni ile onun desteğinden yoksun kaldıklarını belirterek, davalıların maddi ve manevi tazminat ile sorumlu tutulmalarını istemişlerdir. Davalılar ise, istemin reddedilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Yerel mahkemece, meydana gelen trafik kazasında davalı sürücünün tam kusurlu olduğu kabul edilerek, kaza nedeni ile düşen ceninin desteğinden mahrum kalmalarına dayalı olarak davacılar yararına maddi ve manevi tazminat ödetilmesine karar verilmiştir. Medeni Yasa'nın 8/1. maddesinde her insanın hak ehliyeti olduğu, 28. maddesinde de kişiliğin, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlayacağı kuralına yer verilmiştir. Kişiliğin hangi anda kazanılacağı, kişinin hak ve yükümlülükleri sahip olması ve hukuk düzenince korunması yönünden önem taşır. Çocuğun hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde edeceği belirtilerek, cenine de koşullu olarak hak ehliyeti tanınmasına ilişkin Medeni Yasa'nın 28/2. maddesindeki yasal düzenlemenin amacı, Miras Hukuku ve özel hukuk bakımından açılacak davalar yönünden önem taşımaktadır. Miras Hukuku yönünden sağ olarak doğmayan cenin mirasçı olamaz. Destekten yoksun kalma tazminatının yasal dayanağı ise Borçlar Yasası'nın 45. maddesi olup aynı maddenin 2. fıkrası gereğince ölenin yardımından yoksun kalanların zararının da karşılanması gerekir. Destek kavramı, gerçekleşmiş veya gerçekleşmesi umulan bir bakım ilişkisini gösterir. Eylemli ve

2.1.2.3. Kardeşlerin Birbirine Desteği

Türk Medeni Kanunu'nun 364. maddesinde refah içinde bulunmaları koşuluyla yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan kardeşlerin birbirlerine karşı nafaka yükümlülüğü bulunduğu düzenlenmiştir. Destekten yoksun kalma tazminatı ise bahsi geçen nafaka yükümlülüğünden farklıdır. Ölen kardeş, ölüm olayı gerçekleşmeden önce diğer kardeşlerine düzenli ve sürekli destek oluyorsa bu durumda destekten yoksun kalan diğer kardeşler destekten yoksun kalma tazminatı talep edebileceklerdir⁹⁵. Düzenli ve sürekli nitelik taşımayan harçlıklar destekten yoksun kalmak için yeterli değildir. Ölen bir kardeşin farazi destek sayılabilmesi için yoksun kalacak kardeşin, onun ölümünde doğmuş veya en azından cenin halinde olması gereklidir⁹⁶.

Kardeşlerin birbirlerine desteği düzenli ve sürekli nitelikte ise gerçek bir desteklik söz konusudur. Ergin olmayan kardeşlerin, gelecekte yardım veya hizmet etmek suretiyle diğer kardeşlerine desteği bakımdan varsayımsal desteğinden söz edilemeyecektir. Örneğin, ölen çocuğun olay tarihindeki yaşı itibariyle kardeşlerine gerçekten yardımda bulunabilecek yaşta olmamasına ve kanuni nafaka yükümlülüğünün, yükümlünün refah halinde bulunması şartına bağlı olmasına ve çocuğun ileride kazanacağı tahmin edilen gelirin miktarı itibariyle refah halinde bulunacağı kesin olarak anlaşılamamasına göre, kardeşler yararına maddi tazminata hükmedilmiş bulunması yasaya aykırı olacaktır⁹⁷.

düzenli olarak bir kimsenin geçiminin bir bölümü veya tümünü sağlayacak biçimde ona yardım eden veya olayların olağan akışına göre eğer ölüm meydana gelmeseydi az çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kişi destek sayılır, ilk durumda eylemli destek, ikinci durumda ise varsayılan (farazi) destek kavramı söz konusudur. Dava konusu olayda; davacılarından Fatma'nın trafik kazası geçirdiği sırada 13 haftalık hamile olduğu, kazaya bağlı olarak düşük yaptığı doktor raporları ile anlaşılmaktadır. 13 haftalık hamileliğin düşük ile sonuçlanması durumunda cenin, sağ olarak doğmadığı için kişilik kazanamamıştır. Kişilik kazanamadığından hak ehliyeti de bulunmayan ceninin ileride davacılara destek olacağı da düşünülemez. Yerel mahkemece açıklanan olgular gözetilerek; davacıların, koşulları oluşmayan destekten yoksun kalma tazminatı istemlerinin reddedilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle, yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 17/09/2016).

⁹⁵ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 120.

⁹⁶ GÜRSOY, a.g.e., s. 150.

⁹⁷ ÇELİK, a.g.e., s. 88-91.

2.1.2.4. Diğer Haller Bakımından Destek

Türk Medeni Kanunu'nun 118. maddesinin 1. fıkrasında nişanlanmanın, evlenme vaadiyle olacağını düzenlemiştir. Zira nişanlanma akdinin tek bir muhtevası olabilir. O da tarafların birbirlerine evlenme vaadinde bulunmalarıdır⁹⁸. Nişanlılar birbirlerine fiilen bakıyor ve yardım ediyorsa nişanlılardan birinin ölmesi halinde, diğer nişanlı üçüncü kişilerden destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilir. Bunun nedeni ise, nişanlının ölümü ile sağ kalan nişanlının, müstakbel eşin desteğini kaybetmesidir⁹⁹.

Eşlerin birbirlerine destekliği için resmi nikah şart değildir. Evlilik bağı kurmadan uzun süreden beri karı-koca gibi birlikte yaşayan kişiler de, diğerinin ölümü halinde ve ölenle arasında devamlı bir hayat birliğinin mevcut olması, gelecekte de devam edeceğinin duruma göre beklenebilir olması durumunda sağ kalan taraf destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilir¹⁰⁰.

⁹⁸ ÖZTAN Bilge, Aile Hukuku. Turhan Kitabevi. 6. Baskı, Ankara-2015, s. 26; ÖZTAN, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 405; GENÇCAN, Aile Hukuku, s. 184.

⁹⁹ ÖZTAN, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 409; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 118-119; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 594; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 152; ÇELİK, a.g.e., s. 60-61.

¹⁰⁰ GÜRSOY, a.g.e., s. 151; ÇELİK, a.g.e., s. 58; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 119; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 596-598; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 27/01/2015 tarih ve 2013/13221 E., 2015/1051 K. kararında trafik kazası nedeniyle bir miktar destekten yoksun kalma tazminatı isteğine ilişkin bir davada destekten yoksun kalma tazminatının konusu, desteğin yitirilmesi nedeniyle yoksun kalınan zarardır. Buradaki amaç, destekten yoksun kalanların desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunmasıdır. Olaydan sonraki dönemde de, destek olmasa bile, onun zamanındaki gibi aynı şekilde yaşayabilmesi için muhtaç olduğu paranın ödettirilmesidir. Ancak, destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi için öncelikle ölen ile destekten yoksun kalan arasında maddi yönden düzenli ve eylemli bir yardımın varlığı gerekir. BK.nun 45.maddesinde sözü geçen destek kavramı hukuksal bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu hedef tutar ve ne hısımlığa ne de nafaka hakkındaki hükümlere dayanır, sadece eylemli ve düzenli olarak geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak şekilde yardım eden ve olayların olağan akışına göre eğer ölüm vuku bulmasaydı, az çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse destek sayılır. O halde destek sayılabilmek için yardımın eylemli olması ve ölümden sonra da düzenli bir biçimde devam edeceğinin anlaşılması yeterli görülür. Somut uyuşmazlıkta davacı, desteğin imam nikahlı olarak birlikte yaşadığı eşi ve desteğin oğlu davacının annesidir. Dosya içeriğinden, davacı ile desteğin birlikte yaşadıkları, müteveffanın davacıya eylemli olarak destek olduğu anlaşılmaktadır. Anılan husus sabit olmakla, mahkemece davacı için tespit edilecek miktarda destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Erişim Tarihi: 18/09/2016).

Evlilik bağı olmaksızın ücret karşılığı, halk arasındaki deyimle “dost tutmak-metres”, kurulan birliktelikte destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemez. Bu tür birliktelikler ahlaka aykırı bir amaç taşıdığından dolayı sağ kalan kişi tazminat talep edemez¹⁰¹.

2.2. Bakma Unsuru

2.2.1. Bakma Kavramı

Bakım, sözlük anlamı olarak birinin beslenme, giyinme vb. gereksinimlerini üstlenme ve sağlama işi olarak tanımlanmıştır¹⁰². Bakma, kısmen veya tamamen bir kimsenin gereksinmesini karşılama şeklinde olabileceği gibi para, öğrenim olanağı sağlama gibi değişik şekillerde olabilir¹⁰³.

Bakım unsuru, destekten yoksun kalmanın en önemli şartlarından birisidir¹⁰⁴. Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 45. maddesinin 2. fıkrasında bakım unsuru, yardım kelimesiyle ifade edilmiştir. Destekten yoksunluk tazminatı için, desteğin bakım gücüne sahip olmasından başka, desteğini yitirdiği ileri sürülen kimsenin de bakım ihtiyacı içinde bulunması gerekir. Bakımdan maksat ise, yardım görenin ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Eğer ortada ihtiyaç yoksa, yardım görenden de söz edilemez. İşte, bir yandan desteğin bakım gücü, öte yandan desteğini yitirenin bakım ihtiyacı ve de bunların devam süreleri, zarar tutarının belirlenmesinde göz önünde tutulur¹⁰⁵.

¹⁰¹ GÜRSOY, a.g.e., s. 151-152; ÇELİK, a.g.e., s. 60.

¹⁰²

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.57ddd29e9dbc04.90445666 (Erişim Tarihi: 18/09/2016).

¹⁰³ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 579-580.

¹⁰⁴ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 102.

¹⁰⁵ Yargıtay 15. Hukuk Dairesi 29/12/1975 tarih ve 1975/4543 E., 1975/5216 K. sayılı kararında çocuk Mustafa küçük yaşta iken öldüğüne göre, burada varsayımlı (farazi) destek söz konusu olmaktadır. Varsayımlı destek ise, ölüm olmasa idi, yaşamın ve olayların normal akışı içinde ileride kurulacak bakma ilişkisi uyarınca bakması beklenir kimsedir. Ölüm gününe dek desteklik etmemiş ve yardımda bulunmamış, şu var ki, ileride bakım gücüne kavuşarak belli nitelikte bakımı eylemli ve düzenli yerine getirmesinin beklenir olması durumunda, varsayımlı (farazi) destekten söz edilir. Özellikle, küçük yaşta ölen çocuklar, ana baba için bu nitelikte destek sayılırlar. Destekten yoksunluk tazminatı için, desteğin bakım gücüne sahip olmasından başka, desteğini yitirdiği ileri sürülen kimsenin de bakım

Öte yandan, destek olunan kişiye yardımın ne şekilde yapıldığının önemi bulunmamaktadır. Destek görene yapılan yardım bir miktar para olabileceği gibi erzak, kıyafet, kömür vs de olabilir. Hatta bu yardımlar, aynı veya hizmet nitelikte de olabilir¹⁰⁶.

Kişinin aile hukukundan kaynaklanan bakım yükümlülüğü var ise, kanundan doğan bir bakım ilişkisinin var olduğu kabul edilir. Daha önce de belirtildiği üzere Türk Medeni Kanunu hükümlerince ve bilhassa Aile Hukuku'na ilişkin hükümler gereğince bakım yükümlülüğü bulunan kişiler fiilen bakım yükümlülüğünü yerine getirmiyor olsa bile bakım ilişkisi var kabul edilerek bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilirler. Kanun

ihtiyacı içinde bulunması gerekir. Bakımdan amaç ise, yardım görenin ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Eğer ortada ihtiyaç yoksa, yardım görenden de söz edilemez. İşte, bir yandan desteğin bakım gücü, öte yandan desteğini yitirenin bakım ihtiyacı ve de bunların devam süreleri, zarar tutarının belirlenmesinde göz önünde tutulur. Öyleyse, bakım gücü ile bakım ihtiyacının başlangıç ve sona erme zamanını saptamak zorunludur. Varsayımla (farazi) desteğin ölümü durumunda, devam süresinin başlangıcı, desteğin gücüne kavuşacağı, beklenen (muhtemel) gün ile desteğini yitiren kimsenin ihtiyaç içine düşeceği gündün hangisi daha sonra ise ona göre belli edilir. Destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin davada, bakım gücü ile bakım ihtiyacının ispatı, genel kural (MK.md.6) uyarınca davacılar aittir. Bu nedenle davacıların, ölen oğulları Mustafa sağ kalsa idi bakım gücüne kavuşacağı günde bakım ihtiyacı içinde bulunacaklarını ve bu ihtiyacın sürüp gideceğini ispat etmeleri gerekir. Öyleyse, davacıların, ne iş yaptıkları, malları ve gelirleri olup olmadığı, bugün bile bakıma muhtaç kimseler bulunup bulunmadıkları konusundaki kanıtlar toplanmalı, tanıklar dinlenmeli ve böylece hayatın ve olayların normal akışı içinde davacıların, çocuk Mustafa'nın ileride bakım ve yardımına ihtiyaçları olup olmayacağı belli edilmelidir. Yerel Mahkemenin bu yönleri gözden kaçırarak eksik inceleme ile karar vermesi, hükmün bozulmasını gerektirir. Eğer davacıların, ileride bakım ihtiyaçları ve çocukları Mustafa'nın kendileri için destek olacağı gerçekleşirse, bu durumda, bakım ihtiyaçlarının devam süresine göre destekten yoksunluk zararının belli edilmesi düşünülmelidir. Burada, davacıların ortalama yaşama süresinin saptanması gerekir ki, bakım ihtiyacının devam süresini belirleyebilmek için nüfus kayıt örneklerinin getirilmesi zorunlu olur. Oysa, yerel mahkemece, soruşturma bu yönden de eksik bırakılmıştır. Yapılacak iş, nüfus kayıt örnekleri getirilmesi, davacıların ortalama yaşama süresinin sonucu belli edilip ölen çocuk Mustafa'nın bakım ve yardımının başlayacağı gündün, davacıların ortalama ömür süresinin sonuna dek geçecek süre ile sınırlı olmak üzere destekten yoksunluk zararının bilirkişiye hesap ettirilmesinden ibarettir. Kökleşen Yargıtay inançlarıyla da desteklendiği üzere, ölen çocuk ise, ana baba, yapmakla zorunlu oldukları yetiştirme ve bakım giderlerinden, ölümün meydana gelmesiyle kurtulmuş olurlar. Bu nedendir ki, sözü edilen giderlerin, zarar tutarından indirilmesi gerekir. Yeme - içme ve beslenme, sağlık koruma, yatıp kalkma, giyim - kuşam, okuma, evlendirme gibi giderlerin kapsamı, sosyal çevreye, ailenin ekonomik durumuna göre belirlenir ve zarar tutarından indirilir. Yerel mahkemece bu yönün de gözden kaçırılarak yetiştirme ve bakım giderlerinin indirilmemiş olması, hükmün bozulmasını gerektiğine hükmetmiştir (Erişim Tarihi: 18/09/2016).

¹⁰⁶ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 102.

hükümleri göz önüne alındığında altsoy, üst soy ve kardeşler kanuni destekten yararlanabilirler¹⁰⁷.

2.2.2. Bakmanın Düzenli ve Devamlı Olması

Bakmanın diğer bir özelliği de düzenli ve devamlı olmasıdır. Ölüm anında devam eden bir bakımın gelecekte de devam edeceği hususunun kuvvetle muhtemel olması gerekmektedir. Zira bir kişinin destek olarak kabul edilebilmesi için bakım ilişkisinin düzenli ve devamlı olması gerekir. Düzenli olarak belirli aralıklarda yardım yapılması da mümkündür. Düzenli ve devamlı yardımın süresi destek ilişkisi bakımından önem taşımaz. Örneğin, yapılan yardım günlük, haftalık veya aylık olabilir. Tesadüfen yapılan yardımlar destekten yoksun kalma tazminatı kapsamında değerlendirilemez. Yardım tesadüfen yapılmışsa yardımı yapan kişinin ölmesi durumunda gelecekte yardım yapılıp yapılmayacağına ilişkin bir öngöründe bulunulamamaktadır.

Kişinin kanundan doğan bir bakım yükümlülüğü var ise destek ilişkisinin düzenli olması önemli değildir. Bu durumda kanundan doğan bir bakım yükümlülüğü olduğundan dolayı kişi hayatta iken hiç yardım etmese dahi ölenin yakınları destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunabilirler¹⁰⁸.

Destek görene yapılan yardımlar sadece parasal nitelikte olmak zorunda değildir. Yapılan yardım düzenli hediye verme veya düzenli olarak yerine getirilen hizmet edimi şeklinde olabilir. Bakma kavramının içerisine sadece parasal yardımlar değil aynı zamanda destek verilen kişinin yaşam ihtiyaçlarını giderecek şekilde hizmet edimi şeklindeki yardımlar da dahildir. Bu durumlarda kişinin ücret ödeyerek yaptıracağı işi, destek olan kişi kendisi yaparak o ücretin ödenmesini önlemiş olur. Bir çocuğun mutad olarak hasta annesine ev işlerinde yardımcı olması destek ilişkisi kapsamında değerlendirilebilir¹⁰⁹.

¹⁰⁷ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 101.

¹⁰⁸ KOCABAŞ, a.g.e., s. 287.

¹⁰⁹ KOCABAŞ, a.g.e., s. 287-288.

2.2.3. Bakmanın Karşılıksız Olması

Destek ilişkisi düzenli ve sürekli bir nitelik taşıdığı gibi düzenli olarak yapılan yardımların karşılıksız olması da zorunludur. Bir menfaat elde etmek amacıyla yapılan yardımlar, destek ilişkisine meydan vermeyecektir. Bununla birlikte, cüzi bir ücret karşılığında yardım halinde de destek ilişkisinin varlığı kabul edilecektir. Özellikle, çok düşük bir bedel karşılığında gerçekleştirilen yardımlar bu kapsama dahildir. Bakımın, yardım gayesinde olması destek ilişkisi için yeterlidir¹¹⁰.

2.2.4. Bakmanın Ahlaka Aykırı Bir Amaç Taşımaması

Destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunabilmek için, ölenin diğerine düzenli ve sürekli olarak bakmanın gerçekleşmesi gerektiğini bahsetmiştir. Bunun yanı sıra bu bakımın kanuna ve ahlaka aykırılık taşımaması gerekmektedir. Şöyle ki; bir kimsenin diğerine uyuşturucu kullanması için yer tedarik etmesi veya fuhuş için yer tedarik etmesi gibi ahlaka aykırı bir bakım durumunda destek ilişkisinin varlığı kabul edilemeyeceği gibi destekten yoksun kaldığını iddia eden kişi, tazminat talebinde bulunamayacaktır¹¹¹.

¹¹⁰ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 105-106; KOCABAŞ, a.g.e., s. 287.

¹¹¹ GÖKYAYLA, a.g.e, s. 108.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ZARARIN VE TAZMİNATIN HESAPLANMASI

1. ZARARIN HESAPLANMASI

Destekten yoksun kalma tazminatının konusu, desteğin yitirilmesi sebebiyle yoksun kalınan zarardır. Destekten yoksun kalma tazminatından söz edebilmek için öncelikle ölüm sebebiyle destekten yoksun kalanların hayat standartlarında olumsuz değişiklik olması gerekmektedir. Buradaki amaç, destekten yoksun kalanların desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunmasıdır¹¹².

Destek zararının hesaplanması çoğu zaman güçlük arz etmektedir. Zira zararının önceden tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olmamaktadır. Zarar hesaplanırken fiili karinelere, destek ile destekten yoksun kalan arasındaki ilişki göz önünde tutularak bir değer belirlenecektir¹¹³. Başka bir deyişle, bir yandan destek ölmeseydi onun sağlayacağı yardım sayesinde destek görenin malvarlığındaki durum; diğer yandan da desteğin ölümü sonucunda yardımından yoksun kalan destek

¹¹² Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 26/04/2016 tarih ve 2015/13752 E., 2016/6569 K. sayılı kararında destekten yoksun kalma tazminatının konusu, desteğin yitirilmesi sebebiyle yoksun kalınan zarardır. Buradaki amaç, destekten yoksun kalanların desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunmasıdır. C sınıfı sürücü belgesi sahibi kamyon şoförünün 2013 yılında aylık gelirinin 2.500 TL olduğunu bildirmiş, hükme esas alınan maddi tazminat takdirine dair bilirkişi raporunda; bu miktar esas alınarak asgari ücrete oranlama ile hesaplama yapılmıştır. Ancak müteveffanın kendine ait kamyonla mı yoksa başkasının yanında işçi olarak mı çalıştığı araştırılmadığı gibi, ilgili Oda'dan da bu yönleri açıklayan gelir araştırması yapılmamıştır. Ayrıca Oda tarafından bildirilen gelirin net gelir olup olmadığı da belli değildir. Şu durumda; davacılar tarafından müteveffanın gelirine dair sunulacak deliller değerlendirilerek net gelirin tespit edilmesi, tazminatın belirlenmesi ve buna göre destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi gerekirken eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmediğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 01.01.2017).

¹¹³ GÜNDÜZ Fatma Ebru – GÜNDÜZ Hakan, a.g.e., s. 241-242.

görenin malvarlığının ilerdeki durumu belirlenerek, bunların ikisi arasındaki fark destek zararı¹¹⁴ olarak kabul edilecektir¹¹⁵.

1.1. Zararın Hesaplanmasında Esas Alınacak Unsurlar

1.1.1. Desteğin Geliri

Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında desteğin ölmeden önceki gelirinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Zira destekten yoksun kalma tazminatındaki amaç destekten yoksun kalanların, desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunmasıdır¹¹⁶. Bu sebeple, desteğin geliri belirlenirken yalnızca olay sırasındaki malvarlığı durumunun belirlenmesi yeterli olmayacaktır. Bunun yanın sıra ileride meydana gelebilecek

¹¹⁴ Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 02/06/2016 tarih ve 2015/5962 E., 2016/9135 K. sayılı kararında gerçek zarar hesabı, tazminat hukukuna dair genel ilkeler doğrultusunda yapılmalıdır. Sigortalı sürekli iş göremezlik durumuna girmişse bedensel zarar hesabı, ölüm halinde ise destekten yoksun kalma tazminatı (818 Sayılı Borçlar Kanununun 45 ve 46, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun 54 ve 55'inci maddeleri) hesabı dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda;

a-)Sigortalının veya hak sahibinin bakiye ömürleri daha önceki yıllarda Fransa'dan alınan 1931 tarihli "PMF" cetvelleri ile saptanmakta ise de; Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Aktüerya Bilimleri Bölümü, BNB Danışmanlık, Marmara Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi'nin çalışmalarıyla "TRH2010" adı verilen "Ulusal Mortalite Tablosu" hazırlanmıştır. Gerçek zarar hesabı özü itibarıyla varsayımlara dayalı bir hesap olduğundan, gerçeğe en yakın verilerin kullanılması esastır. Bu durumda, ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 tablosunun tazminat hesabına esas bakiye ömrün belirlenmesinde nazara alınmalıdır.

b-)Tazminatların peşin olarak hesaplanması, oysa gelirlerin taksit taksit elde edilmesi, bu sebeple peşin belirlenen tazminattan her taksitte ödenen kısmın bakiyesinden faiz geliri elde edileceğinden sermayeye ekleneceği nazara alınarak, tazminata esas gelire iskonto uygulanmaktadır. Peşin sermayeden elde edilecek yarar reel faiz kadardır. Buna göre; önceki uygulamalardaki gibi %10 iskonto oranı yerine, enflasyon dışlanarak, değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları da nazara alınıp, Sosyal Güvenlik Kurumu ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak %5 oranı uygulanmalıdır.

c-)Meslekte kazanma güç kaybı oranının % 60'ın altında kaldığı durumlarda, sigortalının iş göremezlik oranına bağlı olarak emsallerine göre daha fazla efor harcamak suretiyle de olsa, çalışmasını sürdürüp yaşlılık aylığına hak kazanması mümkün bulunduğundan, 60 yaş sonrası pasif dönem için zarar hesabı yapılmasına olanak bulunmamaktadır. Somut olayda; gerçek zararın yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular çerçevesinde belirlenmesi gerekirken, eksik araştırma ve yanılığlı değerlendirme ile, yetersiz ve ayrıca davalı işverenin % 25 oranında kusurlu olduğunu kabul etmesine karşın sorumluluğunu % 75 kusur karşılığı olarak hesaplayan maddi hataya dayalı hesap raporunda belirlenen gerçek zarar esas alınarak yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedeni olduğuna hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 01/01/2017).

¹¹⁵ GEDİZ, a.g.e., s. 296.

¹¹⁶ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 09/03/2010 tarih ve 2010/11 E., 2010/2090 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 04/06/2017).

durumlar da göz önünde tutularak desteğin gelirinin belirlenmesi daha sağlıklı olacaktır. Desteğin yaptığı işin karşılığı aynı olabileceği gibi nakdi de olabilir. Eğer destek maddi nitelik taşıyorsa zarar buna göre hesaplanırken, destek maddi nitelikte değil de aynı nitelik taşıyorsa bu halde aynı yardımın maddi değerine göre tazminat belirlenecektir¹¹⁷. Desteğin geliri tespiti düzenli ve sürekli gelirler göz önünde bulundurularak hesaplanır¹¹⁸.

Desteğin geliri belirlenirken hukuka ve ahlaka aykırı gelirlerin dikkate alınmaması kuşkuya sebep olabilmektedir. Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesinin 1. fıkrasına göre kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmelerin kesin olarak hükümsüz olduğu düzenlenmiştir. Buna göre hukuka ve ahlaka aykırı yollardan sağlanan gelirler destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında dikkate alınmamaktadır¹¹⁹.

¹¹⁷ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 140-141; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 601.

¹¹⁸ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 11/01/2016 tarih ve 2014/5019 E., 2016/66 K. sayılı kararında davacıların murisinin ölümü ile sonuçlanan trafik kazası nedeniyle, destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkin bir davada desteğin, ölümden önce öğretmen olarak çalıştığı, kurumundan aldığı maaşının yanında ek ders ücreti aldığı; ayrıca Halk Eğitim Müdürlüğü'nde usta öğretici olarak ders verip buradan da gelir elde ettiği; ancak iki kurumdan aldığı ek ders ücretlerinin yılın her ayında elde edilen ve sabit bir miktar olmadığı tespit edilmiştir. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda desteğin geliri hesaplanırken, gerek çalıştığı okuldan aldığı ek ders ücretleri, gerekse Halk Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki çalışmasından elde ettiği ders ücretleri, yılın 12 ayı boyunca elde edilen, düzenli ve sürekli gelir gibi hesaba katılarak hatalı hesaplama yapılmıştır. Eksik inceleme ve hüküm kurmaya elverişli olmayan bilirkişi raporuna göre karar verilemez. Bu durumda mahkemece, desteğin çalıştığı okuldan 1 yıl içerisinde aldığı ek ders ücretlerini gösterir belge temin edildikten sonra, rapor düzenleyen bilirkişiden tüm dosya kapsamına göre; desteğin çalıştığı okuldan ve ders verdiği Halk Eğitim Müdürlüğü'nden 1 yıl içerisinde aldığı toplam ek ders ücretinin oranlama yapılmak suretiyle 1 aylık miktarının tespit edilmesi ve bu miktarın desteğin gelirini belirlemede esas alınması suretiyle tazminatın hesaplanması konusunda ayrıntılı, gerekçeli, denetime elverişli bir rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu biçimde hüküm kurulması doğru görülmediğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 04/06/2017).

¹¹⁹ ÇELİK, a.g.e., s. 194; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 142.

1.1.1.1. Desteğin Gelirinin Belirlenmesi

1.1.1.1.1. Desteğin Gerçek Geliri

Desteğin ölümünden önceki geliri zararın belirlenmesinde esas alınacak temel unsurlardandır¹²⁰. Bu gelir desteğin sahip olduğu malvarlığının yanı sıra destek ölmeseydi ilerde hesap edilirken elde edilebilecek gelirlerin de göz önünde tutulması gereklidir. Bu açıdan gerçek gelirin belirlenmesini ücretliler (işçi, devlet memuru gibi) ve serbest çalışanlar olarak iki ayrı şekilde incelemek daha doğru olacaktır.

Ölen desteğin ücretli bir işte çalışması veya devlet memuru olması durumunda gelir tespit edilirken ölenin net gelirleri dikkate alınır. Diğer bir deyimle ücretlilerin geliri öldükleri andaki kazandıkları miktara göre belirlenir. Ölen desteğin ücretli bir işte çalışması veya devlet memuru olması durumunda gelirin belirlenmesi serbest çalışanlara göre daha kolay olacaktır. Zira desteğin geliri ölmeden önceki son ayda ödenen maaş veya ücretin net miktarı, ek ders ücreti, fazla çalışma ücreti, asgari geçim indirimi, ek ödenek gibi isimler altında yapılan net ödemeler, ölenin ne zaman terfi edeceği ve bu terfinin getirmiş olduğu maaş veya ücrette meydana gelecek değişikliklerin net miktarı ölen desteğin gelirlerinin toplamı olacaktır¹²¹.

Devlet memurlarının haricinde ücretli bir işte çalışanların işverence tutulan kayıtları bazen gerçeği yansıtmadığı durumlarda gelirin hesaplanması pek sağlıklı olamamaktadır. Bu gibi durumlarda görevli mahkeme gelir hesabının sağlıklı yapılabilmesi için ilgili meslek kuruluşlarına başvurmalı ve gerektiğinde çalışanın bireysel durumu da göz önünde bulundurularak tanık beyanlarına müracaat edilmelidir. Çalışarak elde edilen kazancın yanı sıra desteğin gelirine, kira bedeli, ortaklık payına karşı elde edilen kazançlar, faiz ve benzer gelirler de hesaplanarak gelire dahil edilmelidir.

Ölen desteğin doktor, avukat, diş hekimi, eczacı gibi serbest meslek sahibi olması durumunda gelir hesaplamasında vergi beyannamelerinin, ticaretle uğraşan kimselerin olması durumunda da vergi beyannameleri ve ticari defterlerinden yararlanılmalıdır¹²². Ülkemizde sıklıkla vergi beyannamelerinde gelir düşük

¹²⁰ KILIÇOĞLU, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 34; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 213.

¹²¹ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 602.

¹²² GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 602.

gösterilmektedir. Bu durumda gelirin hesaplanması ölen desteğin hayat tarzı göz önünde tutulmalı¹²³ ve desteğin bağlı olduğu meslek kuruluşlarından bilgi alınmalıdır¹²⁴.

Gerçek kazancın tam olarak hesaplanamadığı durumlarda Yargıtay'ın istikrar kazanmış kararlarında gelirin asgari ücretin altında olamayacağı görüşü hakimdir¹²⁵.

¹²³ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 146.

¹²⁴ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 28/11/2016 tarih ve 2014/14152 E., 2016/10931 K. sayılı kararında dava dilekçesinde, desteğin serbest olarak çalışıp aylık 1.500,00- 2.000,00 TL. gelir elde ettiği iddia edilmiş; buna dair olarak dinletilen tanıklar tarafından, inşaatlarda sıvacı olarak çalışan desteğin belirtilen miktarda gelir elde ettiği beyan edilmiş; hükme esas alınan 03.01.2014 tarihli aktüerya raporunda, tanık anlatımları ve oda cevabına göre desteğin gelirinin 2.000,00 TL. olduğu (asgari ücretin 3,33 katı) kabul edilerek hesaplama yapılmıştır. Oysa ki, dosya içerisinde bulunan desteğin ...hizmet dökümü belgesinde, desteğin ölümüne en yakın tarih olan, 2010 yılı Mayıs ayında 30 gün çalışmasının olduğu zamanda 729,00 TL. Düzeyinde gelirinin olduğu ve desteğin sürekli olarak aylık 30 gün çalışma yapmadığı görülmektedir. Bu durum karşısında, sadece Esnaf Odası'nın cevabi yazısında belirtilen ve tanık beyanlarında yer bulan aylık 2.000,00 TL. gelirin, desteğin sürekli ve düzenli geliri olarak kabulü esasına dayalı hesap bilirkişi raporu yerinde olmadığı gibi hüküm kurmaya da elverişli değildir. Eksik inceleme ve hüküm kurmaya elverişli olmayan bilirkişi raporuna göre karar verilemez. Desteğin, inşaatlarda sıvacı olarak çalışıp gelir elde ettiği sabit olduğuna göre; desteğin tazminata esas gerçek gelirinin belirlenmesi için, kayıtlara göre ölümünden önceki geçmiş 1 yıla dair gelir kayıtlarının işvereninden getirilmesinden sonra; içerisinde inşaat mühendisi bilirkişi de bulunan konusunda uzman bilirkişi heyetinden, inşaat sıvacısı kişinin yılda ortalama ne kadar çalışıp gelir elde edeceği konusunda alınacak raporla, desteğin gerçek ve düzenli gelirinin belirlenmesiyle, davacıların destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanması konularında ek rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmediğine hükmedilmiştir.

¹²⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 24/01/2013 tarih ve 2011/14980 E., 2013/833 K. sayılı kararında haksız fiil sebebiyle uğranılan zararın tazmini istemine ilişkin bir davada, mahkemece dava kısmen kabul edilmiş, kararı davalı temyiz etmiştir. Davacılar, destek Emre'nin davalı tarafından öldürülmesi sebebiyle destekten yoksun kalma tazminatıyla manevi tazminat istemişlerdir. Yerel mahkeme manevi tazminat istemlerinin yanı sıra destekten yoksun kalma tazminatlarını da hüküm altına almıştır. Destekten yoksun kalma zararı belirlenirken ilk hesap desteğin asgari ücretten gelinine göre hesaplanmışsa da sonrasında yapılan itirazlar, tanık beyanları ve meslek odası yazılarına göre desteğin marangoz (mobilya) işçisi olduğu kabul edilerek oda tarafından bildirilen ve asgari ücretin 2.35 katı olduğu anlaşılan miktar üzerinden hesaplama yapılarak hüküm altına alınmıştır. Dosyadaki belgelerden desteğin, zaman zaman marangoz olan babasına yardım ettiği, yazın iki ay tekne tamir işinde çalıştığı, olay öncesi bir arkadaşıyla akvaryum-balık-kuş satışı yapan bir işyeri açtığına dair tanık beyanları olduğu gibi mevcut sigorta kayıtlarından 2000-2007 yılı arasında yalnızca 145 gün sigortalı olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Şu durumda desteğin düzenli olarak marangoz işçisi olduğundan ve destek tazminatının unsurlarından olan düzenli ve sürekli bir geliri olduğundan söz edilemez. Bu sebeple desteğin gelirinin asgari ücret düzeyinde olduğu kabul edilerek bu miktara göre destekten yoksun kalma zararı belirlenmek gerekirken, dosya içeriğine uygun düşmeyecek biçimde marangoz işçisi olduğu kabul edilerek buna dair ücrete göre destekten yoksun kalma zararlarının belirlenmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektigiğine hükmedilmiştir. Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 21/02/2017 tarih ve 2014/12053 E., 2017/1786 K.; Yargıtay 17. Hukuk

1.1.1.1.2. Farazi Desteğin Geliri

Destekten yoksun kalma tazminatında ölen destek farazi destek ise, farazi destek gelirinin belirlenmesi gerçek gelirin belirlenmesinden daha zor olabilmektedir. İşsiz veya küçük yaşta ölen ve ileride destek olması muhtemel bir kişinin gelirinin belirlenmesi tahmin ve varsayımlara dayandığından burada farazi gelir karşımıza çıkmaktadır¹²⁶. Geleceğe yönelik belirsizlikler tazminatın hesaplanmasını oldukça güçleştireceğinden farazi desteğin geliri hesaplanırken çeşitli tahmin ve varsayımlar göz önünde tutulmaktadır.

Farazi destek yüksek öğrenimine devam ediyorsa gelirin hesaplanması nisbeten kolay olacaktır. Çünkü kişinin yüksek öğrenimde mezun olacağı bölüm ile yapabileceği meslekler belirlidir. Bu da gelirin hesaplanmasını kolaylaştırır. Buna karşılık ölen kişi çocuksa veya yüksek öğrenim görmemiş ve bir yerde çalışmıyorsa o halde kişinin sosyal ve ekonomik durumuyla ilgili bir varsayımda bulunulamayacağından geliri asgari ücret esas alınarak hesaplanacaktır¹²⁷.

1.1.1.2. Desteğin Elde Ettiği Diğer Ekonomik Değerlerin Belirlenmesi

Malvarlığından elde edilip, destek görenlerin bakımı için kullanılan başkaca gelirlerin de desteğin gelirinin hesabından dikkate alınması gerekmektedir. Desteğin geliri hesaplanırken önemli olan husus desteğin elde ettiği gelirin ne kadarlık bir kısmını destek görenlere destek amacıyla verdiğinin belirlenmesidir¹²⁸. Bu sebeple, desteğin yalnızca gelirinin belirlenmesi yeterli olmayıp, başkaca gelir kaynakları varsa onlarla birlikte desteğin geliri belirlenmelidir¹²⁹.

Dairesinin 17/11/2016 tarih ve 2014/16486 E., 2016/10544 K. sayılı ilamları (Erişim Tarihi: 04/06/2017).

¹²⁶ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 146.

¹²⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 24/01/2013 tarih ve 2011/14980 E., 2013/833 K. sayılı ilamı.

¹²⁸ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 146.

¹²⁹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 27/03/2017 tarih ve 2014/20168 E., 2017/3048 K. sayılı kararında dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde, davacıların ölenin salt mirasçısı sıfatıyla değil, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla dava açmasına, ölüm sebebiyle doğrudan davacılar üzerinde doğan destekten yoksunluk

1.1.1.3. Desteğin Gelirinde ve Elde Ettiği Diğer Ekonomik Değerlerde Ortaya Çıkacak Değişiklerin Hesaplamada Dikkate Alınması

Destekten yoksun kalma tazminatında esas alınacak destek geliri hesap edilirken bu gelirden meydana gelen değişiklikler de dikkate alınmalıdır. Ölüm anındaki desteğin gelirindeki durum ile ileride meydana gelmesi muhtemel değişiklikler de belirlenerek hesaplanmalıdır¹³⁰. Örneğin, destek çalışmış olduğu işte terfi edebilir veya yapılacak zamlar sayesinde geliri artabilir. Özellikle işçiler

zararının oluşumundaki kusurun davacılara yansıtılamayacağına; dolayısıyla araç sürücüsünün veya işletenin tam kusurlu olmaları halinde, desteğinden yoksun kalan davacıları etkilemeyeceğine; 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na göre, aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı davalı şirketi, işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları teminat altına aldığına ve olayda işleten veya sürücü tam kusurlu olsalar bile, destekten yoksun kalan davacılar da zarar gören üçüncü kişi konumunda bulunduğundan, davalı şirketi sorumlu olacağına, davalı vekilinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir. Destekten yoksun kalma tazminatı Borçlar Kanununun 45/II. (6098 Sayılı TBK m. 53) maddesinde düzenlenmiş olup "Ölüm neticesi olarak diğer kimseler müteveffanın yardımından mahrum kaldıkları takdirde onların bu zararını da tazmin etmek lazım gelir." şeklinde hükme bağlanmıştır. Yasa metninden de anlaşılacağı gibi destekten yoksun kalma tazminatının konusu, desteğin yitirilmesi sebebiyle yoksun kalınan zarardır. Buradaki amaç, destekten yoksun kalanların desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunmasıdır. Olaydan sonraki dönemde de, destek olmasa bile, onun zamanındaki gibi aynı şekilde yaşayabilmesi için muhtaç olduğu paranın ödettirilmesidir. Yani haksız bir eylem sonucu desteğini yitiren kimse BK'nın 45/II. (6098 Sayılı TBK m. 53) maddesine dayanarak uğradığı zararın ödetilmesini isteyebilir. Davalı destekten yoksun kalmadan ileri gelen somut zararı gidermek zorundadır. Bu sebeple tazminat hesabından önce zarar tutarını belirlemek gerekir. Bunun yanında amaç zarar görenin malvarlığındaki eksilmeyi gidermek olduğuna göre, ölüm sebebiyle desteğini yitirenin elde ettiği çıkarlar varsa, bunların da zarar tutarından indirilmesi gerekir. Aksi halde zarar görenin malvarlığında olaydan önceki duruma göre bir artış meydana gelmiş olur. Buradaki amaç zarar görenin malvarlığını zenginleştirmek değil, desteğini yitiren kişiye ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürebilme olanağı tanımadır. Destekten yoksunluk zararının hesabında müteveffanın gelirinin belirlenmesi tazminatın doğru tespitinde önemli bir yer tutmaktadır. Davacının maruz kaldığı destekten yoksun kalma zararının belirlenebilmesi için desteğin son gelir durumunun net olarak belirlenmesi gerekir. Zira desteğin vefatı ile sahip olduğu malvarlığı mirasçılara intikal etmektedir. Bu sebeple desteğin sağlığında gelir elde ettiği taşınmazlar, işyerleri, dükkanlar, tarım arazileri, büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvanları gibi ticari müessese ve tarımsal işletmeleri de mirasçılara intikal etmektedir. İntikal eden ticari faaliyet ve tarımsal işletme varlıklarının mirasçılar tarafından kullanılması neticesinde gelir elde edilebileceğinden artık destekten yoksun kalma zararı hesaplanırken bu durumun da nazara alınması gerekmektedir. Bu sebeple desteğin vefatından önceki geliri tespit edilirken, söz konusu ticari faaliyet veya tarımsal işletmenin devamı için desteğin sağlığında yapmış olduğu kişisel katkısının belirlenmesi gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 06/06/2017).

¹³⁰ TEKİNAY Selahattin Sulhi, Ölüm Sebebiyle Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul - 1963, s. 126; SEZER Ahmet Necdet, Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Hesaplanmasında Göz Önünde Tutulacak Esaslar, Yasa Hukuk Dergisi, S. 9, Ankara – 1980, s. 1276; GÜRBÜZ Metin, Beden Tamliğinin İhlali ve Ölüm Hallerinde Doğan Maddi Zararın Hesaplaması, Ankara - 2001, s. 66; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 149.

hakkında muhtemel ücret artış uygulamalarına göre ortalama ücret artışı her yıl için % 5 olarak kabul edilmişti¹³¹. Yargıtay, bu oranın düşük olduğuna karar vermiş ve bu oran % 10'a yükseltilmiştir¹³². Yargıtay tarafından benimsenen bu oran, yıllık enflasyon artışına değil, milli gelir düzeyinin artışı ve çalışan işçinin uzmanlaşmasına dayanmaktadır¹³³.

Ortalama ücret artışı uygulamasının her olayda sabit oranda uygulanması hatalı hesaplamalara yol açabilecektir. Zira bir şirkette çalışan iki yabancı dil bilen ve aynı zamanda doktorası bulunan işçi statüsündeki destek ile tahsil seviyesi düşük ve başkaca diğerinden öne çıkmasına yarar sağlar bir özelliği bulunmayan işçinin aynı artış oranıyla değerlendirilmesi hakız sonuçlar doğurması kaçınılmazdır. Bu oranın her somut olaya göre (desteğin tahsili, sosyo-ekonomik durumu, yaşı gibi durumlar göz önünde bulundurularak) belirlenmesi daha doğru sonuçlar doğurabilecektir.

1.1.2. Desteğin Gelirinden Destek Görenlere Düşecek Payın Belirlenmesi

Desteğin geliri hesaplandıktan sonra bu gelirin destek görenlere ilişkin payları belirlenmelidir. Desteğin gelirinin tamamının, destek görenlere verileceği düşüncesi yerinde değildir. Desteğin hayattayken ki geçim masrafları da paylara ayırmada göz önünde bulundurulmalıdır¹³⁴. Diğer yandan destekten yoksun kalma tazminatı,

¹³¹ GÜRSOY, a.g.e., s. 176.

¹³² Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 18/01/1994 tarih ve 1993/12485 E., 1994/89 K. sayılı kararında hüküm (veya rapor) tarihinden sonraki döneme ilişkin zararın saptanması varsayımlara dayanmakla birlikte mümkün oldukça gerçeğe en yakın bir hesap yöntemi uygulanmalıdır. Bu nedenle, hüküm tarihinden sonraki gelecek yıllar için zarar ve tazminatın hesabı, uygulamada olduğu gibi yıllık ortalama gelir esas alınarak değil, ölenin veya zarar görenin, hüküm (veya rapor) tarihindeki net geliri esas alınıp, bu tarihten itibaren ileriye yönelik her yıl için ayrı ayrı (yıllık taksitler halinde) % 10 oranında artırılmak suretiyle yapılmalıdır. Bu şekilde belirlenen yıllık zararlar, yine hüküm (veya rapor) tarihi itibarıyla ayrı ayrı iskontoya tabi tutularak peşin sermaye değerleri bulunması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 06/07/2017)

¹³³ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 150.

¹³⁴ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 08/06/2016 tarih ve 2015/5339 E., 2016/6980 K. sayılı kararında trafik kazasından kaynaklanan maddi (destekten yoksun kalma) ve manevi tazminat istemine ilişkin bir davada destekten yoksun kalma zararının hesabında, destekten yoksun kalanlara müteveffanın sağlığında sağlamış olduğu yardımın miktarı belirlenmelidir. Ölenin parasal veya bedensel destekliğinin derecesi ile bundan yoksun kalanların tazminat isteklerinin ölçüsü ya da hesaplama yöntemi konusunda öğretide görüş birliği yoktur. Gerçek yardım miktarının yeterli delillerle ispat edilemediği durumlarda yargıç, takdir hakkını kullanarak yardım miktarını belirleyebilecektir. Bu

desteğini kaybedene yapılan yardımlardan olduğundan bu tazminatın paylaşılmasında mirasçılık payları ve sosyal güvenlik kurumları gelirleri önem arzetmemektedir¹³⁵. Aksi takdirde miras paylarına göre destek görenlere düşecek payların belirlenmesi, kanuni mirasçılar dışındaki destek görenlerin hiçbir pay alamamalarına neden olacaktır.

Payların hesabı yapılırken pay sahibi destek görenin, destek ile yakınlık derecesi, cinsiyeti, yaşı gibi kriterlerden faydalanmak mümkündür¹³⁶. Destekten

belirlemede destek ile destek olunan kimse arasındaki yakınlığın derecesi, aralarındaki manevi bağ, davacıların yaşları, dahil oldukları sosyal ve ekonomik çevre, yaşam standartları, cinsiyetleri gibi bakım ilişkisine ve miktarına etkili olabilecek unsurlar da göz önünde bulundurulacaktır. Hayatın olağan akışı içinde, destek sayılan kimsenin baktığı kimselere gelirini belli paylara bölerek baktığı pek söylenemese de tazminat hesabında bir paylaşım yapmak zorunlu hale gelmektedir. Buna göre öncelikle gelirin tamamının, yardım görenlere tahsis olunmuş varsayılmayacağı, ölenin gelirinden bir bölümünü kendisine ayıracağı, bu tahsisten vazgeçilemeyeceği ve bu suretle yardımın (payların) geliri yutmaması ilkesi dikkate alınmalıdır. Ayrıca ölenin kendi geçim masraflarından artan miktarın tamamının (hiçbir tasarruf düşüncesine yer bırakmadan) destek görenlere dağıtılması da kabul olunamaz. Öte yandan, destek görece kimselere ayrılacak miktar da, bunların ihtiyaçlarının toplamı kadar olmalıdır. Somut olayda, destekten yoksun kaldığını iddia eden davacıların, müteveffanın eşi ve çocuğu olup mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacı eşin tek başına kaldığı dönem için destek payının % 45 oranında destek olacağı varsayımına göre hesaplama yapılması ile evlenme ihtimalinin %15 kabul edilerek bu oranda destek tazminatından indirilmesi doğru olmayıp bu yöndeki bilirkişi raporunun hükme esas alınması doğru görülmemiştir. Mahkemece bu durumda; davacı eşin tek başına kaldığı destek döneminde hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Türk Medeni Kanun'da ki eşitlik ilkelerine de uygun düşecek şekilde desteğin kazançlarının tamamı üzerinden 2 pay desteğe 2 pay eşe, bir başka anlatımla %50 pay desteğe, %50 pay sağ kalan eşe ayrılması, ayrıca evlenme ihtimalini AYİM tablosuna göre sağ kalan eş (erkek) olması halinde kaza tarihindeki % 4 oranı ve 18 yaşından küçük her bir çocuk için % 5 indirim yapılarak hesap yapılması yerine yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış hükmün bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 06/07/2017).

¹³⁵ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 620; ÇELİK, a.g.e., s. 167.

¹³⁶ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 13/12/2016 tarih ve 2015/5528 E., 2016/11500 K. sayılı kararında ölenin parasal veya bedensel destekliğinin derecesi ile bundan yoksun kalanların tazminat isteklerinin ölçüsü ya da hesaplama yöntemi konusunda öğretide görüş birliği yoktur. Gerçek yardım miktarının yeterli delillerle ispat edilemediği durumlarda yargıç, takdir hakkını kullanarak yardım miktarını belirleyebilecektir. Bu belirlemede destek ile destek olunan kimse arasındaki yakınlığın derecesi, aralarındaki manevi bağ, davacıların yaşları, dahil oldukları sosyal ve ekonomik çevre, yaşam standartları, cinsiyetleri gibi bakım ilişkisine ve miktarına etkili olabilecek unsurlar da göz önünde bulundurulacaktır. Hayatın olağan akışı içinde, destek sayılan kimsenin baktığı kimselere gelirini belli paylara bölerek baktığı pek söylenemese de tazminat hesabında bir paylaşım yapmak zorunlu hale gelmektedir. Buna göre öncelikle gelirin tamamının, yardım görenlere tahsis olunmuş varsayılmayacağı, ölenin gelirinden bir bölümünü kendisine ayıracağı, bu tahsisten vazgeçilemeyeceği ve bu suretle yardımın (payların) geliri yutmaması ilkesine dikkate alınmalıdır. Ayrıca ölenin kendi geçim masraflarından artan miktarın tamamının (hiçbir tasarruf düşüncesine yer bırakmadan) destek görenlere dağıtıldığı da kabul olunamaz. Öte yandan, destek görece kimselere ayrılacak miktar da, bunların ihtiyaçlarının toplamı kadar olmalıdır. Eş, çocuklar ile anne ve babanın

yoksun kalma tazminatı talep eden birden fazla kişi varsa her bir destek gören için ayrı ayrı hesap yapılmalıdır¹³⁷.

1.1.2.1. Eşe Düşen Pay

Desteğin desteğinden faydalanan eş ise eşin alacağı pay ihtimallere göre değişiklik gösterebilir. Çalışan eş ile çalışmayan eşe düşecek payın aynı olması hakkaniyete uymayacaktır. Zira geride kalan eşin çalışıp çalışmadığı kendisine düşecek olan pay açısından önem taşımaktadır.

Eşe düşen pay hesaplanırken en önemli kriter destek görenin bakım ihtiyacıdır. Zira ülkemizde eşe yapılan yardımların, bakım ihtiyacında olan çocukların sayısına göre değişiklik gösterdiği, çocukların kendi kazançlarına kavuşmaları durumunda eşe düşecek payın artış göstereceği kabul edilmektedir¹³⁸. Yargıtay uygulamalarında, dul kadın çocuksuz eşe %45-50 oranında; dul kadın bir

desteklenen olduğu durumlarda destek paylarını belirlerken desteğin gelirin bir miktarını kendisine, bir miktarını eşine, bir miktarını çocuklarına, bir miktarını da anne ve babasına ayıracağı kabul edilmektedir. Destek gelirden kendisine ayıracağı pay kadar eşine de ayıracak, bu durum Türk Medeni Kanunu'ndaki eşitlik ilkelerine de uygun düşecek, kendisine ayırdığı paydan daha fazla payı eşine ayırması hayatın olağan akışına uygun düşmeyecektir. Dairemizce kabul görmüş pay esasına göre; çocuksuz durumda destek, desteğin gelirini eşi ile ortak paylaşacağı varsayımına dayalı olarak, gelirden desteğin %50 ve eşin %50 pay alacağı kabul edilmektedir. Çocukların eş ile birlikte destek payı alacağı durumda ise destek gelirden eşi ile birlikte 2'şer pay alırken çocuklara birer pay verileceği, yine eş, çocuklar ile ana babanın pay alacağı durumlarda desteğe 2 pay, eşe 2 pay, çocukların her birine 1'er pay, ana ve babaya 1'er pay ayrılarak böylece gelirin tamamının dağıtılacağı esasına dayalıdır. Çocukların sayısı arttıkça hem desteğe ayrılan pay, hem de eş ve çocuklar ile ana ve babaya ayrılacak paylar düşecektir. Çocukların destekten çıkması ile birlikte destekten çıkan çocuğun payları destek, eş ve diğer çocuklara dağıtılacak, anne ve babaya verilmeyecektir. Böylece geriye kalan eş ve çocukların payları ile desteğin payı artacaktır. Bu pay esas Türk aile sistemine çok uygun düşmektedir. Çünkü Türk aile sisteminde desteğin geliri aile bireyleri tarafından birlikte paylaşılmakta, aile bireyleri arttıkça gelirden alınacak pay düşmekte, aile bireyi azaldıkça da gelirden alınacak pay yükselecektir. Ana ve babadan birinin destekten çıkması ile payı diğerine aktarılacak, ana ve baba ile çocukların tamamının destekten çıkması durumunda ise yine çocuksuz eş gibi desteğe 2 pay, eşe 2 pay esasına göre %50 pay desteğe, %50 pay eşe verilerek varsayımsal olarak gelir paylaşılarak tazminat bu ilkelere göre hesaplanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 06/07/2017).

¹³⁷ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 157-101.

¹³⁸ AŞÇIOĞLU Çetin. Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları, Ankara – 1989, s. 185; SEZER, a.g.e., s. 1240; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 621; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 163.

çocukla birlikte destekten yoksun kalmışsa %40-45 oranında pay ayrılmaktadır¹³⁹. Resmi nikahlı eş dışında, desteğin devamlı yardım ettiği başka bir kadın varsa bu durumda resmi nikahlı eşe düşecek olan yardım payı daha fazladır¹⁴⁰.

Desteğin çocuğu bulunmuyorsa destek gören eşe düşecek pay daha fazla olacaktır¹⁴¹. Öte yandan desteğin ölümünden önce bir işte çalışarak gelir elde eden eş, çalışmayan eşe göre daha az pay alacaktır. Desteğin ölümüne rağmen sağ kalan eş, destek ölmeden önceki hayat standartlarında yaşıyorsa bu durumda bakım ihtiyacı bulunmadığından sağ kalan eşe ayrılacak pay bulunmayacaktır.

1.1.2.2. Çocuklara Düşen Pay

Çocukların payı hesaplanırken ilk önce yaşları ve eğitim durumları göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer bir deyimle okula başlayan bir çocuğun bakım

¹³⁹ ÖZKUL Emin Aydın, Destekten Yoksun Kalma ve İş Göremezlik Tazminatlarının Hesabına İlişkin İlkeler. Çimento İşveren, Ocak 1995, s.13-24'ten aktaran GÖKYAYLA, a.g.e., s. 162.

¹⁴⁰ AŞÇIOĞLU, a.g.e., s. 163.

¹⁴¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 02/02/2017 tarih ve 2017/16812 E., 2017/986 K. sayılı kararında destekten yoksun kalma zararının hesabında, destekten yoksun kalanlara müteveffanın sağlığında sağlamış olduğu yardımın miktarı belirlenmelidir. Ölenin parasal veya bedensel destekliğinin derecesi ile bundan yoksun kalanların tazminat isteklerinin ölçüsü ya da hesaplama yöntemi konusunda öğretide görüş birliği yoktur. Gerçek yardım miktarının yeterli delillerle ispat edilemediği durumlarda yargıç, takdir hakkını kullanarak yardım miktarını belirleyebilecektir. Bu belirlemede destek ile destek olunan kimse arasındaki yakınlığın derecesi, aralarındaki manevi bağ, davacıların yaşları, dâhil oldukları sosyal ve ekonomik çevre, yaşam standartları, cinsiyetleri gibi bakım ilişkisine ve miktarına etkili olabilecek unsurlar da göz önünde bulundurulacaktır. Hayatın olağan akışı içinde, destek sayılan kimsenin baktığı kimselere gelirini belli paylara bölerek baktığı pek söylenemese de tazminat hesabında bir paylaşırma yapmak zorunlu hale gelmektedir. Buna göre öncelikle gelirin tamamının, yardım görenlere tahsis olunmuş varsayılamayacağı, ölenin gelirinden bir bölümünü kendisine ayıracağı, bu tahsisten vazgeçilemeyeceği ve bu suretle yardımın (payların) geliri yutmaması ilkesi dikkate alınmalıdır. Ayrıca ölenin kendi geçim masraflarından artan miktarın tamamının (hiçbir tasarruf düşüncesine yer bırakmadan) destek görenlere dağıtılması da kabul olunamaz. Öte yandan, destek görece kimselere ayrılacak miktar da, bunların ihtiyaçlarının toplamı kadar olmalıdır. Somut olayda, destekten yoksun kaldığını iddia eden davacı müteveffanın eşi olup mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacı eş için destek payının %100 oranında destek olacağı kabul edilerek bu oranda destek tazminatına hükmedilmesi isabetli görülmemiştir. Mahkemece bu durumda; davacı eşin tek başına kaldığı destek döneminde hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Türk Medeni Kanun'da ki eşitlik ilkelerine de uygun düşecek şekilde desteğin kazançlarının tamamı üzerinden 2 pay desteğe 2 pay eşe, bir başka anlatımla %50 pay desteğe, %50 pay sağ kalan eşe ayrılması yerine yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış hükmün bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 06/07/2017).

ihtiyacı ile henüz okula başlamamış çocuğun bakım ihtiyaçları birbirlerinden farklı olacaktır.

Yargıtay bir kararında çocukların eş ile birlikte destek payı alacağı durumda destek, gelirden eşi ile birlikte ikişer pay alırken çocuklara birer pay verileceği yine eş, çocuklar ile ana babanın pay alacağı durumlarda desteğe iki pay, eşe iki pay, çocukların her birine birer pay, ana ve babaya birer pay ayrılarak böylece gelirin tamamının dağıtılacağı esası benimsemiştir. Çocukların sayısı arttıkça hem desteğe ayrılan pay, hem de eş ve çocuklar ile ana ve babaya ayrılacak paylar düşecektir.

Çocukların destekten çıkması ile birlikte destekten çıkan çocuğun payları destek, eş ve diğer çocuklara dağıtılacak, anne ve babaya verilmeyecektir. Böylece geriye kalan eş ve çocukların payları ile desteğin payı artacaktır. Bu pay esası Türk aile sistemine çok uygun düşmektedir. Çünkü Türk aile sisteminde desteğin geliri aile bireyleri tarafından birlikte paylaşılmakta, aile bireyleri arttıkça gelirden alınacak pay düşmekte, aile bireyi azaldıkça da gelirden alınacak pay yükselecektir.

Ana ve babadan birinin destekten çıkması ile payı diğerine aktarılacak, ana ve baba ile çocukların tamamının destekten çıkması durumunda ise yine çocuksuz eş gibi desteğe iki pay, eşe iki pay esasına göre %50 pay desteğe, %50 pay eşe verilerek varsayımsal olarak gelir paylaşılırak tazminat bu ilkelere göre hesap edilmiş olacaktır¹⁴².

1.1.2.3. Ana-Babaya Düşen Pay

Annenin ve babanın payının belirlenmesinde temel kriterlerden biri desteğin evli olup olmadığıdır. Eğer destek evli değilse belirlenecek pay yüksek, evli ise düşük olmalıdır. Evli olan desteğin çocukları varsa bu durumda ayrılacak pay daha da azalır. Zira destek öncelikli olarak kendi eşi ve çocuklarının giderlerini karşılamaya yönelir¹⁴³.

¹⁴² Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 13/12/2016 tarih ve 2015/5528 E., 2016/11550 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 06/07/2017).

¹⁴³ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 16/01/2017 tarih ve 2014/15260 E., 2017/102 K. sayılı kararında davacıların desteği olan, kaza tarihinde 18 yaşındadır. Mahkemenin hükme esas aldığı raporda bilirkişi tarafından, bekarken her bir davacı için % 25'er pay ayrılmış; evlenip çocuk sahibi olduktan sonra ise, desteğin davacılara ayracağı payların değişeceği kabul edilerek hesap yapıldığı belirtilmiş

1.1.2.4. Diğer Destek Görenlere Düşen Pay

Diğer destek görenlere düşecek payın tespiti sağ kalan eş, çocuklar ve annesine göre güçlük arz etmektedir. Diğer destek görenlere, somut olayın özelliğine göre pay ayrılmalıdır. Örneğin yardıma muhtaç bir öğrenciye yardımda bulunan desteğin ölümünde bu öğrenciye düşecek pay hesaplanırken desteğin yaptığı yardımın gelirine oranı tespit ederek tazminat belirlenmelidir¹⁴⁴.

1.2. Zararın Belirlenmesinde Esas Alınacak Süre

1.2.1. Destek Açısından Bakım Gücünün Süresi

Destekten yoksun kalma tazminatının diğer bir önemli unsuru bakım ihtiyacının ne kadar süreyle devam edileceğinin belirlenmesidir. Başka bir deyimle, ölüm olayı meydana gelmemiş olsaydı destek daha ne kadar süre ile destek görenlere yardım edeceği sorusunun yanıtlanması gerekir. Zira desteğin sağlamış olduğu yardımın desteğin kendi yaşam süresi sonuna kadar sürmeyeceği bilinen bir gerçektir. Desteğin çalışma gücü sona erdiğinde artık destek de sağlamış olduğu yardımı devam ettiremeyecektir. Yargıtay bir kararında tazminatın saptanmasında, zarar ve tazminata doğrudan etkili olan desteğin geliri, bakiye ömrü, karşılıklı kusur oranları, destek görenlerin gelirden alacakları pay oranları, eşin evlenme olasılığı, sosyal sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir

olmasına rağmen, desteğin evlilik yılı olan 2017'den sonrası için, davacılar için, davacılar için sabit % 10'ar pay ayrılarak hesaplanmasını yapıldığı, davacı babanın ölümünden sonra, davacı anne için %15 oranında pay ayrılacağı kabul edilerek hesaplama yapıldığı görülmektedir. Trafik kazası sonucu ölen çocuk ölmeseydi, ana ve babaya bakması muhtemeldir. Uygulamada çocuğun 18 yaşına gelmesi ile birlikte gelir elde edeceği ana ve babasına destek olacağı varsayılmaktadır. Ancak ileriki yaşlarda çocuğun büyüyerek evleneceği ve en az iki çocuğunun olacağı gelirinin bir kısmını ana ve babasına da ayracağı varsayılır. Bu şartlarda çocuğun gelir elde etmesi ile birlikte evleninceye kadar gelirinin yarısını kendisine ayracağı yarısını da ana ve babası ile paylaşacağı varsayılması hayatın olağan akışına uygun düşecektir. Ancak çocuk yaşasa idi ileriki yıllarda evlenecektir. Evlenmesi ile birlikte pay esasına göre 2 pay desteğe ayrılacak, 2 pay eşe, birer pay ana ve babaya verilecektir. Destek, ileriki yıllarda evlenmesi ile birlikte bir süre sonra ilk çocuğu ve yine bir süre sonra ikinci çocuğu olacağı varsayılır. Bu sebeple çocukların olacağı süreler içinde desteğe 2 pay, eşe 2 pay, çocuklara birer pay ayrılacak ve ana ve babaya da birer pay verilecektir. Bu durumda ana ve babanın payları 1/8 olması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi : 07/07/2017)

¹⁴⁴ GÖKYAYLA, a.g.e. s. 169.

kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle hesaplanması gerektiğini belirtmiştir¹⁴⁵.

¹⁴⁵ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 08/05/2006 tarih ve 2006/2450 E., 2006/4755 K. sayılı kararında iş kazası sonucu ölüm nedeniyle hak sahiplerinin uğramış olduğu zararın giderilmesi istemine ilişkin bir davada uyuşmazlık, tazminatın belirlenmesi noktasında toplanmaktadır. Tazminatın saptanması zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, karşılıklı kusur oranları, destek görenlerin gelirden alacakları pay oranları, eşin evlenme olasılığı, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği tartışmasıdır. Öte yandan zarar ve tazminatın hesaplanması yönteminde, işçinin yaşlılık aylığı veya hak sahiplerinin ölüm aylığı alması durumunda da pasif dönemin zarar hesabına dahil edilmesi gerekir. Pasif dönemin zarar hesabına dahil edilmesi gerekirken mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda pasif dönemin hesaba dahil edilmemesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. Kuşkusuz, açıklanan zarar ve tazminatın hesaplanması yönteminde, hak sahibi eşin ve çocuklarının destek süresinin işçinin bakiye ömrü ile sınırlı olacağı hukuksal gerçeği ortadadır. Özellikle kız ve erkek çocuklarının destek görecekleri süre yönünden 506 Sayılı Yasanın 23. maddesindeki yaş sınırlarının esas alınması Anayasa'nın eşitlik ilkesi, sosyal devlet ilkesi ve bu ilkelerin sosyal güvenlik kuruluşlarına yüklediği işlevin gereğidir. Gerçekten 506 Sayılı Yasanın 23/I-C-a maddesi uyarınca; "iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olan veya çalışmayacak durumda malül bulunan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan çocuklarla yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi bir işte çalışmayan kız çocuklarına gelir bağlanacağı, 23/I-sonuncu maddesinde ise sigortalının ölümü tarihinde 18 veya 20 yaşını doldurmuş olup, gelire hak kazanmamış durumda olan erkek çocuklar, sonradan öğrenim yaparlarsa (a) fıkrasındaki haklardan yararlanacakları, 23N maddesinde de uyarınca "Sigortalının erkek çocuklarına bağlanan gelirlerin çocuğun 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam edeceği, çalışmayacak durumda malül olan erkek çocukların gelirlerinin bu yaşlara vardktan sonra kesilmeyeceği bildirilmiştir. Somut olayda, davacı çocuklardan G. olay tarihinde 13, H. 1, T. 5 yaşında olup halen G. 16 yaşında, H. 14 yaşında, T. 8 yaşındadır. Yapılacak iş, G. ile H'nin rapor tarihindeki öğrenim durumlarını tespit etmek, halen orta öğrenime devam ettiklerinin anlaşılması halinde bütün il ve ilçeler de yüksek öğrenim kurumları yaygın bir şekilde bulunduğu ve yüksek öğrenim yapmaları asıl olduğundan ileride yüksek öğrenim yapacaklarını varsayarak G., H. ve T.'nin 25 yaşını dolduracakları tarihe kadar destek alabileceklerinin kabulü ile, orta öğrenimlerinin sona bulduğunun ve yüksek öğrenime devam etmediklerinin tespit edilmesi halinde T.'nin 25 yaşını dolduracağı, G'nin evlenebileceği yaş varsayılan 22 yaşına, H'nin 18 yaşını ikmal ettiği tarihe kadar destek alabileceğinin kabulü ile hesaplama yapılması gerekmektedir. Mahkemece hükme esas alınan 09.06.2005 tarihli hesap raporunda pasif dönem hesaba dahil edilmediği gibi davacı G'nin 22 yaşına, H'nin 18 yaşına, T.'nin ise 22 yaşına kadar destek alabileceğinin kabulü ile hesaplama yapıldığı görülmektedir. Hal böyle olunca, hükme dayanak alınan hesap raporunun yukarıda açıklanan ilkeleri içermediği açık-seçiktir. Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın eksik araştırma ve inceleme sonucunda yetersiz hesap raporu hükme dayanak alınmak suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 07/07/2017).

1.2.1.1.Gerçek Destek Açısından

Destek olanın bakım gücünde olması yaşam süresi ve iş görebilirlik durum olmak üzere iki unsura bağlıdır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bir kararında iş görebilirliği, işçinin olağan olarak işinde çalışabilme gücünün devam süresi olduğunu ve bu sürenin doğal olarak ömür uzunluğundan daha kısa olduğunu belirtmiştir¹⁴⁶.

Desteğin ölümüyle bakım gücü sona ereceği gibi, iş görebilirlik imkanı ortadan kalktığına da desteğin bakım gücü kalmayacaktır. Ölenin, destek olma gücü sürdükçe zarar da devam edecektir. Öte yandan iş görebilirlik süresini desteğin emekliliğiyle birlikte sona ereceğini kabul etmek pek doğru olmayacaktır. Şayet destek erkenden yaşta emekli olup başka bir iş bulabileceği gibi, sağlığı yerinde olan desteğin geç yaşta emekli olduktan sonra dahi başka bir işte çalışabileceği gerçeğini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. İş görebilirlik süresi kişiden kişiye değişebileceği gibi icra edilen mesleğe, kişinin sağlık durumuna, bulunduğu ekonomik duruma göre farklılıklar taşıyabilmektedir¹⁴⁷. Kişinin iş görebilirlik süresi, yaşam süresinden az olabileceği gibi yaşam süresiyle eş de olabilmektedir.

Ülkemizde iş görebilirlik süresinin hesaplanmasında Fransa'da 1931 yılında hazırlanmış olan P.M.F. (Population Masculine et Feminine) tabloları kullanılmaktadır¹⁴⁸. Bu tabloda kadın ve erkek ayrımı yapılmadan ve hiçbir özelliğe yer verilmeden her yaştaki insanın muhtemel yaşam süresi gösterilmektedir¹⁴⁹. P.M.F. tablosu Yargıtay tarafından tarafından da benimsenmiş ve istikrar kazanmış kararlara temel oluşturmuştur¹⁵⁰.

¹⁴⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 24/03/1976 tarih ve 1974/9-660 E., 1976/1157 K. sayılı ilamı.

¹⁴⁷ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 174-175.

¹⁴⁸ Ülkemizde P.M.F. tablolarının kullanılmasına dair eleştiriler için AŞÇIOĞLU, a.g.e., s. 32; SEZER, a.g.e., s. 1267; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 132-137.

¹⁴⁹ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 651.

¹⁵⁰ Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 08/12/2016 tarih ve 2014/13546 E., 2016/11367 K. ilamı; Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 08/03/2016 tarih ve 2015/8807 E., 2016/3789 K. sayılı ilamı. Bakiye ömrün belirlenmesinde ve rücu davalarında TRH 2010 tablosunun kullanılması gerektiğini savunan karar Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 14/04/2016 tarih ve 2015/3314 E., 2016/5764 K. sayılı ilamı.

1.2.1.2. Farazi Destek Açısından

Farazi desteğin ölümü durumunda, zarar süresinin başlangıcı bakımından ölenin bakım gücüne kavuşacağı tarih ile yardım edeceği kişinin ihtiyaç durumuna düşeceği tarihten hangisi daha sonra ise onun esas alınması gerekir¹⁵¹. Farazi destekte ileride destek olacak kişinin kendi kazancını sağlar hale geldiği andan itibaren destek olacağı kabul edilmektedir. Örneğin; ölen 10 yaşındaki çocuğun, ancak 20li yaşlarda anne veya babasına destek olabileceği düşünüldüğünden destekten yoksun kalma tazminatının ancak o yaşlardan itibaren hesaplanması gerekmektedir¹⁵².

¹⁵¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 08/10/2015 tarih ve 2015/8926 E., 2015/10309 K. sayılı kararında trafik kazasından kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkin bir davadır. Bilindiği gibi "destekten yoksun kalma" kavramı, ölümle sonuçlanan ve haksız eylemden doğan "zarar"ın bir türünü ifade eder. Genel anlamda zarar ise, bir kimsenin isteği dışında mal varlığında meydana gelen azalmadır. Bu azalma, mevcudun azalması tarzında olabildiği gibi, onun çoğalmasına engel olma şeklinde de olabilir ve derhal gerçekleşeceği gibi, haksız eylemin gerçekleşmesinden kısa ya da uzun bir süre sonra da meydana gelebilir. 818 sayılı BK.nun 45. maddesi anlamında "destek" kavramı, hukuki bir ilişkiyi (yasa veya sözleşme) değil, fiili durumu amaçlar. Yasadan veya sözleşmeden doğan bir "bakma yükümlülüğü" bulunmasa dahi, fiilen ve düzenli biçimde yardım eden ve olayların normal akışına göre eğer ölüm vuku bulmasa idi az çok yakın gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse, destek sayılır. Bunlardan ilkinde "gerçek destek" ikincisine "farazi destek" denir. Bakım ihtiyacı ise, davacının zaruret ve sefalet haline düşmesini değil, sosyal seviyesine uygun olan hayat tarzını devam ettirmek için gerekli imkanlardan yoksun kalmasına ifade. Ölüm meydana gelme idi, yakın veya uzak bir süre içinde ölenin yardımından faydalanması kuvvetle muhtemel bulunan kimselerin de maddi tazminat isteyebileceğini kabul etmek gerekir. Destek zararın kapsamını belirlemede etken olan unsurlardan birisi de, ölenin "bakma gücüne" sahip olmasıdır. Gerçek desteğin, sahip bulunduğu veya sahip olacağı mali imkanlarıyla, destekten yoksun kalana sağlığında temin ettiği veya edeceği; farazi desteğin ise gelecekte sağlayabileceği yardımlar gözönünde bulundurulmalıdır. Zararı oluşturan bu yardımların tespitinde, belli zamanlarda verilen veya ileride verilmesi muhakkak olan mutad hediyeleri ve "hizmet" şeklinde yapılan yardımları da dikkate almak lazımdır. Desteğin yardımının yalnız parasal nitelikte bulunmasında zorunluk yoktur. Çünkü, ölenin hizmet edebilme güç ve kabiliyeti de para ile ifadesi mümkün olan bir mali imkan teşkil eder. MK.nun 6. maddesi hükmünce, bu davalarda ispat yükü kural olarak davacıya düşer. Ne var ki genel yaşam deneyimlerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. Ölen çocuğun, gelecekte ana-babasına bakacağı yaşamın ve olayların normal akışı içinde beklenebiliyorsa, çocuk onlar için destektir (YHGK., 21.4.1982 gün E. 1528, K.412). Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta gelecekleri, müesseselerce garanti altına alınmış bile olsa, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun olur. O halde küçük yaşta ölen çocuk dahi, ana - babasının farazi (varsayım) bir desteği olarak kabul edilmesi gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 07/07/2017).

¹⁵² GÜRSOY, a.g.e., s. 177.

1.2.2. Destek Görenler Açısından Bakım İhtiyacının Süresi

İhtiyaç süresi, yardım görenin tipine göre değişiklik göstermektedir¹⁵³. Destek görenlerin ihtiyaç süreleri birbirlerinden farklı olacağından, zararın tespiti her destek gören için ayrı ayrı yapılmalıdır.

1.2.2.1. Sağ Kalan Eş Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

Sağ kalan eşin erkek veya kadın olması halinde bakım ihtiyaç süreleri birbirlerinden farklı olacaktır. Sağ kalan eşin fiziksel durumu, yeniden evlenme ihtimali gibi faktörler bakım ihtiyacı sürelerini etkilemektedir.

1.2.2.1.1. Sağ Kalan Eşin Erkek Olması Halinde

Eğer ölen kadın ise, kocanın destek ihtiyacının süresini yoksunluk zararı belirleyecektir. Kocanın sağlığının veya fiziksel durumunun çalışmasına engel olması durumunda kocasını ve ailesini kadının idame ettiği durumda, kocanın ölen kadına ihtiyacı daha fazla olacaktır. Yargıtay, erkeğin yeniden evlenme şansını Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verilerine göre saptamaktadır. Buna göre erkeklerin kadınlara oranla %77,13 daha fazla evlenme şansları bulunduğu belirlenmiştir¹⁵⁴. Sağ kalan erkek eşin, yeniden evlenmesi bakım ihtiyacını ortadan kaldırır¹⁵⁵.

¹⁵³ KILIÇOĞLU, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 37; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 221; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 63; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 179-180; RESİOĞLU, a.g.e., s. 214.

¹⁵⁴ Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 31/03/2016 tarih ve 2014/28056 E., 2016/4647 K. sayılı kararında dul kalan eşin yeniden evlenme şansının belirlenmesinde aile bağlarına, sosyal ve ekonomik durumuna, kişiliğine, çocuk sayısına, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına bakılarak bir sonuca varılması gerekir. Bu hususta, gerektiğinde konusunun uzmanı bilirkişilerin görüş ve düşüncesine de başvurulabilir. Uygulamada, dul eşin yeniden evlenme şansının belirlenmesinde daha çok, hazır tablolardan yararlanılmaktadır. En sık başvuru olan İsviçreli Hans Moser'in tablosuyla Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından kullanılan tablodur. Moser'in Tablosu 1940'tan önceye ait olup, günümüz koşullarına ve ülkemiz şartlarına uyduğu söylenemez. Yine, İsviçre kaynaklı Stauffer / Schaetzle tablosu daha yakın tarihli ise de, bu tablonun da Türkiye koşulları dikkate alınarak hazırlanmadığı açıktır. Bu durumda, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından kullanılan tablonun mevcut koşullarda ülkemiz koşullarına daha çok uyumlu olduğu değerlendirilebilir. (Hukuk Genel Kurulunun 2.2.2011 gün; 2010/4-712 Esas, 2011/4 Kararı) Yukarıdaki yüzdeler, çocuksuz eşler için olup, AYİM uygulamasında 18 yaşından küçük her çocuk için %5 indirim yapılmaktadır. Yalnızca kadınlar için düzenlenmiş bu tabloların erkeklere uygulanmasında, DiE'nin (TÜİK'in) erkeklerin

1.2.2.1.2. Sağ Kalan Eşin Kadın Olması Halinde

Sağ kalan kadın eşin ihtiyaç süresinin belirlenmesi; yaşı, çocuğunun olup olması, düzenli gelir getirici bir işinin bulunup bulunmadığı, çalışmıyorsa çalışmaya elverişli fiziksel durumu, tekrar evlenme şansının bulunup bulunmadığı gibi birçok duruma bağlıdır.

1.2.2.1.2.1. Kadının Yeniden Evlenmesi Halinde

Dava açmadan veya dava açtığı sırada yeniden evlenen eşin destekten yoksun kalma tazminatı desteğin ölümünden ikinci kez evlenme tarihine kadar hesaplanacaktır. Yargıtay bir kararında kadının yeniden evlenme şansını ve bunun derecesini tayin eden faktörler olarak genelde kadının yaşı, sağlık durumu, ilk evlilikten olma çocuk sayısı ve çocukların yaşları, kadının sosyal ve ekonomik durumu, kadının fiziki görüntüsü olduğunu belirtmiştir¹⁵⁶.

Sağ kalan kadın eşin ikinci kez evlenme tarihine kadar olan tazminatı hesaplanabilmesi için bu evliliğin resmi geçerli bir evlilik olması gerekmektedir. Yargıtay bir kararında evlilik dışı birlikteliğin sağ kalan kadın eş için kesin bir güvence oluşturmayacağından kadının bakım ihtiyacının ortadan kalkması sonucunu doğurmayacağını belirtmiştir¹⁵⁷.

kadınlara oranla %77,13 daha fazla evlenme şansları olduğuna dair saptamasından yararlanılmaktadır. Dul eşin yeniden evlenme olasılığı, olay tarihindeki yaşına göre değil, hüküm tarihine en yakın rapor tarihindeki yaşına göre saptanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 07/07/2017).

¹⁵⁵ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 184.

¹⁵⁶ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 23/06/2008 tarih ve 2008/3424 E., 2008/9641 K. sayılı ilamı.

¹⁵⁷ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 28/10/2010 tarih ve 2009/8056 E., 2010/10541 K. sayılı kararında dosyadaki belgelerden davacının nikahsız birliktelik yaşadığı Orhan'ın Meryem adlı kadınla resmen evli olduğu ve bu evlilikten iki çocuğunun bulunduğu görülmektedir. Dul kalan kadın, kocası öldükten sonra gayriresmi olarak başka bir erkekle beraber yaşıyorsa her zaman bakım ihtiyacının ortadan kalktığı söylenemez. Zira nikahsız birleşmeler, tam bir güvence teşkil etmez. Somut olayda davacı kadının nikahsız olarak bir arada yaşadığı erkeğin bir kadınla resmi nikahla evli olması ve iki çocuğunun bulunması karşısında davacı kadının böyle bir kişi ile beraber yaşamasının bakım ihtiyacının sona erdiğinin kabulünü gerektirmez. Dairemizin giderek Yargıtay'ın oturmuş görüşleri de bu yöndedir. Bu bağlamda, mahkemece hukuken bağit niteliği taşımayan ve taraflara yükümlülükler

1.2.2.1.2.2. Kadının Çalışması Halinde

Sağ kalan kadın eş, dava devam ederken ölen kocasının sağlığındaki sosyo-ekonomik düzeyi sağlayan bir işte çalışmaya başlaması durumunda çalışmaya başladığı tarihten itibaren sağ kalan kadının bakım ihtiyacı sona erecektir¹⁵⁸. Öte yandan sağ kalan kadın eş, kocasının ölümünden sonra çalışmaya başlamış ve fakat ölen kocasının sağlığındaki sosyo-ekonomik düzeye kendi çalışmasıyla erişemediği durumda bu ikisinin arasındaki fark kadar ihtiyacı olduğu kabul edilmesi gerekmektedir¹⁵⁹.

1.2.2.2. Çocuklar Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

Kural olarak çocukların bakım ihtiyaç süreleri, kendi başlarına gelir elde edip, yaşamlarını idame ettirdikleri ana kadar sürmektedir. Ancak bazı durumlarda çocukların bakım ihtiyaç süreleri diğerlerine göre daha uzun veya çocuk ölünceye kadar sürmektedir. Örneğin MS hastası olan çocuk, yaşıtı ve sağlıklı olan diğer çocuğa göre bakım ihtiyacına daha fazla ihtiyaç duyduğu bir gerçektir. Bu durumda çocuğun bakım ihtiyacı anne veya babasının yaşam süresi kadardır.

1.2.2.2.1. Kız Çocuklar Açısından

Kız çocuklarında bakım ihtiyaç süresi evlenme tarihine kadar bakım ihtiyacının süreceği kabul edilmektedir. Yargıtay bir kararında kız çocuğunun evlenme tarihi tespit edilirken; aile bağlarına, sosyal ve ekonomik duruma, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına göre evlenme yaşı değişkenlik arz ettiğinden bu konuda Türkiye İstatistik Kurumunca bölgelere göre hazırlanan istatistiklerden yararlanılması gerektiğini belirtmektedir¹⁶⁰. Yine Yargıtay'a göre eğitim hayatı

getirmeyen nikahsız beraberliklerin evlilik olarak kabulü ile desteğin bu beraberliğin başladığı tarihte sona ereceğinin kabul edilerek davacının maddi zararının noksan belirlenmesi hatalı olduğuna hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 07/07/2017).

¹⁵⁸ SEZER, a.g.e., s. 1247; KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku, 6. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul – 2003, s. 318.

¹⁵⁹ SEZER, a.g.e., s. 1247; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 182.

¹⁶⁰ Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 19/01/2017 tarih ve 2015/9208 E., 2017/245 K. sayılı ilamı.

devam etmeyen kız çocuklar için 22 yaşına kadar destek alacakları, yüksek okul okumaları ya da okuma ihtimalleri olması durumunda 25 yaşına kadar destek alacakları kabul edilmektedir¹⁶¹.

1.2.2.2. Erkek Çocuklar Açısından

Erkek çocuklarında bakım süresinin kural olarak erkek çocuğun 18 yaşını tamamlayana kadar devam ettiği kabul edilmekle birlikte orta öğrenimine devam ediyorsa bakım ihtiyacının 20 yaşına kadar; yüksek öğrenimine devam etmesi halinde veya böyle bir ihtimali varsa 25 yaşına kadar devam ettiği kabul edilmektedir. Erkek çocuğun askere gitmesi durumunda çocuk çalışamayacağından, askerden dönüşte çalışmaya başlayacağı kabul edilmelidir¹⁶².

¹⁶¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 07/11/016 tarih ve 2014/18184 E., 2016/10172 K. sayılı kararında 6098 Sayılı TBK'nun 53. maddesi gereği, ölenin yakınlarının destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkin bir davada davacı taraf, ölenin eşi ile birlikte 6 çocuğu için destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunmuş; mahkeme tarafından, benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda, davacı çocukların hepsi için tazminata hükmedilmiştir. Desteğin, küçük çocuklarının bakım ihtiyacından ne zaman kurtulacağını tayin etmek çocuğun yaşadığı yöreye, sosyal çevreye, çocuğun özelliklerine, cinsiyetine, ailenin sosyal ve ekonomik durumuna göre değişmektedir. Hakim, her somut olayda, destek ölmeseydi, ne kadar süre ile destek olacak idiyse bu süreyi destek süresi olarak kabul eder. Ana-babaya yardımda, onların yaşama süreleri; çocuklara yardımda ise, çocukların çalışmaya başlama süresi esas alınır. Çocuklarda, kız veya erkek olmalarına, yüksek öğrenim yapıp yapmamalarına göre farklı süreler kabul edilmektedir. Bunun dışında kız çocukları için genellikle, çalışmaya başlama veya evlenme ile destek ihtiyacı ortadan kalkar. Mahkemece hükme esas alınan 17.02.2014 tarihli hesap bilirkişi raporunda desteğin, davacı kız çocuklarına 22 ve erkek çocuklarına 20 yaşa kadar destek olacağı kabul edilerek hesaplama yapılmıştır. Yerleşik ve kabul gören uygulamaya göre, kız çocuklarının 22 yaşına kadar, erkek çocuklarının 18 yaşına kadar, yüksek öğrenim gören ya da görme ihtimali bulunan çocukların ise 25 yaşına kadar destek alacağı dikkate alınarak destek tazminatı hesaplanması gerekmektedir. Bu durumda, davacı kız çocuklarından kaza tarihi itibarıyla 22 yaşından büyük olanlar ile erkek çocuklarından 18 yaşından büyük olanların, herhangi bir okulda okuyup okumadıkları konusunda araştırma yapılmalı, davacı çocukların eğitim hayatlarına dair durum saptandıktan sonra; rapor düzenleyen bilirkişiden, eğitim hayatı devam etmeyen davacı erkek çocuklar için 18, kız çocuklar için 22 yaşına kadar destek alacakları, yüksek okul okumaları ya da okuma ihtimalleri olması durumunda 25 yaşına kadar destek alacakları gözetilerek hesaplama yapılması konusunda ek rapor alınarak (davacı tarafın kararı temyiz etmemiş olması sebebiyle 17.02.2014 tarihli raporda hesaplanan miktarların, davalı taraf lehine usulü kazanılmış hak oluşturduğu da gözetilerek) oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yanlış ilkeler benimseyen, denetime açık olmayan, yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak karar verilmiş olması bozmayı gerektirdiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 07/07/2017).

¹⁶² SEZER, a.g.e., s. 1248; KARAHASAN, a.g.e., s. 322.

1.2.2.3. Ana-Baba Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

1.2.2.3.1. Çocuğun Fiili Destek Olması Durumunda

Anne ve baba açısından bakım ihtiyacı süresi, destek çocuğun ölümünden anne ve babanın ölümüne kadardır¹⁶³. Anne ve babaların yaşam süreleri çocuklarından daha kısa olduğu için, anne ve babalar kendi yaşam süreleri ile sınırlı olarak yardım göreceklidir¹⁶⁴. Yargıtay bir kararında, olay tarihinde 17 yaşında ve lise öğrencisi olan çocuğun ders saatleri dışında ve tatil günlerinde babasının leblebici dükkanında çalıştığını ve babasına hizmet vermek suretiyle yardımcı olduğunu, destek gören babanın geçimini leblebicilikle sağladığını, destek gören annenin ise, kazancı olmayan bir ev kadını olduğunu ve özellikle ölen çocuğun sağlığında babasına fiilen destek olduğunun kabulünün gerektiğini aksi halde babanın yaşlılığında sanatını icra edememesi halinde ve ev kadını olan annenin de kocasının ölümünden sonra zarurete düşebilecekleri ihtimali ile çocukların ana ve babalarına yardım hususundaki Türk örf ve aneleri ile ölenin ölmeden dahi fiilen yardım etmekte olduğunun kabulü gerektiğini vurgulamıştır¹⁶⁵.

1.2.2.3.2. Çocuğun Farazi Destek Olması Durumunda

Çocuk, anne ve baba açısından farazi destek olduğu durumda çocuğun bakım gücüne kavuşacağı tarih ile anne ve babanın bakım ihtiyacına muhtaç olacağı tarihten hangisi daha sonra ise ihtiyaç bakım süresi o tarihte başlayacaktır. Bu durum anne ve babanın yaşam sürelerinin sonuna kadar devam edecektir¹⁶⁶. Zira anne ve babanın kaç çocuğu olursa olsun, maddi olanakları yeterli olsa, hatta gelecekleri garanti altına alınmış olsa dahi, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun olur. O

¹⁶³ KARAHASAN, a.g.e., s. 323.

¹⁶⁴ ÇELİK, a.g.e., s. 141.

¹⁶⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 20/03/1986 tarih ve 1986/1585 E., 1986/2553 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 08/07/2017).

¹⁶⁶ SEZER, a.g.e., s. 1250; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 190.

halde küçük yaşta ölen çocuk dahi, anne ve babasının farazi bir desteği olarak kabul edilmelidir¹⁶⁷.

1.2.2.4. Kardeşler Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

Ölen kardeş, diğer kardeşinin fiili desteği ise ihtiyaç süresi destek kardeşin ölümüyle başlar. Öte yandan ölen kardeş, diğer kardeşine ölmeden önce fiilen ve

¹⁶⁷ Yargıtay 4.Hukuk Dairesi 20/03/1986 tarih ve 1986/1585 E., 1986/2553 K. sayılı kararında trafik kazasından doğan maddi tazminat istemine ilişkin bir davada davacı Ahmet ve Huriye, davalının sebebiyet verdiği trafik kazası sonunda oğulları 17 yaşındaki Mustafa'yı yitirdikten bahisle toplam 1.200.000 lira destek tazminatına hükmedilmesini istemişlerdir. Mahkeme davacıların sahip buldukları malı imkan bakımından müteveffanın desteğine ihtiyaç duymayacakları gerekçesiyle istemin reddine karar vermiştir. Bilindiği gibi "destekten yoksun kalma" kavramı, ölümle sonuçlanan ve haksız eylemden doğan "zarar"ın bir türünü ifade eder. Genel anlamda zarar ise, bir kimsenin isteği dışında mal varlığında meydana gelen azalmadır. Bu azalma, mevcudun azalması tarzında olabildiği gibi, onun çoğalmasına engel olma şeklinde de olabilir ve derhal gerçekleşeceği gibi, haksız eylemin gerçekleşmesinden kısa ya da uzun bir süre sonra da meydana gelebilir. BK.nun 45. maddesi anlamında "desek" kavramı, hukuki bir ilişkiyi (yasa veya sözleşme) değil, fiili durumu amaçlar. Yasadan veya sözleşmeden doğan bir "bakma yükümlülüğü" bulunmasa dahi, fiilen ve düzenli biçimde yardım eden ve olayların normal akışına göre eğer ölüm vuku bulmasa idi az çok yakın gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse, destek sayılır. Bunlardan ilkinde "gerçek destek" ikincisine "farazi destek" denir. Bakım ihtiyacı ise, davacının zaruret ve sefalet haline düşmesini değil, sosyal seviyesine uygun olan hayat tarzını devam ettirmek için gerekli imkanlardan yoksun kalmasına ifade eder. Ölüm meydana gelmese idi, yakın veya uzak bir süre içinde ölenin yardımından faydalanması kuvvetle muhtemel bulunan kimselerin de maddi tazminat isteyebileceğini kabul etmek gerekir. Destek zararın kapsamını belirlemede etken olan unsurlardan birisi de, ölenin "bakma gücüne" sahip olmasıdır. Gerçek desteğin, sahip bulunduğu veya sahip olacağı maaş imkanlarıyla, destekten yoksun kalana sağlığında temin ettiği veya edeceği; farazi desteğin ise gelecekte sağlayabileceği yardımlar gözönünde bulundurulmalıdır. Zararı oluşturan bu yardımların tespitinde, belli zamanlarda verilen veya ileride verilmesi muhakkak olan mutat hediyeleri ve "hizmet" şeklinde yapılan yardımları da dikkate almak lazımdır. Desteğin yardımının yalnız parasal nitelikte bulunmasında zorunluk yoktur. Çünkü, ölenin hizmet edebilme güç ve kabiliyeti de para ile ifadesi mümkün olan imkan teşkil eder. MK.nun 6. maddesi hükmünce, bu davalarda ispat yükü kural olarak davacıya düşer. Ne var ki genel yaşam deneyimlerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. ölen çocuğun, gelecekte ana-babasına bakacağı yaşamın ve olayların normal akışı içinde beklenebiliyorsa, çocuk onlar için destektir (YHGK., 21.4.1982 gün E. 1528, K.412). Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta gelecekleri, müesseselerce garanti altına alınmış bile olsa, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun olur. O halde küçük yaşta ölen çocuk dahi, ana - babasının farazi (varsayım) bir desteği olarak kabul edilmelidir. O halde, destek tazminatı istemine ilişkin bir uyuşmazlığın sağlıklı biçimde çözümlenebilmesi için, ölenin bakım yükümlülüğünün hukuki kaynağının, ölümden önce sahip olduğu veya gelecekte sahip olabileceği bakım gücünün, yapmakta olduğu veya yapabileceği yardımın mahiyet ve derecesinin, desteğini yitirenin de halen içinde bulunduğu ihtiyaç durumu ile gelecekte düşebileceği ihtiyaç durumunun titizlikle araştırılması ve saptanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi : 08/07/2017).

düzenli bir şekilde destek olmuyorsa bu durumda diğer sağ kalan kardeş, ölen kardeşinin ileride refah içerisinde yaşayacağını ispat etmesi durumunda ihtiyaç süresi ölen kardeşten nafaka talep edileceği veya ölen kardeşin refaha kavuştuğu zamanda başlayacaktır¹⁶⁸. Yine ileri derecede sakat olan kardeş de, anne ve babalarının desteğinden olduğu için, destek olan kardeşin yaşam sürelerinin sonu kadar ihtiyaç süresi devam edecektir¹⁶⁹.

1.2.2.5. Nişanlılar Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

Nişanlılar müstakbel eşler oldukları için aynı zamanda birbirlerine farazi desteklerdir. Nişanlının ölümüyle birlikte diğer nişanlı için yardım ortadan kalkabilir. Nişanlıların birbirlerine destek olmaları evlendikten sonra gerçekleşeceğinden ihtiyaç süresi hemen başlamayacaktır. Bu durumda ihtiyaç süresi evlilik tarihinden itibaren başlayacaktır¹⁷⁰. Nişanlının evlenmesi durumunda eylemli olarak bakım ihtiyacı son bulmuşsa, destekten yoksun kalma tazminatı evlenme tarihine kadar hesaplanacaktır¹⁷¹.

1.2.2.6. İmam Nikahlı Eş Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

İmam nikahlı eşler açısından bakım ihtiyaç süresi konusunda, eşler hakkında yapılan açıklamalar geçerlidir. Bu durumlarda tarafların birbirleriyle kısa süre içerisinde evlenebileceklerinden ihtiyaç sürelerinin de daha kısa olduğu kabul edilmektedir¹⁷².

¹⁶⁸ SEZER, a.g.e., s. 1250; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 190-191.

¹⁶⁹ ÇELİK, a.g.e., s. 143.

¹⁷⁰ TEKİNAY, a.g.e., s. 84; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 190.

¹⁷¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 29/09/2015 tarih ve 2014/24836 E., 2015/9862 K. sayılı ilamı.

¹⁷² GÖKYAYLA, a.g.e., s. 191.

1.2.2.7. Diğer Destek Görenler Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

Diğer destek gören kişilerde ihtiyaç süreleri her somut olayın kendi içerisinde barındırdığı özelliğe göre belirlenmektedir¹⁷³. Örneğin spora düşkün bir işadammın, imkanı olmayan bir yüzücüye beden eğitimi yüksek okulundaki öğrenim hayatı boyunca destek olacağını bildirdiği andan itibaren destek olmaya başlayıp, daha sonra işadamı ölürse bu durumda bakım ihtiyaç azami süresi yüzücünün beden eğitimi yüksek okulundaki öğrenimi sona erene kadardır. Bu süre işadamının ölümüyle başlayacaktır.

2. TAZMİNATIN HESAPLANMASI

Destekten yoksun kalma tazminatı kusur, rıza, zarar görenin zarara etkisi gibi unsurlara bağlı olarak hesaplandığı gibi tazminattan indirim sebeplerine de göz önünde tutularak belirlenmektedir.

2.1. Tazminatın Belirlenmesinde Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar

2.1.1. Hal ve Şartların Özelliği

TBK'nin 51. maddesinin 1. fıkrasında hakimin, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirleyeceği düzenlenmiştir. Bu indirim sebepleri arasında; umulmayan haller, zarar görenin bünyesinin zarar görmeye elverişliliği, zarar miktarının çok büyük olması, zarar görenin çok yüksek bir gelire sahip olması, zararın zarar görene yardım sırasında doğması, zayıf illiyet bağı gibi¹⁷⁴ haller sayılabilir.

¹⁷³ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 191.

¹⁷⁴ TİFTİK, a.g.e., s. 163; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 273-282.

2.1.2. Kusurun Rolü

2.1.2.1. Kusura Dayanan Sorumluluk Açısından

Haksız veya hukuka aykırı fiil, kişinin hukuk düzeni tarafından hoş karşılanmayan davranışlarını içerir¹⁷⁵. Haksız fiilden doğan borç, hukuki işlemlerden doğan borçtan farklı olarak bir tazminat borcunu içerir ve bir sorumluluk halini alır. Haksız fiilden bir borcun doğması için sadece hukuka aykırı bir fiilin varlığı yeterlidir. Hukuka aykırılık hallerinde daima emredici nitelikteki kurallara aykırılık vardır. Fiilin hukuka aykırı sayılabilmesi için failin bu kuralın varlığından haberdar olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır.

Türk Borçlar Kanunumuzun 51. maddesinin 1. fıkrasında hakim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirleyebileceği düzenlenmiştir. Destekten yoksun kalma tazminatının tayininde desteğin¹⁷⁶ kusurunun yanında destek görenin¹⁷⁷ de kusuru bulunması durumunda hakim tazminatın indirilmesine karar verebilecektir.

Yargıtay bir kararında trafik kazası nedeniyle desteğin ölümünden dolayı uğranılan zararın tazmini için açılan davada, desteğin kusurlu olduğundan ve tazminatın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta şirketlerince yapılan ödeme günleri ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplandığı gün arasında geçen süre gözetilerek yasal faizle güncelleştirme yapılmalı ve bunun tutarı da destekten yoksun kalma tazminatından indirilerek belirlenen tutardan davalıların sorumlu tutulması gerektiğine hükmetmiştir¹⁷⁸.

¹⁷⁵ TANDOĞAN, a.g.e. s, 3.

¹⁷⁶ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 06/03/2017 tarih ve 2014/19033 E., 2017/2298 K. kararında trafik kazası sonucu meydana gelen ölüm sebebiyle destekten yoksun kalma ve manevi tazminat istemine ilişkin bir davada müterafik kusur indirimi için zarar görenin, zararı önleyici ya da azaltıcı tedbirleri almamasında kusurlu olması aranmaktadır. Somut olayda; 06.03.2012 tarihli kesin ölüm sebebini bildiren raporda müteveffanın kafa travması sonucu öldüğü belirlenmiş ve heyet tarafından kask takmadığı görüşü bildirilmiştir. Bu durumda, davacıların desteğinin motosikleti kasksız kullanması sebebiyle olayda müterafik kusuru söz konusudur. Mahkemece tazminat miktarı belirlenirken, Dairemiz uygulamalarına göre; desteğin müterafik kusuru olması durumunda da % oranında indirim yapılması gerektiği kabul edilmektedir. Buna göre; mahkemece, bilirkişi tarafından belirlenen zarar miktarı üzerinden % oranında müterafik kusur indirimi yaparak tazminatı belirlemesi gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

¹⁷⁸ Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 14/02/2012 tarih ve 2010/13592 E., 2012/2056 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

Türk Borçlar Kanununun 52. maddesinin 1. fıkrasında zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hakim, tazminatı indirebileceği veya tamamen kaldırabileceği düzenlenmiştir. Buna göre ölen desteğin kendi kusuruyla ölümüne sebep olması veya mevcut durum ölen desteğin kusuruyla ağırlaşarak ölüm sonucu meydana getirmesi durumunda doğan zarardan indirim yapılabileceği gibi tazminatın kaldırabileceği de kabul edilmektedir¹⁷⁹. Ölen desteğin ağır kusuru varsa bu durumda hakim tazminata hükmetmeyecektir¹⁸⁰. Örneğin, bir trafik kazasında destek kendisini arabanın önüne atarak intihar etmişse, hakim ölenin tam kusuru sebebiyle destekten yoksun kalma tazminatına hükmetmeyecektir.

Destekten yoksun kalma tazminatı davasında, davacının ölüm olayında, zararın doğmasında veya artmasında kusuru olabilir¹⁸¹. Bu durumda hakim,

¹⁷⁹ TEKİNAY, a.g.e., s. 206; GÜRBÜZ, a.g.e., s. 151; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 251.

¹⁸⁰ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 749.

¹⁸¹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 11/03/2010 tarih ve 2009/2508 E., 2010/2687 K. sayılı kararında davacının yakınlarının iş kazası sonucu ölümü sebebiyle uğradıkları maddi ve manevi zararlarının tazmini istemine ilişkin bir davada mahkemece istemin kısmen kabulüne karar verilmiştir. Dosyadaki kayıt ve belgelerden davalı şirketin Fas'ta yapımını üstlendiği otoyol inşaatında toprak işleri formeni olarak çalışmak üzere topluluk sigortalısına tabi olarak Fas'ın Tanca şehrine götürülen davacılar murisinin 4.8.2004 gününde otoyol çalışmasının sürdüğü yerden mesai bitimi şantiyeye dönmek üzere ayrıldığı yolda şantiye ye 400-500 metre kala aniden yere yığılarak fenalaşması üzerine sağlık kuruluşuna götürüldüğü ve kurtarılamayarak öldüğü, ölüm nedeninin kalp krizi ve nefes kesilmesi olarak belirlendiği, yapılan işin ağır ve tehlikeli işler kapsamında bulunduğu, davalı işverence ölen kazalının kalp hastası olup kalp ilaçları kullandığı bildirilerek buna dair reçetelerin delil olarak sunulduğu, davalı işverence kazalı işe girerken alınmış sağlık kurulu raporu ile işin devamı sırasında periyodik sağlık kontrol ve muayenesine tabi tutulduğuna dair sağlık raporlarının mahkemeye delil olarak sunulmadığı anlaşılmaktadır. 11.1.2008 tarihli kusur raporun da davalı işverence kazalı işe girerken ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlara mahsus sağlık raporu alınmadan çalıştırıldığı, bu raporun alınması halinde kazalının kalp durumu ve rahatsızlığı fark edilip aşırı efor sarfı gerektiren ve bedensel, ruhsal yorgunlukla stres yaratan bu gibi işlerde çalıştırılmayacağı ve ölüm olayının meydana gelmeyeceği gerekçesiyle davalı işverence % 60 kusur izafe edildiği, işçinin kusursuz olduğu, ancak hangi orandaki efor sarfı ve stresin kalp krizine neden olacağına tam bilinmemesi sebebiyle olayda 2. derecede kötü tesadüf veya kaçınılmazlık faktörünün % 40 oranında etkili olduğu bildirilmiş, mahkemece de bu rapor hükme esas alınarak % 40 oranındaki kaçınılmazlık % 60-40 şeklinde paylaştırılarak davalı işveren davacıların zararından % 84 oranında sorumlu tutulmuştur. Olayın iş kazası olduğu tartışmasız olup davalı işverence cevap dilekçesinde kazalının kalp hastası olduğunun bilindiği ve işyerinde vizite kağıdı ile doktora muayene olup reçete ile kalp ilaçlarının yazıldığı, kazalı işçinin hastalanarak Tanca'da bir özel klinikte yattığı, orada doktorların kendisine kalp ameliyatı olmasını önerdikleri bildirilmiştir. Kalp hastası olduğunu bildiği işçisini ağır ve tehlikeli bir işte çalıştıran, Fas gibi hava sıcaklığının yüksek olduğu bir ülkede Ağustos ayında aşırı efor sarfedilen bir mesaiden sonra işin yapıldığı bölgeden arada uzun mesafe bulunduğu anlaşılan şantiye binasına yaya olarak gönderen davalı işverenin olayda ağır kusurlu olduğu açıktır. Ne var ki; kalp krizinde kişinin yaşının, beslenme şekli ve kültürünün, genetik özelliklerinin ve bünyevi yapısının, tütün bağımlılığı, alkol kullanımı, egzersiz durumunun, cinsiyetinin de faktör olduğu, sağlığının çeşitli faktörlerinin bir

davacının kusur oranına ve desteğin ölümü üzerine olan etkisi oranına göre tazminata hükmetmekten tamamen vazgeçebilir.¹⁸² Zarar gören desteğin kendisinin destekten yoksun kalma tazminatı talep etme hakkın bulunduğu durumda kusuru nedeniyle tazminattan indirim yapılacaktır. Destek görenler açısından hükmedilecek tazminattan da indirim yapılacaktır. Desteğin ölümüyle oluşan zarar, destek görenleri

araya gelmesiyle bozulabileceği, sigortalının bünyevi yatkınlığı ve genel sağlık durumunun bir araya gelerek miyokart infarktüsünün ortaya çıkabileceği ve bu durumun olayın uygun illi kısmi sebebi olabileceği gözetilerek kusurun ağırlığının değerlendirilmesinde dikkate alınması gerekirken doğrudan sigortalıdan neşet eden bu durumu kaçınılmazlık (kötü tesadüf) olarak değerlendirilip adeta zararın doğumuna, artmasına neden olan harici bir olay gibi değerlendirme yapan bilirkişi raporu esas alınarak bu % 40 oranının % 60'ı işveren % 40 sigortalı üzerinde bırakılmak suretiyle havalı işverenin zararın % 84'den sorumlu tutulmuş olması isabetsiz olmuştur. Dosyadaki tıbbi belgeler, yapılan işin Ağır ve Tehlikeli İşler sınıfında bulunması, çalışılan işyeri ortamı ile olayın çözümünün tıbbi bilgiyi gerektirdiği nazara alındığında alınan raporun yetersiz olduğu giderek hükme esas alınacak nitelikte olduğu söylenemez. Yapılacak iş; işyeri hekimliği, işgücü sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman olan kardiyolog, makine mühendisi ve inşaat mühendisinden oluşan bilirkişi heyetinden kusur raporu almak, verilen raporu dosyadaki bilgi ve belgelerle değerlendirerek davacı tarafın 11.2.2008 tarihli kusur raporunu kabul ettiği ve 19.11.2008 tarihli kararı temyiz etmediği de gözetilerek çıkacak sonuca göre karar vermektir. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde davalının maddi tazminata dair hükme yönelik bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmesi ve hüküm bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

¹⁸² GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 750; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 22/02/2011 tarih ve 2010/775 E., 2011/1467 K. sayılı kararında hükme dayanak alınan bilirkişi raporunda; Karayolları Trafik Kanununa göre davalı A... Uluslararası Nakliyat İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin olayda herhangi bir kusurunun bulunmadığı, sürücü murisin % 100 oranında kusurlu olduğu belirtilmiştir. Davacılar murisi sürücü R. S.'in olayda kusurlu olduğu sabit olmakla birlikte, davalı Uluslararası Nakliyat İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin de bir miktar kusurunun olacağı düşünülmeyen olaya uygun düşmeyen ve eksik bir şekilde düzenlenen kusur raporuna itibar edilmesi hatalıdır. Gerçekten dosyadaki bilgi ve belgelere göre sürücü murisin Ağrı'dan tek başına yola çıktığı, trafik kazası geçirdiğinde yanında yardımcı şoför veya personelin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar kazaya karışan TIR'da teknik bir kusur tespit edilememişse de; davacılar murisinin sürekli olarak ve aralıklı olarak ne kadar süre araç kullandığı, Karayolları Trafik Kanunu'na göre araç kullanma süresinin kanuna aykırılık teşkil edip etmediği, kazaya uzun süre tek başına araç kullandırmanın etkili olup olmadığı hususlarının karara esas oluşturan bilirkişi raporunda yeterince irdelenmediği, hal böyle olunca, kusur raporunun İş Kanunu'nun 77. maddesinin öngördüğü koşulları içermediği giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olmadığı görülmektedir. Mahkemece yapılacak iş; işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman bilirkişilere konuyu yeniden yukarıda açıklandığı biçimde incelemek, mahkemenin hükme esas aldığı kusur raporunda sorumluluğu kabul edilen davacılar murisi R. S.'in ve varsa davalı şirkete izafe edilebilecek kusur oranını tespit ettirmek suretiyle tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonuca göre karar vermektir. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgulara aykırı biçimde yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulması gerektiğine (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

de etkilediğinden desteğin tazminatta indirim sebepleri olan davranışlarının aynı şekilde destek görenler için kabul edilmesi gerekmektedir¹⁸³.

2.1.2.2. Kusursuz Sorumluluk Açısından

Haksız fiil sorumluluğunda kural, kusur sorumluluğudur. Kusur yoksa haksız fiilin diğer unsurları bulursa bile sorumluluk söz konusu olmayacaktır. Kural bu olmakla birlikte bazı sosyal düşünceler ve hakkaniyet gerekleri doğan zarar nedeniyle kusuru bulunmayan bazı kişilerin sorumlu tutulmalarını gerektirmiştir. Bu nedenle, kanun koyucu zararın doğumunda kusuru bulunmayan bazı kişilerin de bundan sorumlu tutulmalarını kabul etmiştir.

Kusursuz sorumlulukta kusur koşulu aranmadan haksız fiil nedeniyle doğan zarar tazmin yükümlülüğü doğmaktadır. Buna rağmen sorumlu kişinin zararın doğumunda kusura da olabilir. Buna munzam kusur adı verilmektedir. Munzam kusur, sorumlunun tazminatın indirilmesine engel olur. Objektif özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesinden doğan sorumluluklarda kural olarak tazminattan indirim yapılmamaktadır.

2.1.2.2.1. Zarar Görenin Rızasının Olması

Türk Borçlar Kanunumuzun 52. maddesinin 1. fıkrasında zarar görenin zarara rıza göstermesinin bir indirim sebebi olduğu düzenlenmiştir. Rıza bir irade açıklamasıdır. TBK'nin 27. maddesinin 1. fıkrasında kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan irade açıklamalarının kesin olarak hükümsüz olduğu düzenlenmiştir. O halde rızanın geçerli olabilmesi için yani indirim sebebi olması hukuka ve ahlaka aykırılık taşımaması koşuluyla mümkün olacaktır.

¹⁸³ OKTAY ÖZDEMİR Şaibe, ELÇİN - GRASSINGER Gülçin, "Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Ölen Mağdurun (Destek Olanın) Müterafik Kusurunun Kusursuz Sorumluluk Hallerinde de Dikkate Alınması" Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ'ye Armağan, Vedat Kitapçılık. İstanbul – 2009, s. 1267.

Hukuka uygunluk hukuk düzeninin kişiye serbestçe tasarruf etme imkanı verdiği durumlarda söz konusu olacaktır¹⁸⁴. Kişinin bedensel bütünlüğüne saldırılara rızası, spor faaliyetleri ve tıbbi müdahaleler gibi durumlarda hukuka uygundur. Kişilik hakkından vazgeçmek veya kişilik haklarına yönelik her türlü saldırıya rıza göstermek geçerli değildir. Örneğin tedavisi bulunmayan ve çok acı veren bir hastalığa yakalanan bir hastanın kendisine iğne vurularak kendisinin öldürülmesini istemesi ve buna rıza göstermesi durumunda kişinin kişilik haklarından vazgeçemeyeceği için bu rızası geçerli olamayacaktır. Kural olarak yalnızca fiil ehliyetine sahip kişiler tek başlarına rızalarını açıklayabilirler. Kişi ayırt etme gücünden yoksunsa rıza yasal temsilcisi tarafından açıklanabilir.

Rızanın hukuka uygun olabilmesi için iradenin dışı vurulmuş olması yetmez, rıza açıklamasının sonucunu öngörebilecek şartlarda hür ve bilinçli bir irade ile gösterilmiş olması gerekir¹⁸⁵. Zarar görenin (desteğin) veya destek görenin rızası kanunda aranan şartları taşıyorsa tazminattan indirim¹⁸⁶ yapılmasına yol açabilecektir¹⁸⁷.

¹⁸⁴ EREN, a.g.e., s. 787; KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku, s. 291-293; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 760; ÖZDEMİR, a.g.e., s.102-103; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 255-256; RESİOĞLU, a.g.e., s. 208; TİFTİK, a.g.e., s. 99.

¹⁸⁵ ERLÜLE, a.g.e., s. 171.

¹⁸⁶ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 18/11/2015 tarih ve 2015/9555 E., 2015/12363 K. sayılı kararında davacılar vekili, 24.09.2000 tarihinde davalıların işleteni, sürücüsü ve sigortacısı olduğu aracın karıştığı tek taraflı trafik kazasında araç içinde yolcu olarak bulunan davacıların eşi/babaları ve destekleri A.D.'nin vefat ettiğini ileri sürerek, destekten yoksun kalma tazminatını tüm davalılardan, her davacı için 500,00'er TL manevi tazminatın sigorta şirketleri dışındaki davalılardan faiziyle tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemece, iddia, savunma ve toplanan kanıtlara göre; 58.995,41 TL tazminatın hatır taşımacılığı da gözetilerek takdiren 1/2 oranında tenkisi ile 29.497,70 TL'nin olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı sigorta şirketleri dışındaki davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline, her bir davacı için manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı S. D. mirasçıları ile davalı E. E. E.E. Ve E. Ü.Gıda Ltd. Şti.'nden müştereken ve müteselsilen tahsiline, sigorta şirketleri yönünden davanın konusu kalmadığından karar verilmesine yer olmadığına, Sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemenin infaz sırasında göz önüne alınmasına, davacının fazlaya ilişkin taleplerinin reddine karar verilmiştir. Davacı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde; Hatır taşımalarında 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 43. maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması ve bu indirimden sadece hatır yolcusunun bulunduğu aracın yararlandırılması gerek öğretide gerekse Yargıtay İçtihatlarında benimsenmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır. Somut olayda, mahkemece, müteveffanın araçta hatır için taşındığı kabul edilmekle birlikte bilirkişi tarafından hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatının tamamından %50 oranında çok fazla indirim yapılmıştır. Somut olayın özelliğine göre daha uygun oranda hatır taşınması indirimi yapılmak üzere kararın bozulması gerekmiştir. Davalı E. E. E.Ltd. Şti. vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesinde; 6098 sayılı Borçlar Yasasının, "Tazminatın

2.1.2.2.2. Zararın Doğmasına, Büyümesine veya Zarar Veren Durumunun Ağırlaşmasına Sebep Olma

Türk Borçlar Kanunumuzun 52. maddesinin 1. fıkrasında zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hakimin, tazminatı indirebileceği veya tamamen kaldırabileceği düzenlenmiştir. Buna göre, zarar gören kendisine düşen yükümlülükleri yerine getirmeyerek haksız bir fiilden zararın doğmasına veya artmasına sebep olduğu durumlarda hakim tazminatı indirebileceği gibi tamamen de kaldırabilecektir¹⁸⁸.

Zararın ortaya çıkmasında rol oynayan kişinin, oluşan zararın giderilmesini üçüncü bir şahıstan istemesi dürüstlük kurallarına uygun düşmez (TMK m. 2/1). Zararın daha da artmasına engel olmak, zarar görenden beklenen bir davranıştır¹⁸⁹.

Yargıtay bir kararında, ehliyetsiz olduğu bilinen bir sürücü idaresindeki araca binilmesi durumunda zarar görenin zararın doğmasına veya artmasına sebebiyet verdiği sonucuna varmıştır¹⁹⁰. Yargıtayın başka bir kararında alkollü olduğu bilinen

belirlenmesi" üst başlıklı 51/1 maddesi ile (818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 43.maddesi); Hâkimin, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirleyeceği hükme bağlanmış ve "Hiç kimsenin kendi kusurundan yararlanamayacağı" yönündeki genel hukuk ilkesinin etkisiyle, maddede sayılan belirli hal ve durumlarda tazminattan indirim yapılması mümkün bulunmaktadır. Makul bir insanın aynı şartlarda kendi yararı gereğince yapmaması gereken harekette bulunması da, zarar görenin ortak kusurunu ifade etmektedir. Zarar görenin bu kusuru, illiyet bağına kesmeyecek yoğunlukta ise tazminattan bir indirim sebebidir. Somut olayda; davacılar murisi, davalı sürücü ve dava dışı diğer arkadaşları ile birlikte alkol almalarının ardından, alkol aldığı bilinen davalı sürücünün yönetimindeki araca binmesi sonucu kaza meydana gelmiş olup, davalı E. E. E. Ltd Şti vekili hatırı taşıması ve desteğin araç sürücüsünün alkollü olduğunu bilerek araçta bulunduğu ve müterafik kusuru olduğu iddiasında bulunmuştur. Zarar görenin müterafik kusurunun tespiti halinde TBK'nin 52.maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması hususunun tartışılmaması doğru görülmediğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 10/07/2017).

¹⁸⁷ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 258-259.

¹⁸⁸ TEKİNAY, a.g.e., s. 207; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 760-761; KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku, s. 428-429; EREN, a.g.e., s. 792; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 259; ÖZDEMİR, a.g.e., s. 106-107; TİFTİK, a.g.e., s. 116-117.

¹⁸⁹ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, a.g.e., s. 594; GÜRBÜZ, a.g.e., s. 153; GÖKYAYLA; a.g.e., s. 259.

¹⁹⁰ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 02/02/2017 tarih ve 2014/16088 E., 2017/940 K. sayılı kararında davacılar vekili, 30/10/2011 tarihinde 2 nolu davacıların desteği M. Y.'ın sevk ve idaresindeki aracın

bir sürücü idaresindeki araca binilmesi halinde yine zarar görenin zararın doğmasına veya artmasına sebebiyet verdiği ve bu sebepten tazminattan indirim yapılması gerektiğine hükmetmiştir¹⁹¹.

Yüksekova - Dağlıca yolu istikametinde yoldan çıkıp devrilmesi sonucunda ölümlü, yaralamalı ve maddi hasarlı trafik kazası meydana geldiğini, kaza neticesinde sürücü M. Y.'in vefat ettiğini, araç içinde bulunan davacı İ. K.'nın ise sakat kaldığını, fazlaya ilişkin dava ve talep haklarını saklı tutarak olay tarihinden itibaren işleyecek ticari faizi ile destekten yoksun kalmak tazminatı, cenaze ve defin gideri, müvekkili İsmail için sürekli iş gücü tazminatının davalıdan tahsilini talep etmiş, ıslahla talebini yükseltmiştir. Mahkemece, iddia, savunma ve toplanan kanıtlara göre, davanın davacı G. Y., C. Y., G. Y., İ. Y., Z. Y., E. Y. ve A. Y. yönünden kabulü ile destekten yoksun kalma tazminatının, davanın davacı U. Y. yönünden kısmen kabulü ile destekten yoksun kalma defin ve cenaze giderlerinin, davacı İ. K. tarafından açılan davanın kabulü ile, sürekli işgücü tazminatının dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacılarca verilmesine karar verilmiştir. Dava, trafik kazasından kaynaklanan maluliyet tazminatı ve destekten yoksun kalma tazminatına ilişkindir. Davalı Güvence Hesabı vekili tarafından yargılama aşamasındaki savunmalarında, yaralanan İsmail'in kazaya karışan araçta hatır için taşındığını ileri sürerek belirlenecek zarardan indirim yapılması gerektiği bildirilmiştir. Hatır taşımaları bir menfaat karşılığı olmadığı cihetle, bu gibi taşımalarda 818 sayılı BK.'nın 43. maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması, gerek öğretide gerekse Yargıtay İçtihatlarında benimsenmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır. Hâkim, tazminattan mutlaka indirim yapmak zorunda değilse de, bunun dahi gerekçesini kararında tartışması ve nedenlerini göstermesi gerekir. O halde mahkemece, bu savunma üzerinde durularak, taşımaların hatır için olup olmadığı, tarafların yakınlığı, varsa hatır için taşımaların kimin arzusu ve ne amaçla yapıldığı gibi olayın özel şartları göz önüne alınarak araştırma ve inceleme yapılması gerekmekte olup davalının savunmasına itibar edilmeyerek ve karar yerinde tartışılmayarak hüküm kurulmuş olması doğru görülmemiştir. Somut olayda, sürücü müteveffa Mikdad'ın ehliyetinin bulunmadığı kaza tutanağında belirtilmiştir. Mikdad'ın kaza anında ehliyetsiz olduğu konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve trafik mevzuatı uyarınca ehliyeti olmayan sürücülerin araç kullanması yasaktır. Ehliyetsiz olduğu bilinen bir sürücü idaresindeki araca binilmesi zararın doğmasına veya artmasına sebebiyet vermektedir. Bu durumda mahkemece, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 52. maddesi gereğince desteğin müterafik kusuru olup olmadığı araştırılmak ve müterafik kusur nedeniyle tazminattan indirim yapılması hususu tartışılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken bu hususun değerlendirilmemiş olması doğru görülmediğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 10/07/2017).

¹⁹¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 21/01/2016 tarih ve 2014/3452 E., 2016/713 K. sayılı kararında davacılar vekili; davalıların işleteni, trafik sigortacısı ve sürücünün mirasçıları olduğu aracın neden olduğu çift taraflı trafik kazasında davacıların eşi ve babaları olan yolcunun vefat ettiğini, davacıların müteveffanın desteğinden yoksun kaldığını belirterek destekten yoksun kalma tazminatı ile tüm davacılar için manevi tazminatın sigorta şirketi sadece maddi tazminattan sorumlu olmak kaydıyla kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini istemiştir. Davalı vekili; müvekkiline ait aracın destek tarafından istendiğini, müvekkilinin ilk başta vermek istemediğini, aracın ehliyetli şoför olarak bizzat kullanacağını ve kimseye vermeyeceğini beyan etmesi üzerine emaneten verdiğini, desteğin aracı ehliyetsiz ve alkollü olana vermesi sebebiyle kendisiyle birlikte müvekkilinin eşin ölümüne de sebebiyet verdiğini, desteğin ağır kusurlu olduğundan ve ücretsiz hatıra binaen aldığı araçla yola çıktığından BK 43 ve 44. maddeleri gereğince tazminatın kaldırılması veya azami sınıra kadar indirilmesi gerektiğini, desteğin emekli geliri dışında kazancı olmadığını ve talebin fahiş olduğunu belirterek davanın reddini istemiştir. Davalı vekili; mahkemenin yetkisiz olduğunu, desteğin ehliyeti olmayan sürücünün kullandığı araca binmekle müterafik kusurlu olduğunu, emniyet kemerinin bağlı olup olmadığının araştırılması gerektiğini ve hatır taşınması sebebiyle indirim yapılması gerektiğini belirterek davanın reddini istemiştir. Mahkemece; iddia, savunma, toplanan kanıtlara ve benimsenen bilirkişi raporuna göre; davanın kısmen kabulüyle davacı Durdu için destekten yoksun kalma tazminatı ile davacılar için ayrı

2.1.2.2.3. Üçüncü Kişinin Kusuru

Destekten yoksun kalma tazminatındaki destek, destek gören ve fail dışında kalan kişilere üçüncü kişi denilmektedir. Zararın doğumuna üçüncü kişinin ağır kusurlu davranışları sebep olmuşsa hakim, destekten yoksun kalma tazminatının indirilmesine veya tamamen kaldırılmasına karar verebilir¹⁹². İlliyet bağıni kesen bu sebeplerden biri; zarara üçüncü bir kişinin kusurundan kaynaklanan başka bir kazanın sebep olmasıdır. Kural bu yönde olmakla birlikte, hiçbir kimse, aynı zarardan üçüncü kişinin de sorumlu olduğunu ileri sürerek, kendi sorumluluğundan kurtulamaz. Her biri, zincirleme sorumluluk kuralları uyarınca zararın tamamından sorumlu olur.

Bununla birlikte, üçüncü kişinin kusurunun çok ağır olması veya olaya neden olan eylemin çok önemli olması nedeniyle, ilk eylemin ikinci plana itilmesi durumunda, sonuç değişebilir. Üçüncü kişinin kusuru gerekli objektif yoğunluğa, başka deyişle gerekli ağırlığa ulaşmadıkça, zarar görenin kusurunda olduğu gibi

ayrı manevi tazminatın sigorta şirketi sadece maddi tazminattan dava tarihinden itibaren faizle sorumlu olmak kaydıyla kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmiştir. Dava, trafik kazasından kaynaklanan ölüm sebebiyle destekten yoksun kalma tazminatı ve manevi tazminat istemine yöneliktir. Manevi tazminat zenginleşme aracı olmamakla beraber, bu yöndeki talep hakkındaki hüküm kurulurken olay sebebiyle duyulan acı ve elemnin kısmen de olsa giderilmesi amaçlanmalı ve bu sebeple tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile birlikte olayın meydana geliş şekli de göz önünde tutularak, hak ve nesafet kuralları çerçevesinde bir sonuca varılmalıdır. Zira, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun [4.](#) maddesinde, kanunun takdir hakkı verdiği hallerde hakimin hak ve nesafete göre hükmedeceği öngörülmüştür. Araç sürücünün kusur oranı, desteğinin yolcu olması, kazanın meydana geliş şekli ve diğer hususlar gözetildiğinde, takdir olunan manevi tazminat miktarının düşük olduğu görülmüş ve davacılar için hakkaniyete uygun bir manevi tazminata hükmedilmek üzere kararın bozulması gerekmiştir. Somut olayda, araçta yolcu olarak bulunan tanıklar ve araç sürücüsü olan kaza anında alkollü olduğunu beyan etmiştir. Yine sürücünün ehliyetinin bulunmadığı kaza tutanağında belirtilmiştir. Kaza anında alkollü ve ehliyetsiz olduğu konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır. 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve trafik mevzuatı uyarınca ehliyeti olmayanların ve belli bir miktarın üzerinde alkollü olan sürücülerin araç kullanması yasaktır. Ehliyetsiz ve alkollü olduğu bilinen bir sürücü idaresindeki araca binilmesi zararın doğmasına veya artmasına sebebiyet vermektedir. Destek, ehliyetsiz ve alkollü olduğunu bildiği sürücü idaresindeki araca bindiğinden zararın doğmasına veya artmasına sebebiyet vermiştir. Desteğinin müterafik kusuru bulunduğundan 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun [52.](#) maddesi gereğince tazminattan indirim yapılmalıdır. Bu durumda mahkemece, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun [52.](#) maddesi gereğince desteğinin müterafik kusuru sebebiyle tazminattan indirim yapılması hususu tartışılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken bu hususun değerlendirilmemiş olması doğru görülmediğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 10/07/2017).

¹⁹² KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku, s. 312; ÖZDEMİR, a.g.e., s. 110-111; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 85.

illiyet bağıını kesmeye yetmeyecektir. Başka bir ifadeyle, üçüncü kişinin kusuru yeterli ağırlığa ulaşp, illiyet bağıını kesmedikçe sonuç doğurmayacaktır¹⁹³.

2.2. Tazminatın Hesaplanmasında Dikkate Alınacak İndirimler

Denkleştirme kavramı, zarara sebep olan olayın bazı durumlarda zarar gören tarafında bir takım yarar elde etmesine sebep olduğundan bu yararın tazminattan indirilmesi düşüncesinden doğmuştur¹⁹⁴. Diğer bir deyimle, yaşanan olay sebebiyle zararın tazmini sırasında zarar görenin elde edeceği ekonomik menfaat ile zararın ölçülü bir şekilde hesaplanmasıdır. Zira tazminat hukukunda zenginleşme yasağı bulunmaktadır¹⁹⁵. Bu sebeple, failin ödeyeceği tazminatın dayanağı olan zarar tespit

¹⁹³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 24/02/2016 tarih ve 2014/11-289 E., 2016/163 K. sayılı kararında işyeri sigorta poliçesinden kaynaklanan rücuen alacak istemine ilişkin bir davada yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı maddelerin yoğun olarak bulunduğu, yapısının değiştirilmek suretiyle dükkan sayısının artırıldığı, günlük insan trafiğinin yoğun olduğu bir iş merkezinin maliki olan davalı İl Özel İdaresinin, söz konusu iş merkezinde her an yangın çıkabileceğini öngörmesi, bunun için gerekli güvenlik ve emniyet tedbirlerini alarak, binaya merkezi jeneratör ve otomatik yangın söndürme sistemini kurdurması gerektiği belirgindir. Söz konusu binanın yapıldığı zamanın şartlarına uygun yapılmış olması ve gerekli izin ve ruhsatların alınmış olması yukarıda da açıklandığı üzere, bina malikinin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Mahkemece, olay mahallinde yapılan keşif sonucu düzenlenen bilirkişi raporu ile ek raporlarda davalı İl Özel İdaresine iş merkezinde bulunan işyerlerinde benzinli jeneratör bulundurması sebebiyle % 40 oranında kusur verilmiş; ayrıca aynı iş merkezi ile diğer işyeri sahiplerinin açtığı alacak davalarında ve yangına sebebiyet verenler hakkında açılan ceza dava dosyasında alınan bilirkişi raporlarında da davalı İl Özel İdaresi kusurlu bulunmuştur. O halde, davalı kiracı çalışanın eylemi bu sorumluluğu ortadan kaldıracak derecede illiyet bağıını kesmez. Yerel mahkemece, aynı yönlere işaret eden Özel Daire bozma kararına uyularak; davalı bina malikinin meydana gelen zarardan mülga 818 Sayılı BK'nun 58. maddesi uyarınca sorumluluğu bulunduğu kabul edilmesi gerektiğine hükmedilmiştir (10/07/2017).

¹⁹⁴ TEKİNAY Selahattin Sulhi/AKMAN Servet/BURCUOĞLU Haluk /ALTOP Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Filiz Yayınevi, 7. Baskı, İstanbul – 1993, s. 586-587.

¹⁹⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 09/04/2008 tarih ve 2008/11-318 E., 2008/307 K. sayılı kararında nakliye emtia sigorta poliçesine dayalı tazminat istemine ilişkin bir davada sigorta hukukunda tam hasarın ancak; mal sigortalarında malın tahrip olması, yıkılması ve ziyalı halinde; kısmi hasarın ise, malın sadece hasara uğraması, zarar görmesi fakat tamamen tahrip olmaması halinde söz konusu olabileceği, alınan bilirkişi raporu ve yapılan tespitlere göre davaya konu sigortalı malzemelerin tam hasarının söz konusu olmadığı, malzemeler de muhtelif ezik, çizik ve bazı kırıkların bulunduğu ancak, bunların tümünün tamirinin mümkün olduğu, TTK. m.1283 uyarınca sigorta ettirenin (veya sigortadan yararlananın) ancak gerçek zararının tazminini talep edebileceği, bu hüküm emredici bir hüküm olup, sigorta hukukunda geçerli olan zenginleşme yasağı prensibinin bir gereği olduğu, bu yasağı aykırı olan sözleşme hükmünün bir geçerliliğinin bulunmadığı, mahkemece hasarlı malzemenin onarım bedelinin saptanarak, davalının yatırdığı miktar mahsup edilip eksik kalan miktara hükmedildiği anlaşılmalı, davanın kısmen kabulüne ilişkin usule ve kanuna uygun bulunan yerel mahkeme hükmünün onanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 11/07/2017).

edilirken, zarar görene sağlanan yararların da indirilmesi gerekmektedir¹⁹⁶. Denkleştirme, tazminatın hesaplanmasına değil; zararın tespitine ilişkindir¹⁹⁷. Hakimin denkleştirme yapabilmesi için maddi bir zararın olması, zarar ile olay arasında illiyet bağının bulunması ve denkleştirme kanun hükmü veya tarafların iradeleriyle yasaklanmamış olmalıdır¹⁹⁸.

2.2.1. Elde Edilen Miras

Destek görenler aynı zamanda desteğin mirasçıları da olabilir. Bu durumda desteğin ölümüyle destekten kalan mirastan da hak sahibi olacaklardır. Destekten kalan miras, destek görenlerin malvarlığında artış yaratacağından bu mirasın destekten yoksun kalma tazminatına tesir edip etmeyeceği tartışmalıdır.

Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, desteğin ölümüyle mirasçılarına intikal edecek malvarlığı bakım ihtiyacını azaltıyorsa veya bakım ihtiyacından tamamen kurtarıyorsa destekten yoksun kalma tazminatına da aynı oranda azaltılarak hükmedilmelidir. Desteğin daha fazla yaşaması durumunda malvarlığının da artacağı düşüncesiyle denkleştirme reddedilmemeli, bunun aksi yani malvarlığının azalması durumu da göz önünde bulundurulmalıdır. Mirastan intikal edecek malvarlığı bakım ihtiyacına doğrudan etki edecek ve malvarlığının değerine göre bakım ihtiyacı azalacak veya sona erebilecektir¹⁹⁹.

Doktrinde ileri sürülen benzer diğer bir görüşe göre, destek görenlerin mirastan intikal eden malvarlığı değerleriyle bakım ihtiyacını azalttığı oranda destekten yoksun kalma tazminatı talep etme imkanı da kalmayacaktır. Bu durumun bakım ihtiyacıyla ilgili olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca bu görüşe göre mirastan

¹⁹⁶ ÖZDEMİR, a.g.e., s. 53.

¹⁹⁷ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, a.g.e., s. 587; TEKİNAY, a.g.e., s. 200; KARAHASAN, a.g.e., s. 200.

¹⁹⁸ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 194; ÖZDEMİR, a.g.e., s. 54-55;

¹⁹⁹ TEKİNAY, a.g.e., s. 169-173; SEZER, a.g.e., s. 1255; KARAHASAN, a.g.e., s. 332.

elde edilen gelir ile miras menfaatleri arasında bir ayırım yapılmaksızın, bakım ihtiyacının durumuna göre tazminat belirlenmelidir²⁰⁰.

İlk iki görüş arasındaki temel fark ise, ileri sürülen ilk görüşe göre desteğin ölümü nedeniyle bir ekonomik menfaat ortaya çıkmışsa destek gören mirasçı elde ettiği ekonomik menfaat oranında elde edeceği tazminattan indirim yapılmalıdır. İleri sürülen ikinci görüşe göre salt miras menfaati elde edildiği için değil, elde edilen miras menfaatinin destek gören mirasçıyı bakma ihtiyacından kurtaracağı için indirime gidilmelidir.

Doktrindeki diğer bir görüşe göre, destek görenlerin sağladığı yararlar zarardan indirilemeyecektir. Zira mirasçılık kanuni bir haktır, haksız fiili gerçekleştireni bu durumdan yararlandırmak hakkaniyet duygusuyla örtüşmeyecektir²⁰¹.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, miras gelirlerinin destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesinin tazminatın niteliğine ve yasanın düzenleniş amacına uygun olmadığını kabul etmiştir²⁰². Zira destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunanların mirasçı olmaları zorunlu değildir. Miras gelirinin, tazminatın hesaplanmasında göz önünde tutularak tazminattan indirim yapılması doğru

²⁰⁰ TEKİNAY S.S./ AKMAN S./ BURCUOĞLU H. / ALTOP A., a.g.e., s. 644-645.

²⁰¹ GÜRBÜZ, a.g.e., s. 124.

²⁰² Yargıtay 4. Hukuk Dairesin 12/02/2009 tarih ve 2008/6610 E., 2009/2010 K. sayılı kararında muristen kalan kira gelirlerinin destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi doğru değildir. Kira ve diğer miras gelirleri düşülmeksizin yapılan hesaplama göre hüküm kurulması gerekirken belirtilen şekilde karar verilmiş olması da doğru görülmemiş, kararın yukarıda belirtilen nedenlerle bozulması gerektiğine hükmedilmiştir. Yine Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 24/01/2005 tarih ve 2004/9783 E., 2005/207 K. sayılı kararında mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda, desteğin ölümü nedeniyle davacılara geçecek olan miras geliri düşülmek suretiyle hesaplama yapılmıştır. Miras ve geliri, yasa gereği ölüm ile mirasçılara geçer. Diğer yandan, destek tazminatı isteminde bulunanların mirasçı olmaları da zorunlu değildir. Açıklanan nedenlerle, miras gelirinin hesaplamada göz önünde tutulması ve tazminat miktarından düşülmesi doğru olmadığına hükmedilmiştir. Aynı konuda Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 05/06/2001 tarih ve 2001/3647 E., 2001/5965 K. sayılı kararında ölümle sonuçlanan trafik kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminat isteğine ilişkin bir davada, davacıların desteğinin ortak olduğu şirketteki payı onun ölümü ile miras geliri olarak davacılara geçeceğinden, bu payın destek kaybı olarak düşünülmesi doğru değildir. Bu nedenle desteğin elde edeceği şirket gelir payının da destek kaybına dahil edilerek hesaplama yapan bilirkişi raporuna göre hüküm kurulamayacağına hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

olmayacaktır. Desteğin ölümüyle onun mirasçılara intikal edeceğinden destekten yoksun kalma tazminatıyla bir ilgisi bulunmamaktadır²⁰³.

2.2.2. Elde Edilen Sigorta Tazminatları

2.2.2.1. Hayat Sigortaları

Hayat sigortası Türk Ticaret Kanununun 1487 ila 1506 maddelerinde düzenlenmiştir. TTK'nın 1487. maddesinin 1. fıkrasında; hayat sigortası ile sigortacı, belli bir prim karşılığında, sigorta ettirene veya onun belirlediği kişiye, sigortalının ölümü veya hayatta kalması hâlinde, sigorta bedelini ödemeyi üstlendiği düzenlenmiştir. Hayat sigortasında ödenen tazminatın kaynağı haksız fiil olmayıp, sigorta şirketi ile sigortalı arasında imzalanan sözleşme olduğundan desteğin ölümüyle sigorta sözleşmesindeki lehtar olarak belirtilenlere ödenecek destekten yoksun kalma tazminatından bir indirim olup olmayacağı hususu doktrinde tartışmalıdır.

Doktrindeki bir görüşe göre, lehtarlar ödenecek sigorta tazminatın hangi oranda bakım ihtiyacını azaltıyorsa o oranda tazminat miktarı da azalacaktır. Bu görüşe göre, haksız fiil gerçekleştiren, sigorta tazminatı olarak ödenen meblağın destekten yoksun kalma tazminatı olarak ödenecek miktardan mahsup edilmesinden yararlanmalı, buna karşılık sigorta şirketinin açacağı rücu davasında davalı konumunda olmalıdır. Diğer bir deyimle sigorta tazminatı da miras geliri gibi bakım ihtiyacını azaltacağından bunun mahsubu mümkün olmalıdır²⁰⁴.

İsabetli olan diğer bir görüşe göre ise, haksız fiil ile sigorta tazminatı arasında nedensellik bağı bulunmamaktadır. Çünkü hayat sigortalarında ödenen tazminat sigorta şirketi ile sigortalı arasında imzalanan sözleşmeye dayandığından konunun haksız fiille bir ilgisi bulunmamaktadır. Sigorta şirketi ile sigortalı arasındaki sözleşme kişinin kendisi veya yakınları yararına yapılmıştır. Bundan haksız fiili

²⁰³ ÇELİK, a.g.e., s. 272.

²⁰⁴ GÜRSOY, a.g.e., s. 168; TEKİNAY, a.g.e., s. 181; GÖKYAYLA, a.g.e, s. 212.

gerçekleştiren kişinin yararlanması haksız ve hukuka aykırı sonuçlar doğuracaktır²⁰⁵. Bunun sonucu olarak sigorta şirketinin, haksız fiili gerçekleştiren kişiye rücu hakkı da bulunmamaktadır.

Yargıtay sigorta şirketi tarafından ödenen sigorta tazminatının destekten yoksun kalma tazminatından mahsup edilmesi gerektiğini kabul etmiştir²⁰⁶.

2.2.2.2. Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortaları

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 91. maddesinde araç işletenler tarafından mali sorumluluk sigortasının yaptırılmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Yine aynı kanunun 85. maddesinin 1. fıkrasında trafik kazaları sonucunda meydana gelen zararlardan motorlu araç işleteni ve Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) şirketinin müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Diğer bir deyimle trafik kazası neticesinde ölen kişinin desteğinden

²⁰⁵ SEZER, a.g.e., s. 1255; ÇELİK; a.g.e, 277; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., 673-674; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 71-72; NARTER, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk, s. 505-506.

²⁰⁶ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 31/01/2013 tarih ve 2012/2090 E., 2013/1409 K. sayılı kararında 25/07/2011 günlü destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin bilirkişi raporunda, tazminat tutarları hesap günündeki verilere göre hesaplanmıştır. Mahkemece Sigorta A.Ş. tarafından 08.07.2010 tarihinde davacıya ödendiği bildirilen tazminat tutarı güncelleme yapılmadan 25.07.2011 günlü raporla hesaplanan tutardan mahsup edilerek hüküm kurulmuştur. Oysa ki davacı, bu miktarın hesap rapor tarihine kadar işleyecek yasal faiziyle birlikte oluşacak tutarı oranında haksız yere zenginleşmiş olacaktırlar. Zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta tarafından yapılan ödemenin tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin yasal faizi hesaplanıp güncelleştirilerek, hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesi gerekir". Yine Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 26/11/2013 tarih ve 2013/1548 E., 2013/18572 K. sayılı ilamı özetle; "Dava konusu eylem nedeniyle, dava dışı sigorta şirketi tarafından 16/04/2003 günü davacı'ya 8.030,60 TL, davacı'ya 2.969,40 TL tazminat ödenmiştir. Yerel mahkemece sigorta şirketi tarafından davacılar'a yapılan bu ödeme, herhangi bir güncelleştirme yapılmadan tazminattan indirilmiştir. Sigorta şirketi tarafından verilen parayı tazminat hesabının yapıldığı günden önce alan davacılar, bu paranın tazminat hesabının yapıldığı güne kadar işleyen yasal faizi kadar kazanım sağlamış olacaktırlar; zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemenin, tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip belirlenerek, hesaplanan tazminattan indirilmesi gerekir. Yerel mahkemece, olay nedeniyle sigorta şirketi tarafından davacılar'a ödemenin yapıldığı 16/04/2003 günü ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin bilirkişi raporunun düzenlendiği 11/11/2010 günü arasında geçen sürede, sigorta şirketinden alınan paranın getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncellenerek sigorta şirketi tarafından yapılan ödeme ile birlikte, hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmemiş olması bozmayı gerektiririne hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

yoksun kalanlar uğradıkları zararları araç işletenden talep edebileceği gibi aynı zamanda ZMSS şirketinden de talep edebilecektir. Zorunlu mali sorumluluk sigortalarında sigorta şirketi tarafından yapılan ödemelerin destekten yoksun kalma tazminatından mahsup edileceği kabul edilmektedir. Yargıtay'a göre tazminat sorumlusunun kusuruna isabet eden miktar tazminattan indirilmelidir²⁰⁷.

2.2.2.3. Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Yapılan Ödemeler

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi desteğin ölümüyle, Sosyal Sigortalar Kurumunun ödeyeceği yardımlar ve bağladığı maaşlar destekten yoksun kalma tazminatından mahsup edilmektedir²⁰⁸. Bağ-Kur'un ödediği tazminatlar için de destekten yoksun kalma tazminatından mahsup edilmektedir²⁰⁹. Emekli sandığı dul, yetim ve şehit maaşlarından mahsup ise yapılmamaktadır²¹⁰.

²⁰⁷ Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13/04/2011 tarih ve 2011/17-2 E., 2011/140 K. sayılı ilamı.

²⁰⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 10/04/2008 tarih ve 2008/3728 E., 2008/4753 K. sayılı ilamı.

²⁰⁹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 22/04/1999 tarih ve 199/1855 E., 199/3552 K. sayılı ilamı.

²¹⁰ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 06/03/1978 tarih ve 1978/1 E., 1978/3 K. sayılı kararında destekten yoksun kalma tazminatının saptanmasında, Emekli Sandığı tarafından bağlanan gelirlerin indirilmemesi gerekir. 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun [129.](#) maddesinde, görevleri içinde veya dışında ölenlerin dul ve yetimlerinin, ölüme sebep olanlar aleyhine açacakları davaları kovuşturmaya, davalılar üçüncü kişi ise bunu doğrudan doğruya açmaya Sandık yetkili kılınmıştır. Dava sonunda para tazminatı da alınırsa kovuşturma masrafları ile birlikte, dul ve yetim aylıkları bağlanan hallerde bu aylıkların beş yıllığı, toptan ödeme yapılan hallerde de yarısının Sandıkça alınarak, varsa geri kalanının ilgililere ödeneceği öngörülmüştür. Esasen 129. madde zarar verenden tazminatın tamamının alınacağı hükmünü getirmiş ve Emekli Sandığı davaya katılmış veya doğrudan doğruya dava açmış olduğu takdirde alınacak tazminatın zarara uğrayanlar ile Sandık arasında nasıl bölüşüleceğini saptamıştır. Bu itibarla, tazminat ödemekle yükümlü olan kişi, bu maddeye dayanarak tazminatın indirilmesini isteyemez. Haksız eylem sonucu ölen kişi, yaşamı süresince çalışmış ve maaşından düzenli olarak belirli bir miktar para kesilerek Sandığa yatırılmıştır. Zarar verenin, bu paradan yararlanması söz konusu olamaz. O halde zarar veren, verdiği zararın tamamını, ölenin hak sahiplerince açılan davada ödemeli olduğuna hükmedilmiştir. Destekten yoksun kalma tazminatı; BK.nun 45. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenmiş, ölümün sonucu olarak ölenin yardımından yoksun kalan kimselerin muhtaç duruma düşmelerini önlemek, yaşamlarının desteğini ölümünden önceki düzeyinde tutulması amacına yönelik sosyal karakterde ve kendine özgü bir tazminat türüdür. Desteğin ölümüne neden olan haksız eylem; bir taraftan destekten yoksun kalanların mal varlıklarında eksilmeye (zarara) sebep olurken, diğer taraftan bir takım yarara yol açmışsa bu yararların tazminat borcunu ne şekilde etkileyeceği ve özellikle desteğin ölümünden dolayı destekten yoksun kalanlara sağlanan hangi tür yararların zararlarla denkleştirilebileceği sorunu ile karşılaşılır. Yargıtay'ın yerleşmiş kararları ile bilimsel eserlerdeki baskın olan görüşe göre kural olarak, zarar ile yararların denkleştirilebilmesi için yarara, tazminata yol açan haksız eylemin sebep olması ve zararlar yarar arasında uygun bir illiyet bağının bulunması şarttır. Eğer zarar nedeniyle edimde bulunan üçüncü kişiler zarar görenlere yaptıkları ödemeler ölçüsünde ve yasa hükmü gereğince halef olmakta iseler zarar verenlerin mükerrer ödemede bulunmamaları için üçüncü

2.2.3. Mal Rejimi Dolayısıyla Elde Edilen Ekonomik Değerler

4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuzun 202. maddesinin 1. fıkrasında eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejimi uygulanmasının asıl olduğu düzenlenmiştir. Kanun koyucu, TMK'nin 219. maddesinin 1. fıkrasında edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleri olduğu, TMK'nin 225. maddesinin 1. fıkrasında edinilmiş mal rejiminin, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona ereceği, TMK'nin 228. maddesinin 1. fıkrasında eşlerin kişisel malları ile edinilmiş malları, mal rejiminin sona ermesi anındaki durumlarına göre ayrılacağı, TMK'nin 231. maddesinin 1. fıkrasında her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan meblağ artık değer olduğunu, TMK'nin 236. maddesinin 1.

kişilerin sağladığı yararların destekten yoksun kalma tazminatı kapsamının belirlenmesi sırasında zarardan düşülmesi gerekecektir. Olayımızda ise; Sosyal Sigortalar Kurumun'ca davacı eşe, yalnızca ölüm sigortası dalından dul aylığı bağlanmış bulunması, kurumca bağlanan bu yardımın belirli bir süre sigortalı olma ve prim ödemiş bulunmasından ileri gelmesi, desteğin ölümüne neden olan haksız eylemin sebep olduğu zararla kurumca bu vesile ile sağlanan yarar arasında uygun illiyet bağının bulunmaması, hukuki dayanaklarının farklı oluşu ve açıklanan denkleştirme kuralının esasları hep birlikte gözönünde tutulduğunda ölüm sigortasından davacı eşe kurumca bağlanan dul aylığının haksız eylemin sebep olduğu zarardan düşülmesi gerekmez; esasen Sosyal Sigortalı ile onun hak sahiplerini sigortalılığın sona ermesinin iktisadi sonucundan korunmak amacını güder. Sigortalı olma sonucu sağlanan bu yardımlardan haksız eylem sorumlularının yararlanmalarını haklı kılacak bir hukuk kuralı da yoktur. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun ölüm sigortasından sağladığı yardımlardan dolayı yardım ettiği kişiye halef olacağına dair yasada bir hüküm de olmadığından haksız eylem sorumluları mükerrer ödeme durumunda da kalmayacaklardır. Sigortalının ölümü olayının bir haksız eyleme bağlı olması da gerekmez. Normal ölüm hallerinde de kurum, yasal şartlar mevcutsa, bu sigorta yardımını bağlamak zorundadır. Sözü edilen maddede belirtilen şartlar gerçekleşmezse; aylık bağlanmaz ve alınmış sigorta primleri (toptan ödeme yoluyla) hak sahiplerine geri verilir. Görüldüğü üzere kurumca ölüm sigortası dalından dul ve yetim aylığı bağlanması; ölüme neden olan haksız eylemin doğrudan doğruya "uygun ve normal" bir sonucu değil belirli bir süre sigortalı olmanın ve prim ödemenin bir karşılığıdır. Gerçekten, iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve hastalık sigortaları dallarından sigortalıya veya hak sahiplerine sağladığı yardımlardan dolayı, haksız eylem sorumlularına Sosyal Sigortalar Kurumunun rücu hakkı; 506 sayılı Yasanın [10](#), [15](#), [26](#), [27](#), [28](#), [39](#) ve [41](#). maddelerinde tanzim edilmiş olduğu halde, ölüm sigortasından sağladığı yardımlar için kuruma rücu hakkı tanıyan bir hükme anılan Yasada yer verilmiştir. Uyuşmazlıklarda çözüm yolunu her şeyden önce anlaşmazlığın ilişkin bulunduğu hukuk müessesesinin kuruluş amacında aramalıdır. T.C. Emekli Sandığı'nın da; Sosyal Sigortalar Kurumu gibi mensupları ve onların hak sahipleri için bir sosyal güvence kurumu oluşu, her iki kamu kurumunun da; mensuplarının ölümleri üzerine onların hak sahiplerine bağladığı dul ve yetim aylıklarının aynı nedenlerden kaynaklanması T.C.Emekli Sandığı'nca mensuplarının hak sahiplerine bağlanan dul ve yetim aylıklarının destekten yoksun kalma tazminatının belirlenmesi sırasında zarardan düşülemeyeceğinin 6.3.1978 gün ve 1/3 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile kabul edilmiş olması karşısında; Sosyal Sigortalar Kurumunca ölüm sigortasından bağlanan dul ve yetim aylıkları için ayrı işlem yapılmasını haklı kılacak yasal ve makul hiç bir neden de yoktur. Böyle bir ayırımın gayeleri aynı olan kurumların mensupları arasında eşitsizlikler yaratacağı da kuşkusuzdur. Bu nedenlerle usul ve yasaya uygun olan direnme kararının onanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi : 09/07/2017).

fikrasında her eş veya mirasçuları, diğer eşe ait artık değerin yarısı üzerinde hak sahibi olduğu düzenlenmiştir.

Eşlerin kabul edebileceği diğer malvarlığı rejimi TMK'nin 242. ve 243. maddeleri arasında düzenlenen mal ayrılığı rejimidir. Bu rejimde, eşlerden her biri, yasal sınırlar içerisinde kendi malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarını korur.

Eşlerin kabul edebileceği diğer malvarlığı rejimi TMK'nin 244 ila 255. maddelerinde düzenlenen paylaşımlı ayrılığı rejimidir. Bu rejimde, kural olarak eşlerden her biri, yasal sınırlar içerisinde kendi malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarını korur. Bu durumun bir istisnası TMK'nin 249. maddesidir. Bu maddeye göre eşlerden biri diğerine ait olup, paylaşım dışı kalan bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa; mal rejiminin sona ermesi hâlinde, katkısı oranında hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesini isteyebilir. Diğer bir istisna ise TMK'nin 250. maddesidir. Bu maddeye göre ise, eşlerden biri tarafından paylaşımlı mal ayrılığı rejiminin kurulmasından sonra edinilmiş olup ailenin ortak kullanım ve yararlanmasına özgülenmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğini güvence altına almaya yönelik yatırımlar veya bunların yerine geçen değerler, mal rejiminin sona ermesi hâlinde eşler arasında eşit olarak paylaşılır. Paylaşımında işletmelerin ekonomik bütünlüğü gözetilir.

Kanundaki son mal rejimi ise TMK'nin 256 ila 281. maddelerinde düzenlenen mal ortaklığı rejimidir. Bu rejimde, eşlerden her biri, yasal sınırlar içerisinde kendi kişisel mallarını yönetme ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir. Eşlerden birinin ölümü veya diğer bir mal rejiminin kabulü sebebiyle mal ortaklığının sona ermesi hâlinde, her eşe veya mirasçılara ortaklık mallarının yarısı verilir. Bir eşin kişisel malı veya ortaklık malıyla bir başka mal kesimine giren malvarlığı değerinin edinilmesi, iyileştirilmesi veya korunmasına katkıda bulunmuşsa, edinilmiş mallara katılma rejiminde değer artış payına ilişkin hükümler uygulanır.

Mal rejiminin tasfiyesi sebebiyle elde edilecek gelirler oranında, bakım ihtiyacı da o oranda azalacağından destekten yoksun kalma tazminatı da o oranda azalacaktır²¹¹.

2.2.4. Hayatta Kalan Eşin Tekrar Evlenme İhtimali

Destekten yoksun kalan eşin yeniden evlenme ihtimali bakma ihtiyacını azaltan durumlardan sayıldığından sağ kalan eşin evlenme ihtimaline göre destekten yoksun kalma tazminatından indirim yapılması gerekmektedir²¹². Nitekim yeniden evlenme ihtimali sağ kalan eşin yaşı, eğitim durumu, fiziki durumu, yaşadığı sosyal çevre, ekonomik ve sosyal durumu, çocuğunun bulunup bulunmadığı, çocukları varsa bunların yaşları gibi özelliklere²¹³ bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Ekte kadınların ve erkeklerin yeniden evlenme ihtimallerine ait tablolar bulunmaktadır. Uygulamada en sık başvurulanan İsviçreli Hans Moser'in tablosu ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından kullanılan tablodur²¹⁴. Hans Moser'in tablosu 1940'dan önceye ait olup, günümüz koşullarına ve ülkemiz şartlarına uyduğu söylenemez. Yine, İsviçre kaynaklı Stauffer/Schaetzle tablosu daha yakın tarihteki ise de, bu tablonun da ülkemiz koşullarına uygun düşmediği açıktır. Yargıtay tarafından benimsenen görüşe göre sağ kalan eşin yeniden evlenme ihtimaline ilişkin Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin (AYİM) tablosu kullanılmaktadır²¹⁵.

Yargıtay bir kararında trafik kazasından kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatı davasında hükme esas alınan bilirkişi raporunda sağ kalan eşin rapor tarihindeki yaşı esas alınmış ve çocuklarından birisinin vefat etmiş olduğu göz önünde bulundurulmadan 18 yaş altı 3 çocuğu olduğu ve buna göre yeniden evlenme

²¹¹ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 204.

²¹² TEKİNAY, a.g.e., s. 153; GÜRİSOY, a.g.e., s. 162; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, a.g.e., s. 642; ÇELİK, a.g.e., s. 281; NARTER, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk, s. 499-500; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 64; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 657-658; GÖKYAYLA, a.g.e., 221.

²¹⁴ Bkz. EK-1.

²¹⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 15/04/2014 tarih ve 2013/15905 E., 2014/6301 K. sayılı ilamı.

ihtimali olmadığı belirtilmiştir. Oysa AYİM tablosuna göre kaza tarihinde 31 yaşında olan ve 18 yaşından küçük 2 çocuğu bulunan sağ kalan eşin yeniden evlenme ihtimali bulunduğu gözetilerek hesaplanan tazminattan indirim yapılması gerektiğini belirtmiştir²¹⁶.

Sağ kalan eşin yeniden evlenme ihtimali rapor tarihindeki yaşına göre hesaplanmalıdır²¹⁷. Sağ kalan eş, dava açılmadan önce veya dava sürerken yeniden evlenmişse destekten yoksun kalma tazminatı desteğin ölümünden sağ kalan eşin yeniden evlendiği tarihe kadar hesaplanacaktır²¹⁸. Eğer ölen eşin gelir durumuna oranla, yeni eşinin geliri daha düşükse, aradaki farkın tazminat olarak ödetilmesi gerekir²¹⁹.

²¹⁶ Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 17/01/2017 tarih ve 2014/15437 E., 2017/146 K. sayılı ilamı. (Erişim Tarihi : 09/07/2017).

²¹⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 07/02/2013 tarih ve 2012/839 E., 2013/1958 K. sayılı kararında destekten yoksunluk tazminatı hesaplarında dikkat edilmesi gereken hususlardan biri, dul eşin yeniden evlenme ihtimalinin nazara alınması keyfiyettir. Hesaplama, bilinmeyen dönem için farazi bazı kriterlere göre yapılmakta ise de; evlenme ihtimali belirlemede dul eşin hesap tarihi itibarıyla evlenip evlenmediği tespit edilebilir bir olgudur. Hükme esas alınan ek raporda, olay tarihinde davacının 30 yaşında olmasına ve 18 yaşından küçük iki çocuğunun bulunmasına göre evlenme ihtimali belirlenmiştir. Ancak 1974 doğumlu olan davacının ek rapor tarihine (37 yaşına) kadar hala evlenmediği dosya kapsamında anlaşılmaktadır. Şu halde, mahkemece davacı eşin nüfus tablosu dosya arasına getirilerek, medeni hali belirlenmeli ve eğer eş hala evlenmemiş ise rapor tarihindeki yaşına göre evlenme ihtimali bulunup bulunmadığı hususunda ek rapor alınmalıdır. Kararın bu sebeple de bozulması gerektiğine hükmedilmiştir.

²¹⁸ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 19/02/2013 tarih ve 2012/5462 E., 2013/2768 K. sayılı kararında dosyada mevcut nüfus kayıt örneğine göre davacı eş 15/05/2008 tarihinde yeniden evlenmiştir. Karara dayanak alınan 07/09/2007 tarihli hesap bilirkişi raporunda ise davacının bakiye ömrü 37 yıl kabul edilerek 2041 yılı sonuna kadar geçecek süre için destekten yoksun kalma tazminatı hesabı yapılmıştır. Davacı eş yönünden destekten yoksun kalma tazminatının evlenme tarihine kadar hesaplanması gerekirken bu durumun gözardı edilerek yaşam süresi sonuna kadar hesaplanan tazminat miktarının hüküm altına alınması doğru bulunmamış ve kararın bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 09/07/2017).

²¹⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 02/02/2011 tarih ve 2010/4-712 E., 2011/4 K. sayılı kararında davacı eşin yaşı, çocuk sayısı ve ülke koşulları gözetildiğinde yeniden evlenme şansının bulunup bulunmadığı sorunu; Destekten yoksun kalan eşin yeniden evlenme olasılığı, zararı azaltan durumlardan sayılmakta; olasılığın oranına göre tazminattan indirim yapılması gerekmektedir. Dul eş dava bitmeden evlenmişse, destek tazminatı, önceki eşinin ölüm tarihi ile yeniden evlenme tarihi arasındaki süreye göre hesaplanması gerekir. Çünkü, yeniden evlenmekle yeni bir destek bulunduğu kabûl edilmektedir. Şu kadar ki, ölen eşinin gelir durumuna oranla, yeni eşinin geliri daha düşükse, aradaki farkın tazminat olarak ödetilmesi gerekir. Dul kalan eşin yeniden evlenme şansının belirlenmesinde aile bağlarına, sosyal ve ekonomik durumuna, kişiliğine, çocuk sayısına, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına bakılarak bir sonuca varılması gerekir. Bu hususta,

2.3. Zararın Başlangıcına İlişkin Olarak Esas Alınacak Tarih

Fiili destek bakımından zarar desteğin ölümüyle, farazi destek bakımından ise farazi desteğin bakım gücüne sahip olabileceği tarihten itibaren başlayacaktır. Diğer bir deyimle farazi destek yaşasaydı ne zaman destek niteliğine erişecekse tazminatın hesaplanması da o tarihten itibaren başlayacaktır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunumuzun 55. maddesinin 1. fıkrasında destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararların, Türk Borçlar Kanunu hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanacağı, kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemeyeceği; zarar veya tazminattan indirilemeyeceği belirtilmiştir. Yine hesaplanan tazminatın, miktarı esas alınarak hakkaniyet düşüncesi ile arttırılıp, azaltılamayacağı düzenlenmiştir.

Haksız fiillerde zarar kural olarak olay tarihinde başlar. Destekten yoksun kalma da içeriğinde haksız fiil barındırdığı için fiili desteğin ölüm olayıyla beraber zarar da bu ölüm olayının meydana gelmesiyle başlayacaktır. İstisnai durumlarda iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle desteğin ölmesi durumunda zararın başlama tarihi iş kazasının veya meslek hastalığının gerçekleştiği tarihte olabilir.

Farazi desteğin ölümü durumunda ise, zararın başlangıcı ile destek olunacak kişilerin ihtiyaç duruma düşecekleri tarihten hangisi daha sonra ise ona göre tazminat hesaplanır. Zararın hesaplanma tarihi olay tarihinden sonraki bir tarihte yapılıyorsa karar verme sırasında bu tarih tam bilinmiyorsa kararın verildiği tarih itibarıyla hesaplanacaktır²²⁰.

gerektiğinde konusunun uzmanı bilirkişilerin görüş ve düşüncesine de başvurulabileceğine hükmedilmiştir. (Erişim Tarihi : 09/07/2017)

²²⁰ NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s.56; NARTER, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezaî Sorumluluk, s. 495; ÇELİK, a.g.e., s. 245.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ÖDEME BİÇİMLERİ VE FAİZ HESABI, DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ SONA ERMESİ VE USULİ MESELELERİ

1. TAZMİNATIN ÖDEME BİÇİMİ

TBK'nin 51. maddesinin 1. fıkrasında hakimin tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirleyeceğini düzenlenmiştir. Buna göre hakim, tazminatın şekli konusunda serbestçe karar verebilecektir. TBK'nin 51. maddesinin 2. fıkrasında ise tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedildiği takdirde borçlunun güvence göstermesi gerektiği düzenlenmiştir. Zira hukukumuzda zararın tazmini ya aynen ya da nakden mümkün olabilmektedir²²¹. Destekten yoksun kalma tazminatının mahiyeti gereği kural olarak nakden ödenmesi gereken bir tazminat türüdür. Bu tazminat türünün konusu bedensel zarar veya ölüm olduğundan zararı nakden tazmin etmeye daha elverişlidir.

1.1. İrat Biçiminde Tazminat

İrat, gelir anlamına gelmektedir²²². Tazminatın irat biçiminde ödenmesi, tazminatın belirli bir aralıklar düzenli ödenmesini ifade eder²²³. Doktrinde destekten yoksun kalma durumunda tazminata irat biçiminde hükmedilmesinin zararın özelliğine göre uygun olduğu, ihtiyaç süresi boyunca ödenmesini halinde telafisi

²²¹ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 286.

²²² Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlüğü. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.59635be77ca779.9302.1430 (Erişim Tarihi: 01/06/2017)

²²³ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuk, s. 287; TEKİNAY, a.g.e., s. 217; GÜRİSOY, a.g.e., s. 178; SEZER, a.g.e., s. 1264; KARAHASAN, a.g.e., s. 341; İYİMAYA Ahmet, Sorumluluk ve Tazminat Hukuk Sorunları. C. 1, Ankara – 1990, s. 309.

istenen zararlar iradın bütünleşeceği kabul edilmektedir²²⁴. Bu görüşe göre, iş kazasında ölen işçinin geride kalanları için tazminatın irat biçiminde ödenmesi tazminatın gayesine daha uygundur.

İratlar ödeme sürelerine ve olayın özelliğine göre: sürekli iratlar, ertelenmiş iratlar, kısaltılmış iratlar, ertelenmiş ve kısaltılmış iratlar şeklinde ifade edilmektedir.

Sürekli iratlar, hemen başlar ve kaydı hayat şartıyla ölünceye kadar devam ederler. İratların devam süresini zarar görenlerin hayat süreleri belirler²²⁵. Ertelenmiş iratlar, olayın gerçekleştiği tarihten uzun bir süre sonra başlayacak olan zararları karşılar. Farazi destekte karşımıza çıkar. Kısaltılmış iratlar, hemen bağlanır ancak belli bir süre devam edecek iratlardır. Ertelenmiş ve kısaltılmış iratlar, destekten yoksun kalma haline sebep olan olayın gerçekleştiği tarihte başlamayıp, bu tarihten sonra başlayan ve belirli bir süre devam eden iratlardır²²⁶.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesinin yararları olduğu kadar sakıncaları da bulunmaktadır. Destekten yoksun kalma tazminatının toptan, sermaye biçiminde ödenmesine hükmedildiği durumlarda ihtiyaç sahiplerinin deneyimsizliği, savurganlığı sebepleriyle tazminatı harcayarak tüketebileceğinden yeniden aciz duruma düşme durumuyla karşı karşıya kalınabileceğinden, tazminatın irat biçiminde ödenmesi halinde böyle bir tehlike söz konusu olmayacaktır.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesi halinde irat, ölen desteğin kazanç sağlayabileceği süreye göre hesap edileceğinden iradın bir süre sonra kesilmesi zarar görenin ekonomik durumunun yine olumsuz yönde etkilenmesi sonucunu doğurabilecektir. İrat ödemelerinin zamana yayılması zarar görenlerin tazminata sebep olan olayı her ödeme döneminde hatırlamalarına ve psikolojik olarak olumsuz etkilenmelerine neden olabilecektir.

²²⁴ TEKİNAY, a.g.e., s. 215; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 288; GÜRBÜZ, a.g.e., s. 146; ÇAĞA, Tahir, Ölümüne Sebep Olarak Müteveffanın Yardımından Mahrum Kalanlara Verilecek Maddi Tazminatın Tayini Meselesi, Adalet Dergisi, sayı: 4, 1950, s. 455; İYİMAYA Ahmet, Sorumluluk ve Tazminat Hukuk Sorunları, C. 1, s. 304.

²²⁵ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 788.

²²⁶ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 788; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 304..

1.2. Sermaye Biçiminde Tazminat

Destekten yoksun kalma tazminatının ödenmesinde uygulamada sıkça karşılan sermaye biçimindeki ödemedir. Bu ödeme türünde, ölenin desteğinden mahrum kalanlara hesaplanan tazminat toplu şekilde ödenir²²⁷. Mahkemece sermaye biçiminde tazminatın ödenmesine karar verildiğinde, TBK'nin 52. maddesinde düzenlenen indirim sebeplerinin uygulanması, irat biçimine göre daha kolay olacaktır²²⁸. Ancak sermaye biçimde tazminata hükmedildiği durumlarda, eldeki verilerle yapılacak hesaplamalar farazi olduğundan zararın tam olarak giderilip giderilemeyeceği bilinemeyecektir²²⁹. Uygulamada her ne kadar daha çok sermaye biçiminde tazminata hükmedilmekte ise de, her somut olayın durumuna göre irat biçiminde veya sermaye biçiminde tazminata hükmedilmesi daha doğru olacaktır. Zira, yüksek tahsilini yapan öğrenci irat biçiminde tazminatın hükmedilmesi daha uygunken aynı durum sağ kalan eş için aynı olmayabilir.

Toptan yapılacak ödemelerde, destek görenin tazminatına erken kavuşması durumuna göre tazminattan indirim yapılması hakkaniyete daha uygun düşecektir²³⁰.

Tazminatın sermaye biçiminde ödenmesi durumunda tazminatın hesaplanması şekline göre teknikler bulunmaktadır. Ortalama ücrete sabit rant tekniğinin temelinde yatan metod gelir hesaplarıdır²³¹. Bu teknikte, gelir taksitlerinin %10 arttırılması ve bunların aritmetik ortalamasının alınmasıyla bulunan gelirden %10 oranında iskonto yapılarak hesaplanmaktadır²³².

Yargıtay kararlarında çok uzun yıllar "sabit taksitli rant" formülleriyle yapılan hesaplar geçerli sayılmıştı. Yargıtay, yeni tarihli kararında ise "progressif rant"

²²⁷ GÜRİSOY, a.g.e., s. 179; KARAHASAN, a.g.e., s. 342; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 788.

²²⁸ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 305.

²²⁹ TİFTİK Mustafa, Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı. Yetkin Yayınları, Ankara – 1994, s. 73.

²³⁰ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 306; KARAHASAN, a.g.e., s. 342; DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 91.

²³¹ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 296; ÇELİK, a.g.e., s. 265-269.

²³² DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 91; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 296-297; ÇELİK, a.g.e., s. 265-269.

olarak adlandırılan kolay anlaşılır, basit bir hesaplama yöntemini uygulamaya tercih etmektedir²³³.

İratların sermayeye çevrilmesinde ölüm tarihi esas alınmalıdır²³⁴. Yine sermaye şeklinde tazminat ödeneceğinden aynı oranda destek görenin de bakım ihtiyacı azalacağından ikinci bir indirim yapılmalıdır²³⁵.

2. TAZMİNATA UYGULANACAK FAİZ

Destekten yoksun kalma tazminatı özü itibariyle haksız fiil ve hukuka aykırılık barındırması sebebiyle zararın tazmini faiziyle birlikte talep edilebilecektir. Zira faiz borcu hukuki işlemden, kanundan ya da haksız fiilden doğmaktadır²³⁶. Destekten yoksun kalma davalarında fiili desteğin ölümünde ölümün gerçekleştiği tarihten itibaren işleyecek faize hükmedilmelidir²³⁷. Aynı şekilde farazi desteğin ölümü halinde de faize ölüm tarihinden itibaren hükmedilmelidir²³⁸.

²³³ Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 14/04/2015 tarih ve 2015/3646 E., 2015/6259 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi: 10/07/2017).

²³⁴ TEKİNAY, a.g.e., s. 227; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 309-310.

²³⁵ TEKİNAY, a.g.e., s. 228; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 312.

²³⁶ EREN, a.g.e., s. 1002; NARTER, a.g.e., s. 572.

²³⁷ İYİMAYA Ahmet, Sorumluluk ve Tazminat Hukuk Sorunları. C.2., Adalet Matbaacılık, Ankara 1995, s. 78; TEKİNAY, a.g.e., s. 229; GÜRBÜZ, a.g.e.,s. 612; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s.819; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 28/06/1995 tarih ve 1994/9-777 E., 1995/688 K. sayılı kararında haksız fiil sonucu %100 oranında beden gücünün kaybedilmiş olması nedeniyle uğranılan maddi ve manevi zararın tahsili istenmiştir. Mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyumsuzluk, öncelikle zararın hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar bilinen verilere göre hesaplanan zararın olay tarihine göre sermayeleştirilip, sermayeleştirilmeyeceği, başka bir anlatımla iskontoya tabi tutulup tutulmayacağı ve belirlenecek zarar miktarına, hangi tarihten itibaren faiz uygulanması gerektiği noktalarında toplanmaktadır. Ülkemizde zarar hesapları, hakimler tarafından yapılamadığından, bu hesapların işin niteliği gereği bilirkişi aracılığı ile yapılmasında Ülke gerçekleri bakımından zaruret bulunmaktadır. Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibariyle iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir. Yurt sathında uygulamada birlik sağlamak için gerek ölümler nedeniyle destek kaybı zararı, gerekse beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zarar da bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmalıdır. Bu yöntemle belirlenecek tazminat miktarına da, olayın haksız fiilden kaynaklandığı gözetilerek olay tarihinden itibaren faiz uygulanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 10/07/2017).

²³⁸ TEKİNAY, a.g.e., s. 231; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 819.

Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında kanuni faiz ve ticari faiz olmak üzere iki türlü faiz karşımıza çıkmaktadır. Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde miktarı sözleşmeyle kararlaştırılmadığı durumlarda kanuni faiz uygulanacaktır.

Türk Ticaret Kanununun 8. maddesinin 1. fıkrasında ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceği düzenlenmiştir. Buna göre, bir taraf için ticari olan işin diğeri için de ticari sayılacağı kuralı haksız fiillerde geçerli değildir. TTK'da düzenlenen her iki tarafın ticari işletmeleri ile ilgili haksız fiiller ticari iş sayılmaktadır. Ticari iş nitelikli haksız fiillerde ticari temerrüt faizi uygulanmalıdır²³⁹.

Yargıtay bir kararında mutlak ticari dava olan trafik kazası nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı isteminde davacı tarafında dava dilekçesinde avans faizi talebinde bulunması dolayısıyla avans faizi oranı nispetinde temerrüt faizine hükmedileceği, yasal faize ise hükmedilemeyeceğini belirtmiştir²⁴⁰.

Destekten yoksun kalma tazminatına uygulanacak olan faiz, temerrüt faizidir²⁴¹. Haksız fiillerde kural olarak kanuni faiz uygulanmaktadır.

Sigorta şirketi, riskin kendisine ihbar edildiği tarihten itibaren 8 iş günü içerisinde tazminat ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Trafik kazasında zarara uğrayan hak sahipleri sigorta şirketini temerrüde düşürmeden tazminat davası açmaları durumunda sigorta şirketi açılan davayla temerrüde düşürüldüğünden mahkeme dava tarihinden itibaren faiz yürütülmesine hükmedecektir²⁴².

²³⁹ NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 580.

²⁴⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 28/05/2012 tarih ve 2011/2380 E., 2012/9072 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi : 10/07/2017).

²⁴¹ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, a.g.e., s. 930; KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku, s. 627; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, s. 581; GÖKYAYLA, a.g.e., s. 313.

²⁴² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 08/10/2003 tarih ve 2003/10-576 E., 2003/543 K. sayılı kararında davacı kurumun trafik kazasında yer alan sigortalısına yaptığı masrafların sürücünün 2/8 kusur oranına göre ödenmesi için kazaya neden olan sürücü ve aracın zorunlu sigortacısı durumundaki şirket hakkında giriştiği icra takibine karşı sigorta şirketinin yaptığı itirazın iptali istemine ilişkin bir davada davacı kurum, sigortalısına yaptığı tedavi giderlerinden karşı araç sürücüsünün 2/8 oranındaki kusuruna tekabül eden tutarını 2.2.2000 günlü yazıyla davalı sigorta şirketinden talep ettiği halde ödenmemesi nedeniyle sürücü ve sigorta şirketi aleyhine icra takibi yaparak tahsilini istediğini, sigorta şirketinin itiraz ettiğini ileri sürerek itirazın iptalini talep etmiştir. Mahkemenin ""kurumun

3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ SONA ERMESİ

Türk Borçlar Kanunu 132 ila 162. maddeleri arasında borçları sona erdiren halleri düzenlemiştir. Buna göre borcu sona erdiren haller; ibra, yenileme, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, ifanın imkansızlığı, takas ve zamanaşımı olarak düzenlemiştir²⁴³. Destekten yoksun kalma tazminatında ise borcun ifasıyla yani tazminatın destek görenlere ödenmesiyle borç sona erecektir. Borcun ifasının dışında, kanunda belirtildiği üzere başka şekillerde de borcun sona ermesi mümkündür. Destekten yoksun kalma tazminatının sona ermesi bakımından takas ve ibra ile sona ermeyi ele alacağız.

tedavi belgelerini ekleyerek tedavi giderlerinin ödenmesini 2.2.2000 tarihli yazı ile sigorta şirketinden istediği ve bu yazının 8.2.2000 tarihinde şirkete tebliğ edildiği, 2918 sayılı Kanununun 98. maddesine göre başvurma tarihinden itibaren 8 iş günü sonunda 19.2.2000 tarihinde temerrüdün olduğu ve icra takibinde bu tarihten itibaren faiz istenebileceği gerekçesiyle faiz alacağı yönünden itirazın iptaline, takibin devamına icra inkar tazminatı ile fazlaya ilişkin işlemiş faiz talepleri reddine"" dair verdiği karar Özel Dairece bozulmuş, mahkemece önceki kararda direnilmiştir. Yaralanmaya neden olan trafik kazasında diğer araç sürücüsünün kusuru, diğer aracın davalı sigorta şirketi tarafından zorunlu mali sorumluluk (trafik) sigorta poliçesiyle sigortalanmış olduğu, kurumun sarf belgeleri ve diğer delilleri ekleyerek 2.2.2000 tarihli yazı ile sigorta şirketine başvurduğu ve yazının 8.2.0000 tarihinde tebliğ edildiği yönünde bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Yerel mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyuşmazlık, davalı sigorta şirketinin başvuru tarihinde mi, yoksa sekiz iş günlük sürenin bitiminde mi temerrüde düştüğü, dolayısıyla hangi tarihten itibaren faizden sorumlu olacağı noktasındadır. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 98/1 maddesi ""Motorlu araçların sebep oldukları kazalarda yaralanan kimselerin ilk yardım, muayene ve kontrol veya bu yaralanmadan ötürü ayakta, klinikte hastane ve diğer yerlerdeki tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri aracın zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigortacı başvurma tarihinden itibaren sekiz iş günü içinde ve zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları kapsamında öder"" hükmünü taşımaktadır. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının eski 12/b 15.8.2000 tarihinde yürürlüğe giren yeni B-2/b maddesi de aynı doğrultudadır. Bu hükümlere göre, zorunlu sigortacının temerrüde düşmesi de dolayısıyla faizden sorumlu tutulabilmesi için, kendisine yapılan başvuruya rağmen sekiz işgünü içerisinde bu giderlerin karşılığını ödememiş olması gerekmektedir. Gideri ödenmeyen sigortacı, yasal sekiz günlük sürenin sonunda temerrüde düşecektir Sigortacıya usulüne uygun bir başvuruda bulunulmamışsa sigortacının sigorta bedelini ödeme yükümlülüğü muaccel olmayacağından, sigortacının temerrüdünden söz edilmesi ve bunun sonucu olarak, ödemesi gereken miktarın faizinden sorumlu tutulmasına hukuken olanak bulunmamaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere, davacı kurum, davalı sigortacıya masrafların ödenmesi için usulüne uygun şekilde 2.2.2000 günlü yazı ile 8.2.2000 gününde başvurmuş, sigortacı sekiz iş günü geçmesine rağmen borcu ödememiştir. Bu durumda sigortacı sekiz iş günü sonu olan 19.2.2000 tarihinde temerrüde düşmüş olduğundan mahkemece bu tarihten icra takibine kadar hesap edilen faiz miktarında sorumlu tutulmuş olması usul ve yasaya uygun olması sebebiyle direnme kararının onanması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi : 10/07/2017).

²⁴³ EREN, a.g.e., s. 1289; KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku, s. 841.

TBK'nin 139. maddesinin 1. fıkrasında iki kişi, karşılıklı olarak bir miktar para veya özdeş diğer edimleri birbirlerine borçlu oldukları takdirde her iki borç muaccel ise her biri alacağını borcuyla takas edebileceği düzenlenmiştir. Yine kanunun 143. maddesinin 1. fıkrasında takasın borçlunun takas iradesini alacaklıya bildirmesiyle gerçekleşeceği, bu durumda her iki borcun takas edilebileceği anda daha az olan borç tutarınca sona ereceği hükme bağlanmıştır.

Doktrinde yaygın görüşe göre, desteğin ölümü sebebiyle sermaye şeklinde hükmedilen tazminatın takası mümkün değildir²⁴⁴. Destekten yoksun kalma tazminatı TBK'nin 143. maddesinin 1. fıkrasındaki düzenleme gereği yalnızca destek görenler ile tazminat yükümlüsünün takasa rıza göstermeleri durumunda mümkün olacaktır. Böylelikle takas, destekten yoksun kalma tazminatı borcunu sona erdirebilecektir.

TBK'nin 132. maddesinde borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilmesi düzenlenmiştir. İbra, alacaklı ve borçlu arasında yapılan iki taraflı hukuki işlemdir. Bu nedenle taraflar arasında bir sözleşmeyi gerektirecektir²⁴⁵. İbra ile asıl borç tamamen veya kısmen ferileriyle birlikte son bulur²⁴⁶. TBK'nin 420. maddesinin 4. fıkrasına göre destekten yoksun kalanlar ile işçinin diğer yakınlarının isteyebilecekleri tazminat dâhil, hizmet sözleşmesinden doğan bütün tazminat alacaklarına TBK'nin 420. maddesinin 2. ve 3. fıkrasındaki düzenlemeler uygulanabilecektir. Şöyle ki; işçinin işverenden alacağına ilişkin ibra sözleşmesinin yazılı olması, ibra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmiş bulunması, ibra konusu alacağın türünün ve miktarının açıkça belirtilmesi, ödemenin hak

²⁴⁴ TEKİNAY, a.g.e., s. 79; GÜRBÜZ, a.g.e., s. 169.

²⁴⁵ KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 846.

²⁴⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 26/10/2005 tarih ve 2005/9-546 E., 2005/611 K. sayılı kararında ibra sözleşmesi, İş Kanunu ve Borçlar Kanununda düzenlenmediği halde özellikle iş hukuku uygulamasında önemli bir yere sahiptir. İbra sözleşmesi, gerek öğretide ve gerekse Yargıtay uygulamasında borcu sona erdiren hallerden birisi olarak kabul edilmektedir. İbra, alacak ve borcu doğrudan doğruya ve kesin olarak ortadan kaldırmaktadır. Tam ibrada borcun tamamı, kısmi ibrada ise borcun ibra edilen kısmı sona ermektedir. Bunun sonucu olarak da, borçlu borcundan kısmen ya da tamamen kurtulmakta olduğuna hükmedilmiştir (Erişim Tarihi : 11/07/2017).

tutarına nazaran noksansız ve banka aracılığıyla yapılması şarttır. Bu unsurları taşımayan ibra sözleşmeleri veya ibraname kesin olarak hükümsüzdür.

Hakkın gerçek tutarda ödendiğini ihtiva etmeyen ibra sözleşmeleri veya ibra beyanını muhtevi diğer ödeme belgeleri, içerdikleri miktarla sınırlı olarak makbuz hükmündedir. Bu hâlde dahi, ödemelerin banka aracılığıyla yapılmış olması zorunludur. Bu sebeple destekten yoksun kalma tazminatı ve bunun ferileri hakkında yapılan ibra, ibranın geçerlilik şartlarını taşıması halinde borcu sona erdirecektir²⁴⁷.

²⁴⁷ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 24/06/2015 tarih ve 2013/21-2293 E., 2015/1735 K. sayılı kararında direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; davacılar tarafından verilen Didim 1.Noterliğinin 26/01/2007 tarih ve 6540, 6539 yevmiye nolu "ibraname –feragatname" adlı belgelerin işvereni borcundan kurtaran ibraname olarak nitelendirilmesinin mümkün olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Öncelikle "ibra" kavramını açıklamakta fayda bulunmaktadır. "Alacaklının alacak hakkından vazgeçmesine ve bu suretle borçlunun borçtan kurtarılmasına ilişkin bulunan akde ibra denir." Alacak hakkı alacaklının tek taraflı bir vazgeçme beyanı ile sona ermez. İbra sözleşmesinin kurulması için de icap, kabul ve bu iki irade beyanı arasında uygunluk bulunması zorunludur. Ancak borçlunun ibrayı kabul iradesi daima zımnen açıklanmaktadır. Alacaklının irade beyanı kendisine vardığı ve bundan bilgi edindiği halde uygun bir süre içinde sesini çıkarmayan borçlunun Borçlar Kanunu 6. madde kıyasen uygulanmak suretiyle ibraya razı olduğu kabul edilmelidir. İbra sözleşmesinin geçerli olması için ise sadece tarafların bir sözleşme yapmaları ve tarafların bu sözleşme ile alacağı sona erdirmeyi istemeleri yeterlidir. "İbra" İsviçre Borçlar Kanununun 115.maddesinde "Borç münasebetinin kurulması için bir şekil gerekli bulunmuş veya akdin taraflarınca kararlaştırılmış olsa bile, bir alacak ibra yolu ile veya kısmen şekilsiz olarak ortadan kaldırılabilir." şeklinde düzenlenmiş ise de mülga 818 sayılı Borçlar kanununa alınmamıştır. Ancak bu durum hukukumuzda uygulanmadığı anlamına gelmeyip, ibra sözleşmesi, uygulamada sıkça karşılaşılmakta ve Yargıtay kararlarında da yerini bulmaktadır. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun [132](#) ve [420](#) maddelerinde ibra sözleşmesine yer verilmiştir. Dava konusu ibranamenin düzenlendiği 26/01/2007 tarihi itibari ile ibraname ile ilgili doğrudan amir bir hüküm bulunmaması nedeniyle sorunun çözümlenmesinin ibranın doğruluk ve güven kuralına aykırı olmadığı gerçeğine sıkı sıkıya sarılarak sorunun hallinde yarar vardır. Bu bağlamda Medeni Kanunun 2/1,2 hükmüne aykırılık bir itiraz niteliğindedir. Gerçek anlamda ibranameden söz edebilmek için işçiye yapılan ödemenin niteliği ve miktarı açık olarak ibranamede gösterilmelidir. Genel ve soyut bir açıklamayı içerdiği kuşkusuz olan miktar içermeyen ibranameyi geçerli saymak, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Mevzuatının temel prensibi olan "işçinin korunması temel ilkesi"ne de uygun düşmeyecektir. Somut olayda davalı tarafça mahkemeye ibraz edilen noterde düzenlenen 26.01.2007 tarihli "ibraname-feragatname" başlıklı belge miktar içermemekte olup, söz konusu ibraname ile "10.1.2007 tarihinde meydana gelen kaza neticesinde vefat eden A. B. için tarafımıza destekten yoksun kalma tazminatı ve maddi tazminat mahiyetinde gerekli nakdi parasal yardım yapılmış olmakla, işveren tarafından maddi ve manevi tazminat mahiyetinde olmak üzere şahsımıza ödenen meblağ hususunda tam bir mutabakatla anlaşmaya varmış bulunmaktayız. Bu bağlamda, maddi ve manevi tazminat mahiyetinde tarafımıza ödenen meblağın haricinde işveren sıfatına haiz S. P. ile sahibi ve ortağı bulunduğu P. Ltd. Şti.'den herhangi hak ve alacak talep etmeyeceğimizi beyan eder, iş bu husus ile ilgili olarak kendisini ve sahibi bulunduğu P. Ltd. Şti'ni tüm serbest irademiz ile ibra ederiz" şeklindeki yapılan ödemeyi belli etmeyen sözleşmeyi işvereni borcundan kurtaran ibraname olarak nitelendirmek doğru değildir. Bu nedenle, miktar içermeyen "ibraname-feragatname" olarak adlandırılan belgeye dayalı olarak davacıların manevi tazminat isteminin reddi isabetsiz olup, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırı olması sebebiyle bozulması gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 11/07/2017).

4. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINA İLİŞKİN USULİ MESELELER

4.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Davasının Tarafları

Destekten yoksun kalma tazminatı davasında davacı taraf ölenin desteğinden mahrum kalanlardır. Bu davanın davalı tarafı ise ölüm olayının sebebine göre değişiklik göstermektedir.

4.1.1. Davacılar

Destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunmak için yalnızca mirasçı olmak gerekmez. Bir kimsenin ölümü sonucunda yaşam düzeni bozulan ve bu nedenle ölenin desteğinden fiilen yoksun kalan kişiler ile ölüm olayı meydana gelmemiş olsaydı ölenin kendisine yardım edeceği muhtemel kişiler de destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilirler²⁴⁸. Diğer bir deyimle, ölenin fiili veya farazi desteğinden mahrum kalmaları dolayısıyla zarara uğrayan kişiler destekten yoksun kalma tazminatını talep edebileceklerdir²⁴⁹.

Ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanlar hem maddi hem de manevi tazminat isteme hakkına sahiptirler. Genelde bu kişiler ölenin eşi, çocukları, anne ve babasıdır.

Resmi nikahı olmayan eş de, müteveffayla resmi evlilik olmadan hayatlarını birleştirip eylemli ve düzenli olarak karı-koca gibi birlikte yaşadığını ispat etmesi durumunda hem destek tazminatı hem de manevi tazminatı talep edebilecektir²⁵⁰. Bunun yanı sıra, evlenme hazırlığı içinde iken evleneceği kişiyi yitiren nişanlı, evlilik hazırlığı içerisinde olduğunu ve bunun için yapılan masrafları kanıtlayacak

²⁴⁸ GÜRİSOY, a.g.e., s. 152; GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s. 587.

²⁴⁹ DÖNMEZ PİRİ, a.g.e., s. 101.

²⁵⁰ REİSOĞLU, a.g.e., s. 212; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 30/03/2015 tarih ve 2014/10266 E., 2015/5025 K. sayılı ilamı.

delilleri sunduğu takdirde hem maddi tazminat hem de manevi tazminat talep edebilecektir²⁵¹.

4.1.2. Davalılar

Destekten yoksun kalma tazminatında davalı, haksız ve hukuka aykırı bir eylem nedeniyle desteğin ölümüne sebep olan kişidir.

4.1.2.1. Devletin Ölümlerden Sorumluluğu

Anayasa'nın 125. maddenin 1. fıkrasında idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açık olduğu düzenlenmiştir. Yine aynı maddenin son fıkrasında idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu anayasal güvence altına alınmıştır.

Öte yandan Anayasa'nın 129. maddesinin 5. fıkrasında memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlenmelere göre idarenin her türlü eylem ve işlemlerinden doğan zarar ile kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarında doğrudan devlet veya ilgili kamu kurumu hakkında dava açılabilmektedir. Bu nedenle işkence ve eziyet, terör eylemleri gibi durumlarda meydana gelen ölüm olaylarında devlete karşı dava açılabilecektir.

4.1.2.2. Trafik Kazaları Nedeniyle Tazminat Davalarında Davalılar

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na göre trafik kazalarından doğan tazminat davalarında işletenin (araç sahibi), sürücünün ve sigortacının sorumluluğu bulunmaktadır.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. maddesinin son fıkrasında işleten veya araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına

²⁵¹ ÇELİK, a.g.e., s. 365; REİSOĞLU, a.g.e., s. 212.

katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumlu olduğunu düzenlenmiştir. Ancak motorlu araç işletenler ve işleten gibi sorumlu olanlar Kara Yolları Kanunu'nun 86. maddesinin 1. fıkrasındaki hükme göre kendilerinin veya eylemlerinden sorumlu tutuldukları kişilerin kusuru bulunmaksızın veya araçtaki bir bozukluk kazayı etkilemiş olmaksızın, kazanın bir mücbir sebepten veya zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan ileri geldiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulacak ve destekten yoksun kalma tazminatı davasında davalı olmayacaktır²⁵².

Motorlu aracı kullanan sürücülerin ölüm, yaralanma ve maddi hasarla sonuçlanan kazalardan dolayı sorumlu tutulabilmeleri için kazanın meydana gelmesinde kusurlu olması gerekmektedir. Aksi takdirde sürücünün kusurunun olmadığı teknik arızalardan kaynaklanan kazalarda sürücü sorumlu tutulamayacağından kendisine karşı destekten yoksun kalma tazminatı açılmayacaktır.

Öte yandan sigortacı da, sigorta poliçesinde belirtilen teminat miktarı kadarıyla işleten ile sürücünün kusurundan kendi kusuru gibi sorumlu olacağından destekten yoksun kalma tazminatı davasında davalı sıfatını taşıyacaklardır.

4.1.2.3. İş Kazaları Nedeniyle Tazminat Davalarında Davalılar

Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında kural olarak davalı işverendir. İş kazasının meydana gelmesinde işveren temsilcisi veya bir başka işçi kusurlu ise, işveren İş Sağlığı ve İş Güvenliği'nden doğan yükümlülükleri ile iş kazasına sebep olan işveren temsilcisi veya bir başka işçinin kusurları toplamı üzerinden tazminata hükmedilecektir. Öte yandan asıl işveren ve alt işverenin bulunduğu durumlarda iş kazalarından kaynaklanan tazminatlarda müştereken ve müteselsilen sorumlu olacaklarından²⁵³ açılacak olan destekten yoksun kalma tazminatı davasında davalı sıfatını taşıyacaklardır.

²⁵² TANERİ Gökhan - TANERİ Selman, Trafik Kazaları Davaları. Bilge Yayınevi. Ankara – 2015, s. 1311-1312; YILMAZ Zekeriya, Trafik Kazaları ve Taşımacılıktan Doğan Hukuki Sorumluluk, Tazminat, Sigorta ve Rücu Davaları. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014, s. 101-104; ÇELİK, a.g.e., s. 377.

²⁵³ KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 643; NARTER, İş Güvencesi ve Tazminatlar, s. 421-428; ÇELİK, a.g.e., s. 482-482.

4.1.2.4. Hastanelerin ve Hekimlerin Sorumluluğunda Davalılar

Tedavi olmak isteyen hasta, bağımsız çalışan hekime başvurmuşsa bu takdirde hekim ile hasta arasında, sözleşme ilişkisi kurulmuş olur. Bu durumda hekimin sorumluluğu sözleşme sorumluluğu olur. Hekim sözleşme sorumluluğu esaslarına göre gereken tüm yükümlülükleri yerine getirmek ve azami dikkat ve özen göstermekle mükelleftir. Hekim hastanın tedavisini yaparken yardımcı kişi kullanmış ise Borçlar Kanunu esaslarına göre, bu kişilerin kusurlu fiillerinden de sorumludur. Bu halde hekimin sorumluluğu kusursuz sorumluluk esaslarına tabi olur. Hasta tedavi amacıyla doğrudan hekime değil hastaneye başvurmuşsa bu durumda; kamu hastanesinde yapılan tıbbî müdahaleden kaynaklanan zararlarda hizmet ifası kapsamında, hizmet kusuru ile gerçekleşen bir zarar söz konusu ise tazminat davası ilgili kamu tüzel kişisine karşı açılır. Eğer hatalı tıbbî müdahale kamu hastanesinde kişisel kusur sebebiyle ortaya çıkmışsa veya özel hastanede ya da bağımsız çalışan bir hekim tarafından yapılan hatalı tıbbî müdahale sebebiyle ortaya çıkan bir zarar söz konusu ise tazminat davası hekime veya hastaneye karşı açılacaktır.. Bu durumda hastane, hastaya karşı ifa yardımcılarının fiillerinden doğan sorumluluk esaslarıncı kusursuz sorumluluk esaslarına göre sorumludur. Dolayısıyla hekim ve hastane, destekten yoksun kalma tazminatı davasında müştereken ve müteselsilen sorumlu olacaklarından davacı hastaya karşı davalı sıfatıyla yer alacaklardır²⁵⁴.

4.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Görevli Mahkeme

Görev, bir davaya hangi il veya ilçe mahkemesinin bakacağıının tespitini sağlar. Görev kuralları, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 1. maddesinde ancak kanunla düzenlenebileceği ve kamu düzeninden olduğu belirtilmiştir. Görevin kamu düzenine ilişkin bulunmasının sonucu, görev konusunda tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri anlamına gelmektedir. Diğer bir deyimle, taraflar görev konusunda sözleşme yaparak, görevli olmayan bir mahkemeyi görevli hale getiremezler.

²⁵⁴ ÇELİK, a.g.e., s. 384-387; BAHAR, Ayşe Dürüye. Tıbbi Hata Kaynaklı Ölümelerde Destekten Yoksun Kalma Tazminatı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2014, s. 58.

Görev kuralları, kamu düzenine ilişkin olduğundan mahkeme tarafların itirazı olması bile kendisinin görevli olup olmadığını yargılamanın her aşamasında kendiliğinden göz önünde bulunduracaktır. Taraflar da görev kurallarının dava şartı olması dolayısıyla, dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler (HMK m. 115).

4.2.1. Ölüm ve Bedensel Zararlar Nedeniyle Tazminat Davalarında Görevli Mahkeme

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda görevli mahkeme konusunda Asliye Hukuk Mahkemeleri ile Sulh Hukuk Mahkemeleri ayrımı korunmakla birlikte, kanunun 3. maddesinde ölüm ve bedensel zararlar nedeniyle açılacak davalar için ayrı bir hükme yer verilerek, ölüm ve bedensel zararlar nedeniyle devlete ve kamu yönetimine karşı açılacak maddi ve manevi tazminat davalarında tek görevli mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemeleri'nin olacağı düzenlenmiştir²⁵⁵. Ancak kanunun bu maddesi Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla²⁵⁶ iptal edilmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasında, dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça Asliye Hukuk Mahkemeleri olduğu düzenlenmiştir. Yine aynı kanun maddesinin 2. fıkrasında, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ve diğer kanunlarda aksine düzenleme bulunmadıkça, Asliye Hukuk Mahkemelerinin diğer dava ve işler bakımından da görevli olduğu düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 4. maddesi ile Ticaret Mahkemelerinin görevine işaret edilmiştir. Bu çerçevede gerek taşıma sözleşmesinden ve gerekse sigorta sözleşmesinden kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatı davalarında görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemeleridir²⁵⁷.

²⁵⁵ ÇELİK a.g.e., s. 440.

²⁵⁶ Anayasa Mahkemesi'nin 16/2/2012 tarihli ve 2011/35 E., 2012/23 K. sayılı kararıyla

²⁵⁷ GÜLEÇ UÇAKHAN, a.g.e., s.834.

4.2.2. İş Kazalarında Görevli Mahkeme

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesindeki düzenlemeye göre; işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevli olarak lüzum görülen yerlerde iş mahkemeleri kurulur. Bu nedenle; iş kazaları ve meslek hastalıklarından kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatı davalarında İş Mahkemeleri bakacaktır.

4.2.3. Trafik Kazası Sonucu Ölüm ve Bedensel Zararlarda Görevli Mahkeme

Trafik kazalarında hukuki sorumlular kural olarak işleten, sürücü ve sigortacıdır. Zarar görenler, müştereken ve müteselsilen sorumluluğa dayanarak destekten yoksun kalma tazminatı davalarında işleten, sürücü ve sigortacıyı davalı olarak gösterebilirler.

Trafik kazası sonucunda ölüm veya bedensel zarar meydana gelmişse davalıların işleten veya sürücü olması durumunda görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemeleridir. Davalılardan birinin sigorta şirketi olması durumunda ise görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemeleridir²⁵⁸. Ancak Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin bu konuda çelişkili kararları bulunmaktadır²⁵⁹.

²⁵⁸ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 25/06/2013 tarih ve 5996/9911 sayılı kararında uyuşmazlık davalı sigorta açısından sigorta poliçesindeki miktar ile sınırlı olarak ödeme yapılmasına ilişkin olup, sigortanın 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmesine ve aynı yasanın 4. maddesi uyarınca bu kanunda düzenlenen işlerden kaynaklanan hukuk davalarının ticari dava niteliğinde olduğunun kabul edilmesine göre, ticari dava niteliğindeki uyuşmazlığın Ticaret Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerektiğine hükmedilmiştir.

²⁵⁹ ÇELİK Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk. Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014 (Ekim), s. 440'dan aktaran; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 27.06.2013 tarih ve 2013/10280 E., 2013/10151 K. sayılı kararında davacılar, davalıya Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) Poliçesiyle sigortalı aracın sürücüsü desteğin karıştığı trafik kazasında ölümü nedeniyle BK'nın 53. Maddesi gereğince destekten yoksun kalma tazminatı istemişlerdir. Davacılarla davalı ZMSS şirketi arasında ticari ilişki bulunmadığı gibi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun araç işleticisinin bağlı bulunduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğunu düzenleyen 85. Maddesi gereği, motorlu araçların işletilme tehlikesine karşı zarar gören 3. Şahısları korumak amacıyla getirilmiş olan bu yasal düzenleme davaya dayanak gösterilerek işbu dava açılmış olduğuna, davanın desteğin ölümüyle sonuçlanan kazadan kaynaklanan tazminat davası oluşuna göre Asliye Hukuk Mahkemeleri görevli olduğuna hükmedilmiştir.

4.2.4. Yolcu Taşımada Görevli Mahkeme

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 1. maddesinde bu kanunun amacı; kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarının koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerinin korucuyu girişimlerini özendirmek ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmelerini teşvik etmeye dair hususları düzenlemek olarak belirtilmiştir. Aynı kanunun tanım başlıklı 3. maddesinin (1) fıkrasında sağlayıcı; kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan ya da hizmet sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi; (k) fıkrasında tüketici, ticari-veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi; (l) fıkrasında tüketici işlemi, mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzer sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte taşıma sözleşmeleri de Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamına alınmıştır.

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunu 07.11.2013 tarihinde kabul edilmiş ve 28.11.2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmış olup, Kanun'un 87. maddesi uyarınca yürürlük tarihi 28.05.2014'tür. Bu tarihten itibaren açılan destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin davaların Tüketici Mahkemesinde açılması gerekmektedir²⁶⁰.

4.2.5. Hekim ve Hastane Sorumluluklarında Görevli Mahkeme

Hekim ile hasta arasındaki ilişki, hastane kabul sözleşmesi çerçevesinde, tıbbi hata sonucu hastanın ölümü veya bedensel zarar uğraması durumunda açılacak

²⁶⁰ Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 12/07/2017 tarih ve 2016/1535 E., 2017/2868 K.; Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 17/05/2016 tarih ve 2016/2049 E., 2016/2860 K.; Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 23/11/2015 tarih ve 2015/13176 E., 2015/12409 K. (Erişim Tarihi: 15/07/2017).

destekten yoksun kalma tazminatı davalarında görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemeleridir²⁶¹.

Kamu hastanelerinin hizmet kusurları ile görevli hekim ve sağlık personelinin hataları sonucun ölüm veya bedensel zararlardan kaynaklanan tam yargı davalarında görevli mahkeme İdare Mahkemeleridir.

4.2.6. Devlete ve Kamu Kurumlarına Karşı Açılacak Tazminat Davalarında Görevli Mahkeme

Devletin ve kamu kurumlarının hizmet kusurları sonucu ölüm ve bedensel zararlar nedeniyle açılacak destekten yoksun kalma tazminatı davalarında görevli mahkeme İdare Mahkemeleri ve Danıştay'dır²⁶².

Askeri görev ve hizmetlerin yürütülmesi sırasında askeri araç sürücülerinin asker kişiler dışında kişilere karşı işledikleri trafik kazalarında meydana gelen ölüm veya bedensel zararlar için tazminat davalarında Asliye Hukuk Mahkemeleri görevlidir. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesine göre askeri görev ve hizmetin yürütülmesi sırasında ve askeri araç sürücülerinin asker kişilere karşı işledikleri yaralama ve ölümle sonuçlanan trafik kazaları ile ilgili durumlar dışında karşı tarafın asker kişi olmadığı her halde, trafik kazalarından kaynaklanan tazminat davalarında görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemeleri'dir.

Demiryolu hemzemin geçidi, karayolu ile demiryolunun aynı seviyede kesiştiği bariyerli veya bariyersiz geçitlerdir²⁶³. Demiryolları hemzemin geçitlerinde meydana gelen trafik kazalarında ölüm veya bedensel zarar yönelik destekten yoksun kalma tazminatı davalarında da görevli mahkeme İdare Mahkemeleri'dir²⁶⁴.

²⁶¹ ÇELİK, a.g.e., s. 449.

²⁶² ÇELİK, a.g.e., s. 452.

²⁶³ Tanım için bkz. 2918 sayılı KTK m.3; Karayolları Trafik Yönetmeliği m. 3/b-24.

²⁶⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 26/09/2012 tarih ve 2012/4-336 E., 2012/620 K. sayılı kararı (Erişim Tarihi: 31/07/2016).

4.3. Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Yetkili Mahkeme

Yetki, hangi yerdeki görevli mahkemenin davaya bakacağı ile ilgili bir meseledir. Her mahkemenin yargı yetkisi belli coğrafi alanla sınırlandırılmıştır. Bu coğrafi alan, yargı çevresi olarak isimlendirilmiştir. Anayasanın 142. maddesine göre mahkemelerin yetkileri kanunla düzenlenmektedir. Yine, Anayasanın 37. maddesinin 1. fıkrasında hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir mahkeme önüne çıkarılamaz.

Nitekim, davacı davasını dilediği yerdeki görevli mahkemede dava açabilme yetkisine sahip değildir. Davacı, davasını ancak yetki kurallarına göre belirlenmiş olan yerdeki görevli mahkemede açabilecektir.

4.3.1. Genel Yetkili Mahkeme

Genel yetki kuralı, kanunda aksi düzenlenmemişse dava açıldığındaki davalının yerleşim yeri mahkemesidir (HMK m. 6). Yerleşim yeri kavramı kişinin sürekli kalmak niyeti ile oturduğu yeri ifade etmektedir.

Hakkında verilmiş kesin bir hüküm bulunmayan her dava, açıldığı tarihte davalının yerleşim yeri sayılan yer mahkemesinde görülecektir. Genel olan bu yetkide davalının yerleşim yeri, dava açıldığı tarih itibari ile dikkate alınmalıdır²⁶⁵.

Davalı birden fazla ise dava, bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir. Ancak, dava sebebine göre kanunda, davalıların tamamı hakkında ortak yetkiyi taşıyan bir mahkeme belirtilmişse, davaya o yer mahkemesinde bakılır (HMK m.7/1).

4.3.2. Haksız Fiilden Doğan Davalarda Yetkili Mahkeme

Haksız fiilden doğan davalarda haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri

²⁶⁵NARTER Sami, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s. 244: NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s.244 ; NARTER Sami, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk, s. 613: NARTER, Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk, s. 613.

mahkemesi de yetkilidir (HMK m. 16). Diğer bir deyimle davacı burada seçimlik bir hakka sahiptir²⁶⁶.

Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi yetkili olacaktır.

Haksız fiilden doğan davalarda yetki, kamu düzenine ilişkin olmadığı için kesin yetki olarak kabul edilemeyecektir. Bu nedenle; mahkeme yetki konusunu kendiliğinden göz önüne alamaz. Davanın yetkili olmayan mahkemede açılması halinde, davalı buna karşılık ilk itirazda bulunabilir (HMK m.116/1-a).

4.3.3. Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Yetkili Mahkeme

Zarar sigortalarından doğan davalarda, sözleşmeye konu mal (hareket halinde bir mal ise otomobil gibi), sigortaya konu tehlikenin doğduğu yer mahkemesi yetkilidir. Sözleşmeye konu mal sabit bir yerde ise, malın bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir.

Can sigortalarında ise, sigorta ettirenin, sigortalının veya lehdarın leh veya aleyhine açılacak davalarda onların yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir (HMK m. 15). Kesin yetki, bir dava şartıdır eşin (HMK m. 114/ç). Bu nedenle; can sigortaları davalarında davanın her aşamasında taraflarca ileri sürülebilir ve mahkeme tarafından kendiliğinden göz önüne alınır. Yine can sigortaları davalarıyla ilgili yetki sözleşmesi yapılamaz. Can sigortaları sebebiyle açılacak destekten yoksun kalma tazminatı davalarında kesin yetkili mahkeme, sigorta ettirenin, sigortalının veya lehdarın yerleşim yeri mahkemesidir.

2918 sayılı KTK'nın 110. maddesinin 2. fıkrası özel bir hüküm olup, bu kanunun 91. ve devam eden maddelerindeki yer alan Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasını yapan sigortacı hakkında açılacak davalar için motorlu araç kazalarından

²⁶⁶ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 21/11/2013 tarih ve 17599/16218 sayılı kararında 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. Maddesi ile Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (ZMSS) Genel Şartlarının C.7. maddesinde, motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davaların sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi, kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabileceğine hükmedilmiştir.

dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulunduğu yer mahkemesinde de açılabileceği düzenlenmiştir²⁶⁷. Aynı şekilde, Karayolu Trafik Kanunu'nun 25. maddesinde sigorta şirketinin veya şubesinin, sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemesinde destekten yoksun kalma tazminatı davasının açılabileceği düzenlenmiştir.

4.4. İSPAT

İspat, taraflar arasındaki uyuşmazlık hakkında var olan kuşku ve belirsizliklerin kesin ya da yaklaşık olarak ortadan kaldırılmasıdır. İspat bir yönüyle tarafların mahkemeyi, kendilerinin haklı olduğuna inandırmasıdır²⁶⁸.

Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında, destek ilişkisinin ve zararın ispat yükü davacı taraftadır. Yani, ölenin desteğinden mahrum kaldığını ve bu sebeple zarar uğradığını iddia eden taraf bu durumu ispat etmekle yükümlüdür.

4.4.1. Destek İlişkisinin İspatı

4.4.1.1. Eşler Arası Destek İlişkisi Açısından

Eşler arasında destek ilişkisinin varlığı kesin bir kanuni karineye dayanır²⁶⁹. Kesin kanuni karine, aksinin ispatının imkansız olduğu karinelere dir. Kesin karinede varlığı bilinen bir olgudan, varlığı bilinmeyen diğer bir olgu hakkında bilgi verir²⁷⁰. Zira, Türk Medeni Kanunumuzun 186'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında eşlerin, evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılacakları

²⁶⁷ ÇELİK, a.g.e., s. 458.

²⁶⁸ PEKCANITEZ Hakan/ATALAY Oğuz/ÖZEKES Muhammet, Medeni Usul Hukuku. Yetkin Yayınları, 12. Baskı, Ankara – 2011, s. 419; YILMAZ Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi. Yetkin Yayınevi. Ankara – 2013, s. 1031.

²⁶⁹ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 233.

²⁷⁰ ÖZTAN, Medeni Hukukun Temel Kavramları, s. 213.

düzenlenmiştir. Bu sebeple, evlilik birliği sona erene dek eşlerin birbirlerine destek olduğu kesin kanuni karine olarak kabul edilecektir.

4.4.1.2. Ana-Baba İle Çocuk Arası Destek İlişkisi Açısından

Çocuklar, anne ve babalarının velayetleri altında bulunduğu sürece destek ilişkisi kesin kanuni karineye dayanır. Çocuğun, on sekiz yaşı tamamlamasıyla ergin olup, velayet ilişkisi sona erecek olsa dahi çocuğun eğitim hayatı bitene dek veya evlenene kadar çocuk üzerinde anne ve babanın destek ilişkisi sürebilmektedir. Bu durumda destek ilişkisinin varlığı fiili karineye dayanmaktadır²⁷¹. Fiili karine, kanun tarafından öngörülmüş olmamakla birlikte ispat edilen bir olaydan başka bir olayın sonucunun çıkarılmasıdır²⁷². Ülkemizin sosyolojik gerçekliğinde, anne ve babanın çocukla destek ilişkisi kimi zaman çocuğun eğitim hayatının bitimine dek kimi zaman ise çocuğun evlenmesine ondan da ziyade kimi zaman çocuğun evlenmesi durumunda dahi destek ilişkisi devam etmektedir.

4.4.1.3. Kardeşler Arası Destek İlişkisi Açısından

TMK'nin 364. maddesinin 1. fıkrasında herkesin, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlü olduğu ancak kardeşler arasında nafakana yükümlülüğün TMK'nin 364. maddesinin 2. fıkrasına göre kardeşlerin refah içinde bulunmasına bağlı olduğu düzenlenmiştir. Buna göre, destek gören kardeşin, destek olan kardeşin ölümünden önce refahta yaşadığını ve destek olan kardeşin ölmemiş olmasaydı kendisine düzenli ve sürekli destek olacağını ispat edecektir.

4.4.1.4. Nişanlılar Arası Destek İlişkisi Açısından

Nişanlılar, evlilerden farklı olarak aralarında farazi bir desteklik bulunmaktadır. Diğer bir deyimle, nişanlılar evlenene dek birbirlerine destek ilişkisi söz konusu değildir. TMK'nin 118. maddesinde nişanlanmanın evlenme vaadiyle

²⁷¹ GÖKYAYLA, a.g.e., s. 234.

²⁷² ÖZTAN, Medeni Hukukun Temel Kavramları, s. 214.

olduğu düzenlendiğinden nişanlıların birbirlerine destek ilişkisinde fiili karine bulunmaktadır.

4.4.2. Desteğin Ölümünden Doğan Zararın İspatı

Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında, destek gören desteğin ölümüyle uğradığı zararı ve failin kusurunu ispat etmekle yükümlüdür. Zira, kanun koyucu TBK'nin 50. maddesinin 1. fıkrasında zarar görenin, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altında olduğunu; maddenin devamında ise uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirleyeceğini düzenlenmiştir. Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında, destekten gören davacı, desteğin ölümü sebebiyle bakım ihtiyacını ispat etmekle yükümlüdür²⁷³.

4.5. ZAMANAŞIMI

Türk Borçlar Kanunu, borcu sona erdiren sebepler arasında zamanaşımına da yer vermiştir. Zamanaşımı, en basit anlatımla, kanunların öngördüğü belli bir sürenin geçmesiyle, bir hakkın kazanılmasına veya bir borçtan kurtulmaya imkan tanıyan bir hukuki kurumdur. Zamanaşımı, borcun kendisini ortadan kalkmamaktadır. Yalnızca alacak hakkını dava etme hakkı ortadan kalkmaktadır.

Bir borç ilişkisinde borcun sona ermesi alacaklının alacak hakkını talep edememesi anlamına gelmektedir. Zamanaşımı borçlu açısından borcu sona erdiren

²⁷³ Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 24/03/1975 tarih ve 1975/1017 E., 1975/1657 K. sayılı kararında destekten yoksun kalma tazminatı davalarında tazmin alacaklısı, ölenin yasa gereğince kendisine yardım etmekle yükümlü bulunduğu kişi veya kişiler değildir; ölenin eylemli olarak ve düzenli bir biçimde sağlığında geçimini kısmen veya tamamen sağladığı kimse, ya da kimselerdir. Öbür yandan, bu tür davalarda, olayların olağan akışına göre, eğer ölüm olayı vuku bulmasaydı, az çok yakın bir gelecekte de bu yardımın sağlanması durumu söz konusu olmalıdır. Ölen, evli ve 3 çocuklu idi. Sağlığında davacı anaya yardım yaptığı ve destek olduğu yolunda herhangi bir delil toplanmamıştır. Davalı işveren, savunmasında sonuç olarak, bakım gücü ve bakım ihtiyacının olayda var olmadığını savunmuş olduğuna göre, davacı, tazmin alacaklısı sıfatıyla bakım gücünün ve bakım ihtiyacının varlığını ispatla yükümlü olduğuna hükmedilmiştir (Erişim Tarihi : 11/07/2017).

sebeptir. Alacaklı açısından ise alacağın dava ve takip edilme hakkını sona erdiren sebeptir²⁷⁴.

Destekten yoksun kalma nedeniyle açılacak maddi ve manevi tazminat davalarında zamanaşımı süreleri, haksız eyleme ve hukuka aykırı olaylara uygulanacak kanun hükümlerine göre belirlenecek; aynı olayda birden fazla sorumlu varsa, sorumlulukların türüne göre farklı zamanaşımı süreleri söz konusu olabilecektir²⁷⁵.

Zamanaşımının ileri sürülmesi borçluya tanınmış bir def'i niteliğinde haktır. Hakim kendiliğinden dikkate alamaz (TBK m. 161).

4.5.1. Haksız Fiillerde Zamanaşımı

4.5.1.1. Genel Hüküm Niteliği

Haksız fiil olarak nitelenen olaylardan doğan bütün davalara ve hiç kusuru bulunmasa bile haksız eylemlerin doğurduğu sonuçların aynısını doğuran zararları giderme yükümlülüklerine ve ayrıca zorda kalma durumunda doğan zararın giderimi davalarına genel hüküm niteliğinde Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesi uygulanır. Aksine bir hüküm yoksa TBK 72. madde, Türk Borçlar Kanunu'nun diğer bölümlerinde yer alan haksız fiillerden doğan zararlar için de geçerlidir.

4.5.1.2. Süreler

Kural olarak zarar görenin; zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren başlayarak iki yıl ve her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren başlayarak on yılın geçmesiyle tazminat istemi zamanaşımına uğrayacaktır (TBK m. 72/1).

Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinin 1. fıkrasına göre, tazminat istemi zarar görenin zararı ve haksız fiili gerçekleştireni öğrendiği tarihten itibaren başlayarak iki yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar.

²⁷⁴ KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku, s. 486; EREN, a.g.e., s. 1307.

²⁷⁵ ÇELİK, a.g.e., s. 465.

Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinin 1. fıkrasında yer verilen ikinci süre ise on yıllık süredir. Bu süreye uygulamada mutlak veya uzun süre de denilmektedir. Buna göre; haksız fiilden doğan maddi veya manevi tazminat davaları, her halde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Diğer bir deyimle, haksız fiilden zarar gören kişi, meydana gelen zararı ve bu zararın sorumlusunu ne zaman öğrenmiş olursa olsun on yıllık süre geçirildikten sonra açılan tazminat davaları zamanaşımı def'i ile karşılaştığında red olacaktır.

4.5.1.3. Zamanaşımının Başlangıcı

Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinin 1. fıkrasına göre haksız fiil nedeniyle tazminat isteme veya tazminat davası açma hakkı zarar görenin; zararı ve haksız fiili işleyeni öğrendiği tarihten itibaren başlayacaktır. Burada kanun koyucu, zamanaşımının başlangıcı olarak zararı ve haksız fiili işleyenin öğrenilmesini önemle vurgulamıştır. Diğer bir deyimle, biri eksikse zamanaşımı süresi başlamayacaktır.

Zararın öğrenilmesinden kasıt, zararın varlığının öğrenilmesidir²⁷⁶. Yani, zararın miktarının veya kapsamının öğrenilmesi gerekmez. Zarar gören genel olarak zararı öğrendiği anda, ilerde vuku bulması öngörülebilecek diğer zararları da öğrenmiş sayılmaktadır.

Zamanaşımının başlaması için zarar görenin zarar ile haksız fiili işleyeni de öğrenmiş olması gerekmektedir. Kusur sorumluluğunda fail, kusursuz sorumlulukta kanunen sorumlu görülen kişinin öğrenilmesi gerekir²⁷⁷.

²⁷⁶ Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 02/05/2016 tarih ve 2015/28290 E., 2016/8804 K. sayılı kararında taraflar arasında akit bulunmaması nedeniyle istem haksız fiilden doğan tazminat niteliğinde olduğundan, uygulama ve öğretide kabul edildiği üzere, zamanaşımı failin ve zararın öğrenildiği tarihten itibaren başlatılmalıdır. Zarar görenin zararı öğrenmesi demek zararın varlığı, mahiyeti ve esaslı unsurları hakkında bütün halleri öğrenmiş olması anlamına geldiğini belirtmiştir (Erişim Tarihi: 31/07/2016).

²⁷⁷ GÖKCAN Hasan Tahsin, Karayolları Trafik Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat, Sigorta ve Rücu Davaları. Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014, s. 1357. ; GÖKCAN, a.g.e., s. 1357.

4.5.1.4. Zamanaşımının Kesilmesi

Zamanaşımının kesilmesinden kasıt, işlemeye başlayan zamanaşımı süresinin, ortaya çıkan bir nedenle son bulması, o sebebin ortandan kalkmasıyla birlikte yeni baştan işlemeye başlamasıdır (TBK m. 155). Böylelikle zamanaşımının kesilmesiyle zamanaşımı süresi uzamış olur.

Müteselsil borçlarda zamanaşımı müteselsil borçlulardan veya bölünemeyen borcun borçlularından birine karşı kesilince, diğerlerine karşı da kesilmiş olur. Zamanaşımı asıl borçluya karşı kesilince, kefile karşı da kesilmiş olur. Buna karşılık kefile karşı kesilince, asıl borçluya karşı kesilmiş olmaz²⁷⁸.

Türk Borçlar Kanunu'nun 154. maddesinin 1. fıkrasına göre, borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse zamanaşımı kesilecektir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 154. maddesinin 2. fıkrasına göre ise, alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa zamanaşımı kesilecektir.

4.5.2. Sorumluluk Türlerine Göre Zamanaşımı Süreleri

Sorumluluk türlerine göre iş akdinden doğan sözleşmelerdeki zamanaşımı süreleri; taşıma sözleşmeleri, trafik kazaları, zorunlu sigortalar, iş kazası ve meslek hastalıkları, hekimin ve hastanenin sorumluluğuna uygulananlar, idari yargıdaki dava açma süresi ve zamanaşımı olmak üzere ayrılmaktadır.

4.5.2.1. İş Akdinden Doğan Sözleşmelerde

İş sözleşmesine dayanarak çalışan bir işçinin, iş kazası sonucu ölümü halinde davanın zaman aşımı TBK'nin 146'ncı maddesi uyarınca on yıldır. Yargıtay bir kararında iş kazası sebebiyle ölen sigortalının yakınlarının maddi ve manevi

²⁷⁸ NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s.822.

zararlarının giderilmesi istemiyle açılan destekten yoksun kalma tazminat davalarında zamanaşımı süresinin on yıl olduğunu belirtmiştir²⁷⁹.

4.5.2.2. Taşıma Sözleşmelerinde

4.5.2.2.1. Karayolu Taşıma Sözleşmelerinde

Türk Ticaret Kanunu'nun 855. maddesinde, yolcunun bir kaza sonucu ölmesi veya bedensel zarara uğraması durumunda tazminat taleplerinin on yıllık zamanaşımına tabi olduğu belirtilmiştir. Karayoluyla yolcu taşımacılığı sözleşmeleri uyarınca destekten yoksun kalma tazminat davalarında zamanaşımı süresi olayın meydana geldiği tarihten itibaren on yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

4.5.2.2.2. Deniz Taşıma Sözleşmelerinde

Denizyoluyla yolcu taşımacılığı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1270. maddesinde; yolcunun ölümünden ve bedensel zararından ilgilisi lehine doğan bütün tazminat taleplerinin on yıllık zamanaşımına tabi olduğu belirtilmiştir. Denizyoluyla yolcu taşımacılığı sözleşmeleri uyarınca destekten yoksun kalma tazminat davalarında zamanaşımı süresi olayın meydana geldiği tarihten itibaren on yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

4.5.2.2.3. Hava Taşıma Sözleşmelerinde

Hava yoluyla yolcu taşımada 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 120. maddesinde, yolcunun ölümü veya bedensel zarara uğraması durumunda kaza hava aracında veya biniş sırasında meydana gelirse taşıyıcının sorumlu olduğu düzenlenmiştir.

Kazaya uğrayan yolcuların ve ölmüşse yakınlarının açacakları davanın zamanaşımı Varşova Sözleşmesi'nin 29. maddesinde iki yıl olarak belirlenmiştir. Yurt içi hava taşımalarında da zamanaşımı süresi 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 131. maddesinde, sorumluluğa ilişkin dava, hava aracının varma yerine

²⁷⁹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 09/06/2016 tarih ve 2015/18905 E., 2016/9593 K. sayılı ilamı (Erişim Tarihi : 11/07/2017).

geldiği veya gelmesi gerektiği tarihten ve taşımanın durduğu tarihten itibaren iki yıl içinde açılmazsa tazminat talep hakkının düşeceği düzenlenmiştir.

Belirtmek gerekir ki, gerek ülkemizde ve gerekse yurtdışında hava yolu taşımacılığı büyük bir öneme sahiptir. Rekabet ortamının hareketlenmesi dolayısıyla havayolu taşımacılığı tercih eden sayısı her geçen gün artmaktadır. Buna rağmen karayolu taşımacılığı ile denizyolu taşımacılığında meydana gelen ölüm veya bedensel zararlar tazminat talepleri için zamanaşımı süresi on yılken havayolu taşımacılığının da zamanaşımı süresinin on yıl olması yerinde bir çözüm gibi gözükmektedir.

4.5.2.2.4. Devlet Demir Yolları Taşıma Sözleşmelerinde

Devlet demir yolları yolcu taşımalarında, yolcunun ölümü veya bedensel zarara uğraması durumunda Türk Ticaret Kanunu'nun 855. maddesinin 1. fıkrasına uyarınca, maddi ve manevi tazminat taleplerinin on yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu düzenlenmiştir. Devlet demir yolları yolcu taşıma sözleşmeleri uyarınca destekten yoksun kalma tazminat davalarında zamanaşımı süresi olayın meydana geldiği tarihten itibaren on yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

4.5.2.3. Trafik Kazalarında Zamanaşımı

Trafik kazaları sebebiyle maddi ve manevi tazminatına uygulanacak zamanaşımı hükümleri farklıdır. Karayolları Trafik Kanunu'nun 90. maddesinde manevi tazminat konusunda Türk Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümler uygulanacağı belirtildiği gibi, Karayolları Trafik Kanunu'nun 109. maddesinin 1. fıkrasında maddi zararların madde kapsamında düzenlenmiştir. Bu nedenle; trafik kazalarından kaynaklanan manevi tazminat davalarında Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesi uygulanacak, maddi tazminat davalarında ise Karayolları Trafik Kanunu'nun 109. maddesi uygulama alanı bulacaktır. Borçlar Kanunumuzda yer alan ceza zamanaşımı, manevi tazminat davalarına da uygulanacaktır²⁸⁰.

²⁸⁰ GÖKCAN, a.g.e., s. 1366.

Trafik kazalarında zamanaşımı genel hükümlerden biraz farklıdır. Şöyle ki; zarar veren failden başka kanunen tazminat yükümlüsü olan işleyen ve teşebbüs sahibi hakkındaki dava bakımından bu kişinin öğrenilme tarihi zamanaşımının başlangıcı olacaktır. Diğer bir deyimle, trafik kazalarında sürücünün ve işletenin kimliği genellikle kaza tespit tutanağından öğrenilmektedir. Ancak sürücünün kaçmış olması ya da aracın noter satışı yapılmasına karşılık trafiğe tescil edilmemiş olması veya aracın işletenin sicilde malik olarak görünen kişi olmayıp kiralayan kişi olması gibi nedenlerle fail veya tazminat yükümlüsünün sonradan öğrenilmesi mümkündür²⁸¹. Bu tür durumlarda gerçek fail ve tazminat sorumlusunun öğrenildiği tarih zamanaşımına başlangıç olacaktır²⁸².

4.5.2.3.1. İki Yıllık Zamanaşımı Süresi

Trafik kazası nedeniyle maddi zarara uğrayan kişinin zararının tazmini için tazminat yükümlüsüne karşı, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde tazminat davası açılması gerekmektedir (KTK m. 109/1).

İki yıllık sürenin geçerli olabilmesi için ceza davası zamanaşımı uygulanmamalıdır. Diğer bir deyimle, ceza zamanaşımı uygulandığında iki yıllık süre söz konusu olmayacaktır. Fakat zarar ve tazmin yükümlüsünün öğrenilmesi ceza davası zamanaşımı dolduktan sonra gerçekleşmişse, (on yıllık üst sınır aşılmamak kaydıyla) dava bu öğrenme tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde açılacaktır²⁸³.

²⁸¹ GÖKCAN, a.g.e., s. 1369; NARTER, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, s.841.

²⁸² Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 15/07/2008 tarih ve 2007/13286 E., 2008/9752 K. sayılı kararında trafik kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin bir davada trafik kazası nedeniyle uğranılan zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin zararı ve tazmin yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde kaza gününden başlayarak 10 yıl içinde zamanaşımına uğrayacağına hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 31/07/2016).

²⁸³ GÖKCAN, a.g.e., s. 1369.

4.5.2.3.2. On Yıllık Zamanaşımı Süresi

Trafik kazalarında uzun zamanaşımı süresi olarak on yıllık süre düzenlenmiştir. Burada trafik kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğramaktadır (KTK m. 109/1).

Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında on yıllık süre, zarar verici fiil veya olayın meydana gelmesiyle başlar. Zarar gören, zarar verici fiil veya olayın gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra zarar vereni ve zararı öğrenmiş olsa dahi artık destekten yoksun kalma tazminatı davasını açamayacaktır²⁸⁴. Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen iki yıllık süre de aynı fıkra düzenlenmiş olan on yıllık süre ile sınırlıdır.

4.5.2.3.3. Ceza Zamanaşımı Süresi

Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinin 1. fıkrasında, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa bu zamanaşımı uygulanacağı belirtilmiştir. Bu madde uyarınca maddi ve manevi tazminat davasının, Ceza Kanunu'nun daha uzun bir zamanaşımı süresi öngördüğü suç teşkil eden bir fiilden doğması halinde, ceza davası zamanaşımı süresi tazminat davalarına da uygulanacaktır. Diğer bir deyimle, haksız fiil aynı zamanda Türk Ceza Kanunu veya diğer özel ceza kanunlarında suç olarak tanımlanmış ve fiil için daha uzun bir ceza davası zamanaşımı öngörülmüşse tazminat davası da ceza davası zamanaşımına ilişkin zamanaşımı süresine tabi olacaktır. Zira Karayolları Trafik Kanunu'nun 109. addesinin 2. fıkrasında, dava, cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörmüş bulunursa, bu süre maddi tazminat talepleri için de geçerli olduğu düzenlenmiştir²⁸⁵.

²⁸⁴ YILMAZ Zekeriya, Trafik Kazaları ve Taşımacılıktan Doğan Hukuki Sorumluluk, Tazminat, Sigorta ve Rücu Davaları. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014, s. 582 ; YILMAZ, a.g.e.,s. 582.

²⁸⁵ YILMAZ, a.g.e.,s. 583-584;

4.5.2.3.4. Zorunlu Sigortalarda Zamanaşımı

Trafik Sigortası Genel Şartları'nın C-8. maddesinin 2. fıkrasında ölüm veya bedensel zararlardan sigortacının sorumluluğu yönünden ceza zamaşımı sürelerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Zorunlu Koltuk Sigortaları bakımından Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları'nın C-7 maddesinde, sigorta sözleşmesinden doğan her türlü tazminat davası hak sahibinin zararı ve tazminat yükümlülerini öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zarara neden olan olay tarihinden itibaren on yıl geçmekle zamaşımına uğrayacağı düzenlenmiştir. Ayrıca, olay cezayı gerektiren bir fiilden meydana gelmişse ve Türk Ceza Kanununda bu fiil için daha uzun bir zamaşımı süresi varsa bu halde tazminat davasında ceza zamaşımı süresi dikkate alınacağı belirtilmiştir.

Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortaları bakımından Karayolu Taşıma Kanunu'nun 24. maddesinde ve Zorunlu Karayolu Taşıma Sigortası Genel Şartları'nın C-7. maddesinde bu kapsamda olan sorumluluk sigortası sözleşmelerinden doğan destekten yoksun kalma tazminat davaları, hak sahibinin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zarara neden olan olay tarihinden on yıl geçmekle zamaşımına uğrayacağı düzenlenmiştir.

4.5.2.4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarında Zamaşımı

İşverenin ölüm veya bedensel zararlardan doğan tazminat yükümlülüğü Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesi uyarınca on yıllık zamaşımına tabidir. Zamaşımı başlangıcı iş kazası ve ölüm hallerinde olay tarihinde²⁸⁶; meslek

²⁸⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 10/06/2015 tarih ve 2014/21-282 E., 2015/1548 K. sayılı kararında uyuşmazlık iş kazası sonucu sürekli iş göremezliğe uğrayan sigortalının maddi ve manevi tazminat isteminde 10 yıllık zamaşımı süresinin hangi tarihte başlatılması gerektiği noktasında toplanmaktadır. Gelişen bir durumun ya da müstakbel (gerçekleşecek-gelecek) bir zararın söz konusu olmadığı tüm dosya içeriğinden ve özellikle davacının maluliyetine ilişkin rapor ve belgelerden açıkça anlaşılmaktadır. Bu durumda, dava konusu iş kazasının gerçekleştiği tarihten itibaren zamaşımı süresinin başlatılarak, istenilen miktarlara ilişkin tüm tazminat talepleri zamaşımına uğradığından reddine karar vermek gerektiğine hükmedilmiştir (Erişim Tarihi: 01/07/2017).

hastalığında ise meslek hastalığının kesinleştiği rapor tarihinden itibaren başlar²⁸⁷. İş kazası sebebiyle destekten yoksun kalma tazminatı davalarında zamanaşımı iş kazası veya olay tarihinden başlamak üzere on yıllık zamanaşımı süresi tabidir. Meslek hastalıkları sebebiyle destekten yoksun kalma tazminatı davalarında zamanaşımı meslek hastalığının kesinleştiği rapor tarihinden itibaren on yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

4.5.2.5. Hekimin ve Hastanenin Sorumluluğuna Uygulanacak Zamanaşımı

Tıbbî müdahale hatalarından doğan, zamanaşımı süreleri, açılan davanın dayandırıldığı hukukî temele göre değişmektedir. Buna göre öncelikli olarak her tıbbî müdahale hatası, haksız fiil niteliğinde olduğundan Türk Borçlar Kanunu 72. maddesine göre iki ve on yıllık zamanaşımı sürelerine tabidir. Eğer dava temeli vekalet sözleşmesine dayandırılmışsa Türk Borçlar Kanunu'nun 147. maddesine göre beş yıllık zamanaşımı süresine tabidir²⁸⁸.

4.5.2.6. İdari Yargı'da Dava Açma Süresi ve Zamanaşımı

İdari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilenlerin doğrudan tam yargı davası açabilmelerine ilişkin şartlar ve süreler İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesinde düzenlenmiştir. İdari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilenler tam yargı davası açmadan önce zararlarının tazminini istemek için idareye başvuru yapmak zorundadırlar.

İdareye yapılan başvuru tarihinden itibaren idare altmış gün içerisinde cevap vermek zorundadır. İdare, altmış günlük süre içerisinde herhangi bir cevap vermediğinde talep edilen tazminatın zımnen reddedildiği kabul edilir ve idari yargı yerinde dava açma süresi başlayacaktır. Buna göre ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da ve idare mahkemelerinde dava açma süresi altmış gündür. Bu süre vergi mahkemelerinde ise otuz gündür.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesinde idari yargıdaki zamanaşımı süreleri düzenlenmiştir. Buna göre idari eylemin yazılı bildirim üzerine

²⁸⁷ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 633-634; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 633-634.

²⁸⁸ BAHAR, a.g.e. ,s. 124-125.

veya başka suretle öğrenilmesinden itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içerisinde idareye başvurarak haklarının yeri getirilmesini istenmelidir. Aksi takdirde idari eylemden doğan zararın tazmin hakkı zamanaşımına uğrayacaktır.

SONUÇ

Destekten yoksun kalma tazminatı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre ölenin desteğinden yoksun kalan kişiler uğradıkları zararı, haksız fiil failinden talep edebileceklerdir. 818 sayılı Borçlar Kanununda destekten yoksun kalma tazminatı düzenlenmiş ancak destek terimine yerine "müteveffanın yardımından mahrum kalanlar" ifadesine yer verilmişti. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 53. maddesinde ise destek kelimesine yer verilmiş ve 55. maddesinde destekten yoksun kalma zararlarının hangi kriterlere göre hesaplanacağı düzenlenmiştir.

Destekten yoksun kalma tazminatı destekten yoksun kalana, ölen destekten intikal etmeyip, ölen destekle veya ölenin malvarlığıyla ilgili olmadığından bağımsız bir haklıdır. Tazminat talebinin kaynağı miras hukukuna veya aile hukukuna dayanmaz. Destekten yoksun kalma tazminatı yansıma yoluyla uğranılan bir zarardır. Zira, zarar uğrayan haksız fiilin doğrudan mağduru olan desteğin değil, destek gören üçüncü kişinin olmasıdır.

Destekten yoksun kalma tazminatı istisnai niteliktedir. Çünkü Türk hukuk sisteminde genel kabul gören kural, doğrudan zarara uğrayan kişinin uğramış olduğu zararı tazmin etmek hakkı bulunduğuudur. Destekten yoksun kalma tazminatını genel düzenlemeden ayıran özellik ise, ölüm olayından dolayı zarar görenlere tazminat hakkı sağlamasıdır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinin 11. bendinde, vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paraların haczedilemeyeceği düzenlendiğinden destekten yoksun kalma tazminatının haczedilemezlik özelliği de bulunmaktadır. Yine destekten yoksun kalma tazminatı devri ve destek görenin rızasının bulunmadığı durumlarda takası da mümkün değildir.

Destekten yoksun kalma tazminatı talebi için desteğin hukuka aykırı bir olayla ölmesi, hukuka aykırı fiil ile zarar arasında illiyet bağının bulunması, failin kusuru ve

destek ile destek gören arasında sürekli ve düzenli bir bakımın bulunması gerekmektedir.

Hayat sigortasında ödenen tazminatın, desteğin ölümüyle sigorta sözleşmesindeki lehtar olarak belirtilenlere ödenecek destekten yoksun kalma tazminatından bir indirim olup olmayacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. Hayat sigortalarında ödenen tazminat sigorta şirketi ile sigortalı arasında imzalanan sözleşmeye dayandığından haksız fiil ile sigorta tazminatı arasında nedensellik bağı bulunmamaktadır. Sigorta şirketi ile sigortalı arasındaki sözleşme kişinin kendisi veya yakınları yararına yapıldığından bundan haksız fiili gerçekleştiren kişinin yararlanmasını sağlamak haksız ve hukuka aykırı sonuçlar doğuracaktır.

Destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanırken destek ölmeseydi muhtemel yaşama süresi ve çalışma süresi, desteğin net gelirinden destek görenlere ne kadar pay ayırabileceği, destekten yoksun kalanların muhtemel yaşama süresine ve buna göre bakım ihtiyacının süresine ve sağ kalan eşin yeniden evlenme ihtimali gibi durumlar göz önünde bulundurulur. Zarar görenin kusurunun varlığı halinde destekten yoksun kalma tazminatından indirim yapılabilir.

Uygulamada sağ kalan eşin yeniden evlenme ihtimali tespit edilirken sağ kalan eşin yaşı, eğitim durumu, fiziki durumu, yaşadığı sosyal çevre, ekonomik ve sosyal durumu, çocuğunun bulunup bulunmadığı, çocukları varsa bunların yaşları gibi özelliklerin belirleyici olduğu belirtilmektedir. Esasında, sağ kalan eşin yeniden evlenme ihtimalinin tespiti hakimin veya bilirkişinin sağ kalan kadın hakkında güzel, çirkin gibi kişinin fiziksel durumunu belirlenmesinde objektif kriterlerin nasıl belirleneceği kuşkuludur. Hakim veya bilirkişi tarafından yapılacak bu tespitin ise tazminat talebinde bulunanlara nasıl açıklanacağı ise merak konusudur. Her somut olayın özelliğine bağlı olmakla birlikte uygulamada Askeri Yüksek İdari Mahkemesinin benimsediği yeniden evlenme ihtimalini düzenleyen tablonun her olayda değerlendirilip uygulanması daha hakkaniyetli olacaktır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, dul erkeğin yeniden evlenme ihtimali dul kadının yeniden evlenme ihtimalinden yüksektir.

Destekten yoksun kalma tazminatının ihtiyaç ve bakım süresi hesabında istikrar kazanmış Yargıtay kararlarında 1931 yılında Fransa'da hazırlanan P.M.F. (Population Masculine Et Feminine) tablosu kullanılmaktadır. Ülkemizde herhangi

bir sayısal veri bulunmadığı halde bu tabloyla ülkemizdeki ortalama hayat süresinin altmışbeş yaş olduğu kabul edilmiş ve birçok destekten yoksun kalma tazminat davasında bu yaş üzerinden hesap yapılmıştır. Diğer bir deyimle, ülkemizdeki yaşama dair ölçütler göz önünde tutulmadan 1931 yılında Fransa'nın o tarihlerdeki verilerine dayanılarak hazırlanan bu yaşam tablosunun ülkemizde de kayıtsız şartsız kullanılmasının, destekten yoksun kalma tazminatı hesabında uygulamacıları yanıltabilir. Zira, bu konuda Türkiye İstatistik Kurumu ve üniversitelerin ortak çalışmasıyla ülkemiz bilgilerini yansıtan milli yaşam tablosu hazırlanması çok daha yerinde olacaktır.

Destekten yoksun kalma tazminatı, mevcut zararın giderilmesine yönelik bir tazminat türüdür. Bu sebeple asıl önemli olanın, kişinin destekten mahrum kalmasının hayatında meydana getirdiği ve meydana gelmesi beklenen zararın giderilip giderilmemesi olmalıdır.

Kaza sonucunda ölümün veya bedensel zararın gerçekleşmesi durumunda tazminat talepleri Kara Taşıma Sözleşmelerinde ve Devlet Demiryolları Taşıma Sözleşmelerinde (TTK m. 855), Deniz Taşıma Sözleşmelerinde (TTK m. 1270) on yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Hava Taşıma Sözleşmelerinde ise ülkemizde kazaya uğrayan yolcuların ve ölmüşse yakınlarının açacakları davanın zamanaşımı süresi 2920 sayılı Türk Sicil Havacılık Kanunu'nun 131. maddesinde düzenlenmiştir. sorumluluğa ilişkin dava, hava aracının varma yerine geldiği veya gelmesi gerektiği tarihten ve taşımanın durduğu tarihten itibaren iki yıl içinde açılmazsa tazminat talep hakkı düşer. Kara, demiryolları ve deniz taşıma sözleşmelerinde tazminat taleplerinden doğan zamanaşımı süresi on yılken; hava taşıma sözleşmelerinde bu sürenin iki kadar az bir süreyle sınırlandırılmasının hakkaniyetle örtüşmediği düşünülmektedir. Ayrım yapılmaksızın taşıma sözleşmelerinden doğan tazminat taleplerine ilişkin zamanaşımı sürelerinin on yıllık süreye tabi olması yerinde bir çözüm olacaktır.

KAYNAKÇA

AKBULUT İlhan, İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar, AÜHFD, C.52, Ankara – 2003.

AKİPEK Jale/AKINTÜRK Turgut/KARAMAN Derya, *Kişiler Hukuku*, Beta Yayıncılık, İstanbul – 2009

AŞÇIOĞLU Çetin. Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları, Ankara – 1989.

AYDIN, Akif, *Türk Hukuk Tarihi*. Beta Yayıncılık, 11. Baskı, İstanbul - 2013,

BAHAR, Ayşe Dürüye. *Tıbbi Hata Kaynaklı Ölümlerde Destekten Yoksun Kalma Tazminatı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2014.

BALCI Mesut. *İş Kazası veya Meslek Hastalığından Doğan Tazminat Davaları, Destekten Yoksun Kalma Nedeniyle Tazminat Davaları Uygulaması ve İçtihatlar*. Yetkin Yayınevi. Ankara - 2008.

BÜYÜKSAGİŞ Erdem, *Maddi Zarar Kavramı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul – 2007.

CİN Halil/AKGÜNDÜZ Ahmet, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya – 2003.

ÇAĞA Tahir, *Ölüme Sebebiyet Halinde Müteveffanın Yardımından Mahrum Kalanlara Verilecek Maddi Tazminatın Tayini Meselesi*, Adalet Dergisi, sayı: 4, 1950.

ÇAKIRCA Seda İrem. *Yansıma Zararı*. Vedat Kitapçılık. İstanbul -2012.

ÇELİK Ahmet Çelik, *Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk*. Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014 (Ekim).

ÇELİK Çelik Ahmet, *Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Hukuksal Niteliği*. Yargı Dünyası 2014 Şubat Sayı-218, İstanbul – 2014, s. 21-60. Yargın Hukuk Yayınları. İstanbul - 2014.

DÖNMEZ PİRİ , Yasemin. *Türk Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.

EREN Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, 20. Baskı, Ankara – 2016.

ERLÜLE Fulya, *Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat*, Seçkin Yayınevi. Ankara – 2011.

GENÇCAN Ömer Uğur, *Boşanma Tazminat ve Nafaka Hukuku*. Yetkin Yayınları, Ankara – 2013.

GENÇCAN Ömer Uğur, *Aile Hukuku*. Yetkin Yayınları, Ankara – 2011.

GÜLEÇ UÇAKHAN Sema, *Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplaması*. Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014 (Mart).

GÜNAY Cevdet İLHAN. *Türk Borçlar Kanunu Şerhi*. Yetkin Yayınevi. Ankara – 2015.

GÜNDÜZ Fatma Ebru/GÜNDÜZ Hakan, *İdare Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt 15, Sayı 3, 2011, s. 225-258.

GÜNEREN Ali, *İş Kazası veya Meslek Hastalığından Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat Davaları, Bedensel Bütünlüğün Zedelenmesinden Kaynaklanan Tazminat Davaları, Destekten Yoksun Kalma Tazminat*

Davaları, Ölüm ve Ruhsal Bütünlüğün Zedelenmesinden Kaynaklanan Manevi Tazminat Davaları. Adalet Yayınevi. Ankara - 2010.

GÜRBÜZ Metin, *Beden Tamlığının İhlali ve Ölüm Hallerinde Doğan Maddi Zararın Hesaplaması,* Ankara - 2001.

GÜRSOY Kemal Tahir, “*Destekten Yoksun Kalma Tazminatı*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 29, Sayı 1, 1972, s. 143-197.

GÖKCAN Hasan Tahsin, *Karayolları Trafik Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat, Sigorta ve Rücu Davaları.* Seçkin Yayınevi. Ankara – 2014.

GÖKYAYLA Kadir Emre, *Destekten Yoksun Kalma Tazminatı* Seçkin Yayıncılık, Ankara – 2004.

GÖZÜBÜYÜK Şeref, *Yönetmelik Yargı,* Turhan Kitabevi, 31. Baskı, Ankara – 2011.

İŞIKTAÇ Yasemin. *Somut Olayın Normla Bağlantılandırılmasında Karşılaşılan Sorunlar: Örnek Olay, Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Farazi Destek.* Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ'ye Armağan. Sayfa 2007-2026. Vedat Kitapçılık. İstanbul - 2009.

İYİMAYA Ahmet, *Sorumluluk ve Tazminat Hukuk Sorunları,* Cilt 1., Ankara – 1990,

İYİMAYA Ahmet, *Sorumluluk ve Tazminat Hukuk Sorunları,* Cilt 2., Adalet Matbaacılık, Ankara – 1995.

KARAHASAN, Mustafa Reşit, *Tazminat Hukuku,* 6. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul – 2003.

KILIÇOĞLU Ahmet, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler.* Turhan Kitabevi. Ankara -2014.

KILIÇOĞLU Mustafa, *Ceza Hukuku ve Borçlar Hukuku Açısından Trafik Kazaları*. Bilge Yayınevi. Ankara – 2014.

KILIÇOĞLU Mustafa, *Destekten Yoksun Kalma Tazminatı*. Bilge Yayınevi. Ankara – 2014.

KILIÇOĞLU Mustafa, *Tazminat Hukuku*. Bilge Yayınevi. Ankara – 2014.

KOCABAŞ Gediz, “*Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Unsurları*”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 20, Sayı 3, 2014, s. 273-302.

NARTER Sami, *Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk*. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014.

NARTER Sami, *Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları*. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014.

NARTER Sami, *İş Güvencesi ve Tazminatlar*. Adalet Yayınevi. Ankara – 2013.

OKTAY ÖZDEMİR Şaibe, ELÇİN - GRASSINGER Gülçin, “*Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Ölen Mağdurun (Destek Olanın) Müterafik Kusurunun Kusursuz Sorumluluk Hallerinde de Dikkate Alınması*” Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ' ye Armağan, Vedat Kitapçılık. İstanbul – 2009, s. 1243-1268.

ÖZBUDAK Coşkun, *Destekten Yoksun Kalma Zararları ile Bedensel Zararlarda Tazminattan Mahsup Sorunu*, Terazi Hukuk Dergisi, Sayı: 78, Şubat 2013, s. 52-56.

ÖZDEMİR Elif Aydın, *Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Zarar ve Tazmini*, Adalet Yayınevi, Ankara – 2013.

ÖZTAN Bilge, *Aile Hukuku*. Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ankara - 2015.

ÖZTAN Bilge, *Miras Hukuku*. Turhan Kitabevi. Ankara – 2012.

ÖZTAN Bilge, *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*. Turhan Kitabevi. Ankara – 2009.

ÖZÜĞÜR, Ali İhsan, *Nafaka Hukuku*, Seçkin Yayınları, 5. Baskı, Ankara – 2014.

PEKCANITEZ Hakan/ATALAY Oğuz/ÖZEKES Muhammet, *Medeni Usul Hukuku*. Yetkin Yayınları, 12. Baskı, Ankara – 2011.

REİSOĞLU Safa, *Borçlar Hukuku*. Beta Yayıncılık, İstanbul – 2010.

SERATLI Gaye Burcu. *İş Kazasından Doğan Destekten Yoksun Kalma Tazminatı*. Yetkin Yayınevi. Ankara - 2003.

SEZER Ahmet Necdet, *Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Hesaplanmasında Göz Önünde Tutulacak Esaslar*, Yasa Hukuk Dergisi, S. 9, Ankara – 1980. s. 1269-1299.

TANDOĞAN Haluk, *Türk Mesuliyet Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul – 2010.

TANERİ Gökhan/TANERİ Selman, *Trafik Kazaları Davaları*. Bilge Yayınevi. Ankara – 2015.

TEKİNAY Selahattin Sulhi, *Ölüm Sebebi İle Destekten Yoksun Kalma Tazminatı*. İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul – 1963.

TEKİNAY Selahattin Sulhi/AKMAN Servet/BURCUOĞLU Haluk /ALTOP Atilla, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Filiz Yayınevi, 7. Baskı, İstanbul – 1993

TİFTİK Mustafa, *Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı*. Yetkin Yayınları, Ankara – 1994.

YILMAZ Ejder, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*. Yetkin Yayınevi. Ankara – 2013.

YILMAZ Hamdi, *Motorlu Araç İşletenin Hukuksal Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul – 2014.

YILMAZ Zekeriya, *Trafik Kazaları ve Taşımacılıktan Doğan Hukuki Sorumluluk, Tazminat, Sigorta ve Rücu Davaları*. Adalet Yayınevi. Ankara – 2014.

EK 1: ÖZ GEÇMİŞİM

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, isim : KAYICI Kaan Özgür
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Tarihi : 01/10/1991 – Ankara
Medeni Hali : Bekar
Telefon Numarası : 0530 044 00 73
E-posta : kaan.kayici@hotmail.com

EĞİTİM

DERECE	KURUM	MEZUNİYET YILI
Lisans	Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2013
Lise	Ankara (Anadolu) Lisesi	2009

İŞ DENEYİMİ

YIL	YER	POZİSYON
2014 - Halen	Ankara Barosu	Serbest Avukat

YABANCI DİL

C2 Seviyede İngilizce

HOBİLER

Scuba-Diving, Motosiklet kullanmak, Pul koleksiyonu.

EK 2: KADINLAR İÇİN YENİDEN EVLENME İHTİMALLERİNE GÖRE HAZIRLANAN TABLOLAR

Hans MOSER tarafından hazırlanan yeniden evlenme ihtimali tablosu

20 yaşındaki dul kadın için %72
25 yaşındaki dul kadın için %48
30 yaşındaki dul kadın için %28
35 yaşındaki dul kadın için %17
40 yaşındaki dul kadın için % 9

Stauffer/Schaetzle tarafından hazırlanan yeniden evlenme ihtimali tablosu

18 yaşındaki dul kadın için %75
20 yaşındaki dul kadın için %70
25 yaşındaki dul kadın için %40
30 yaşındaki dul kadın için %26
35 yaşındaki dul kadın için %15
40 yaşındaki dul kadın için % 9
45 yaşındaki dul kadın için % 7
50 yaşındaki dul kadın için % 4
55 yaşındaki dul kadın için % 3

Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin (AYİM) yeniden evlenme ihtimali tablosu

17-20 yaş arası dul kadın için %52
21-25 yaş arası dul kadın için %40
26-30 yaş arası dul kadın için %27
31-35 yaş arası dul kadın için %17
36-40 yaş arası dul kadın için % 9

41-50 yaş arası dul kadın için % 2

51-55 yaş arası dul kadın için % 1

Yukardaki yüzdeler, çocuksuz eşler için olup, AYİM uygulamasında 18 yaşından küçük her çocuk için %5 indirim yapılmaktadır.

EK 3: ERKEKLER İÇİN YENİDEN EVLENME İHTİMALLERİNE GÖRE HAZIRLANAN TABLOLAR

Hans MOSER tarafından hazırlanan yeniden evlenme ihtimali tablosu

20 yaşındaki dul erkek için %90
25 yaşındaki dul erkek için %85
30 yaşındaki dul erkek için %50
35 yaşındaki dul erkek için %30
40 yaşındaki dul erkek için %16
50 yaşındaki dul erkek için % 4

Stauffer/Schaetzle tarafından hazırlanan yeniden evlenme ihtimali tablosu

18 yaşındaki dul erkek için %75
20 yaşındaki dul erkek için %70
25 yaşındaki dul erkek için %40
30 yaşındaki dul erkek için %26
35 yaşındaki dul erkek için %15
40 yaşındaki dul erkek için % 9
45 yaşındaki dul erkek için % 7
50 yaşındaki dul erkek için % 4
55 yaşındaki dul erkek için % 3

Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin (AYİM) yeniden evlenme ihtimali tablosu

17-20 yaş arası erkekler %90
21-25 yaş arası erkekler %70
26-30 yaş arası erkekler %48
31-35 yaş arası erkekler %30
36-40 yaş arası erkekler %15

41-50 yaş arası erkekler % 4

51-55 yaş arası erkekler % 2

Yukardaki yüzdelere, çocuksuz eşler için olup, AYİM uygulamasında 18 yaşından küçük her ocuk için %5 indirim yapılmaktadır.

